

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY NOWINKA

GMINA NOWINKA
POWIAT AUGUSTOWSKI
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
2. SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA	4
2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE.....	4
2.2. GLEBY ORAZ ZASOBY GEOLOGICZNE	10
2.3. POŁOŻENIE KOMUNIKACYJNE	16
2.4. WALORY PRZYRODNICZE.....	18
2.4.1. OBSZARY CHRONIONE.....	18
2.4.2. FAUNA.....	38
2.4.3. FLORA.....	38
2.4.4. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE.....	39
2.4.5. KLIMAT, STAN POWIETRZA I USŁONECZNIENIE	48
2.5. WALORY KULTUROWE	52
2.6. TWÓRCZOŚĆ LUDOWA, LOKALNI TWÓRCY I WAŻNE POSTACIE HISTORYCZNE	53
2.7. HISTORIA GMINY NOWINKA.....	59
2.8. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	61
3. SFERA SPOŁECZNA	63
3.1. DEMOGRAFIA.....	63
3.2. WIEK I STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW	72
3.3. MIESZKALNICTWO	78
3.4. STRUKTURA ZATRUDNIENIA I RYNEK PRACY, ŹRÓDŁA UTRZYMANIA MIESZKAŃCÓW.....	81
3.5. BEZROBOCIE	84
4. SFERA GOSPODARCZA	87
4.1. ROLNICTWO.....	87
4.2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	89
4.3. WSPIERANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TERENY INWESTYCYJNE	93
5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	94
5.1. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA	94
5.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	95
5.3. GOSPODARKA ODPADAMI	99
5.4. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA, CIEPŁOWNICZA I GAZOWA.....	102
6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA, JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	105
6.1. INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA, JAKOŚĆ EDUKACJI	105
6.2. INFRASTRUKTURA SPORTOWA I REKREACYJNA	111
6.3. INFRASTRUKTURA KULTURY, DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA.....	113
6.4. INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ	123
6.5. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	126
7. FINANSE SAMORZĄDOWE	127

8. PODSUMOWANIE ANALIZY I DIAGNOZY	133
8.1. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADANIA ANKIETOWEGO	133
8.2. ANALIZA SWOT.....	143
9. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW.....	148

1. WPROWADZENIE

Opracowana w ramach przedmiotowego dokumentu „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Nowinka” będzie stanowiła punkt wyjścia i bazę dla opracowania strategii rozwoju gminy zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1057).

Diagnoza została podzielona na trzy główne sfery, w ramach których zawarto opis poszczególnych dziedzin życia w gminie: sferę przestrzenno-środowiskową, społeczną i gospodarczą, ponadto opisano infrastrukturę techniczną i społeczną powiązaną z jakością życia mieszkańców oraz finanse samorządowe. Diagnoza zawiera także podsumowanie wyników badania ankietowego, które zostało przeprowadzone na terenie Gminy Nowinka wśród jej mieszkańców.

Diagnoza przygotowana została w dwóch wariantach:

- 1) Dynamicznym – przeprowadzona została analiza trendów/tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach. Diagnoza została zatem przeprowadzana w układzie dynamicznym (kilkuletnim), który pozwolił na uzyskanie informacji o dokonujących się zmianach.
- 2) Porównawczym – w diagnozie zastosowane zostały porównania, które pozwoliły umiejscowić gminę w szerszym kontekście, a jednocześnie mogą posłużyć jako podstawa do samodoskonalenia. Kluczowy w tym przypadku był dobór tła porównawczego. Gminę przedstawiono na tle powiatu, województwa, a niekiedy również kraju. Ponadto dokonano porównań gminy z jednostkami samorządu terytorialnego wchodzącymi w skład powiatu augustowskiego.

Warto wspomnieć, że diagnoza nie jest w procesie planowania celem samym w sobie, ale stanowi podstawę do dalszych prac. Ma ona bowiem umożliwić podejmowanie właściwych decyzji strategicznych, takich jak: określenie wizji rozwoju gminy, ustalenie celów, ukierunkowanie działań i instrumentów realizacyjnych, zdefiniowanie oczekiwanych rezultatów i wskaźników ich osiągnięcia, wskazanie obszarów strategicznej interwencji.

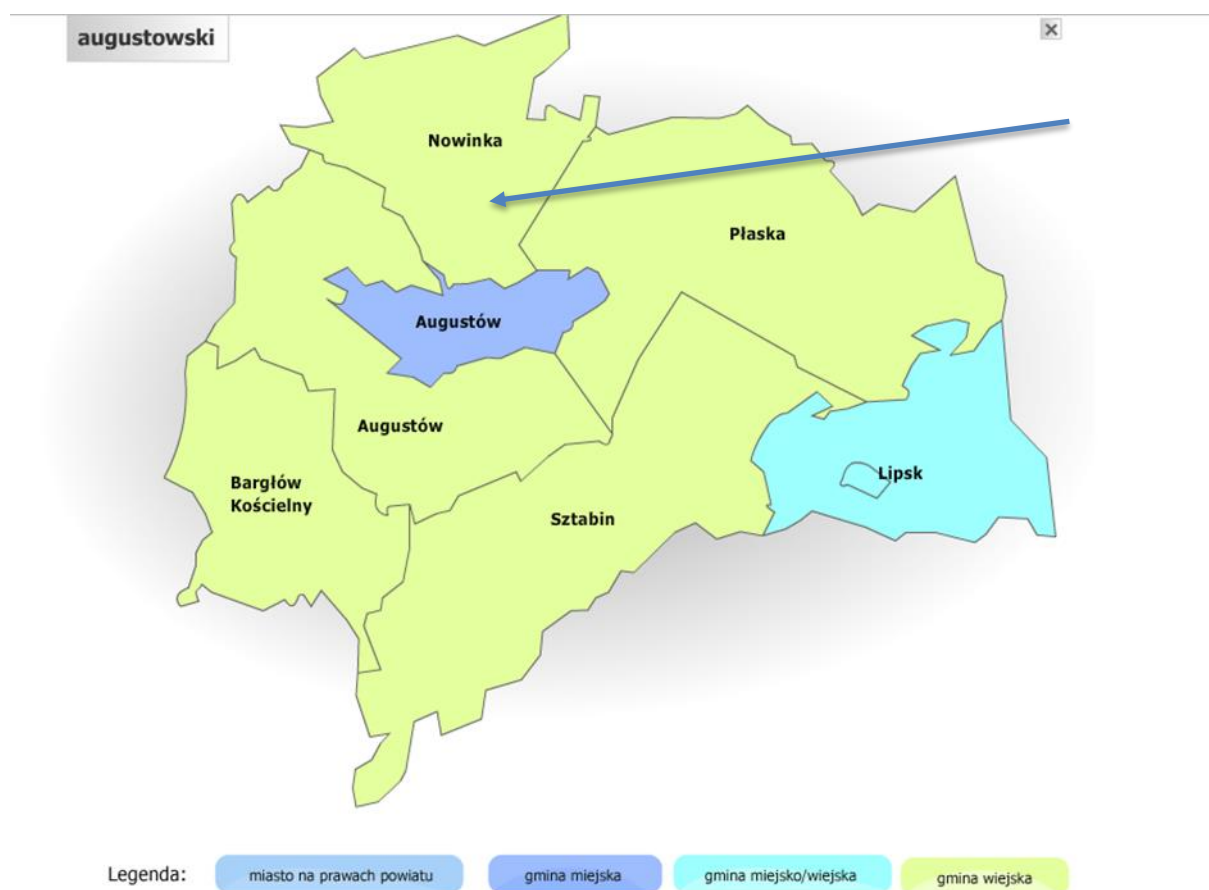
2. SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA

2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE

Gmina Nowinka leży w północnej części województwa podlaskiego oraz w północnej części powiatu augustowskiego. Siedzibą gminy jest miejscowość Nowinka.

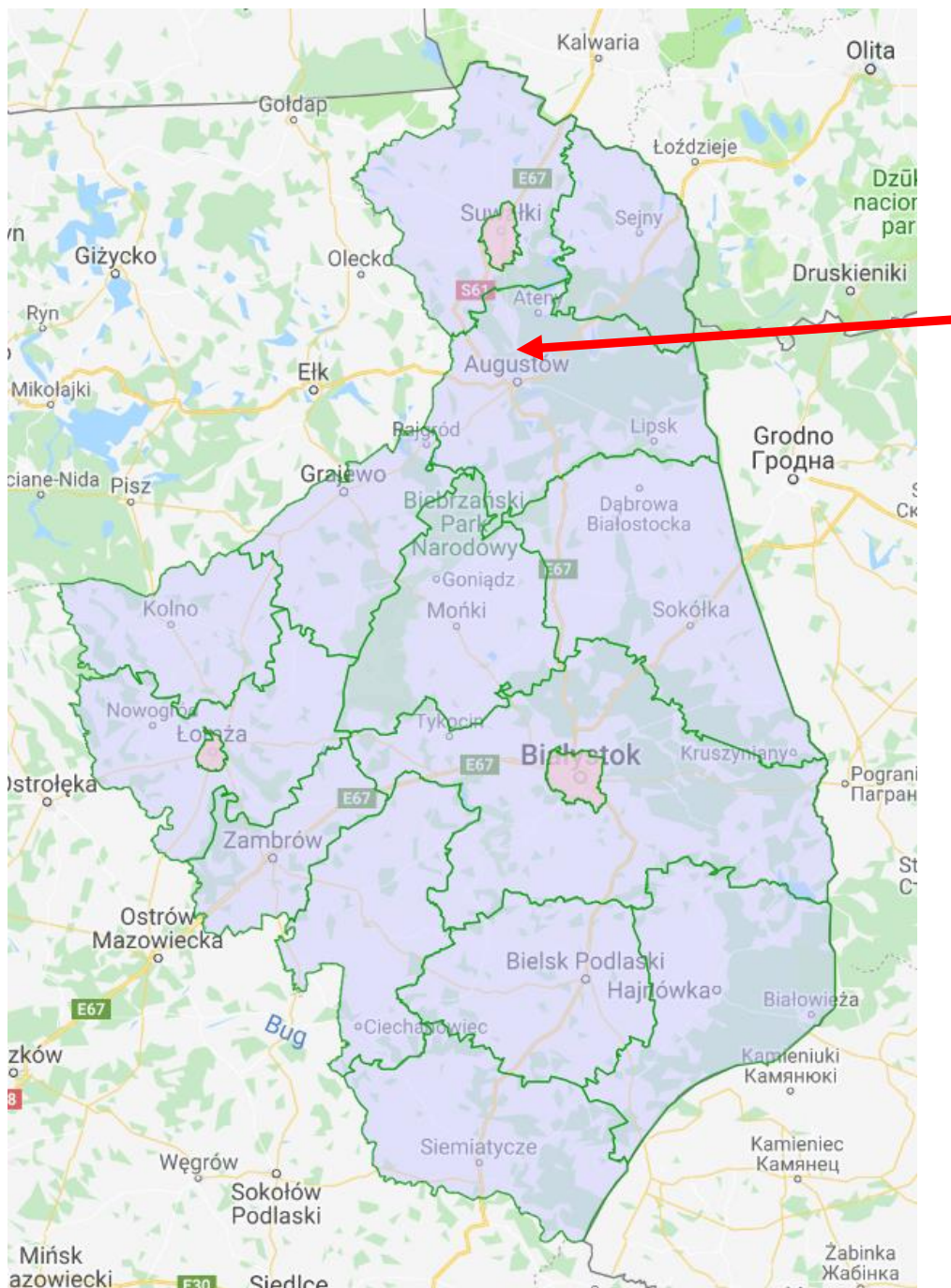
Gmina Nowinka graniczy od strony południowo-zachodniej z Gminą Augustów, od strony południowej z Miastem Augustów, od strony południowo-wschodniej z Gminą Płaska, od strony północno-wschodniej z Gminą Krasnopol i Gminą Giby, od strony północnej z Gminą Suwałki, zaś od strony północno-zachodniej z Gminą Raczki.

Rysunek 1. Położenie Gminy Nowinka na tle powiatu augustowskiego

Źródło: <https://administracja.mac.gov.pl>

Rysunek 2. Lokalizacja Gminy Nowinka w województwie podlaskim

Źródło: www.zpp.pl

Gmina Nowinka zajmuje powierzchnię 204 km² (zgodnie z danymi GUS), co stanowi 12,3% powierzchni całego powiatu.

Tabela 1. Powierzchnia poszczególnych miejscowości z terenu gminy.

L.p.	Miejscowość	Powierzchnia w ha
1.	Ateny	89,58
2.	Barszczowa Góra	110,41
3.	Bryzgiel	250,26
4.	Cisówek	120,51
5.	Danowskie	155,71
6.	Gatne Drugie	230,54
7.	Gatne Pierwsze	195,64
8.	Józefowo	165,97
9.	Juryzdyka	97,43
10.	Kopanica	137,39
11.	Krusznik	363,51
12.	Monkinie	158,07
13.	Nowinka	308,61
14.	Olszanka	385,52
15.	Osińska Buda	84,36
16.	Pijawne Polskie	296,43
17.	Pijawne Ruskie	375,20
18.	Podnowinka	140,15
19.	Podkrólówek	65,24
20.	Sokolne	180,72
21.	Strękowizna	294,89
22.	Szczeberka	127,50
23.	Szczebra	323,19
24.	Szczepki	247,66
25.	Tobołowo	137,68
26.	Walne	281,66
RAZEM		5323,83

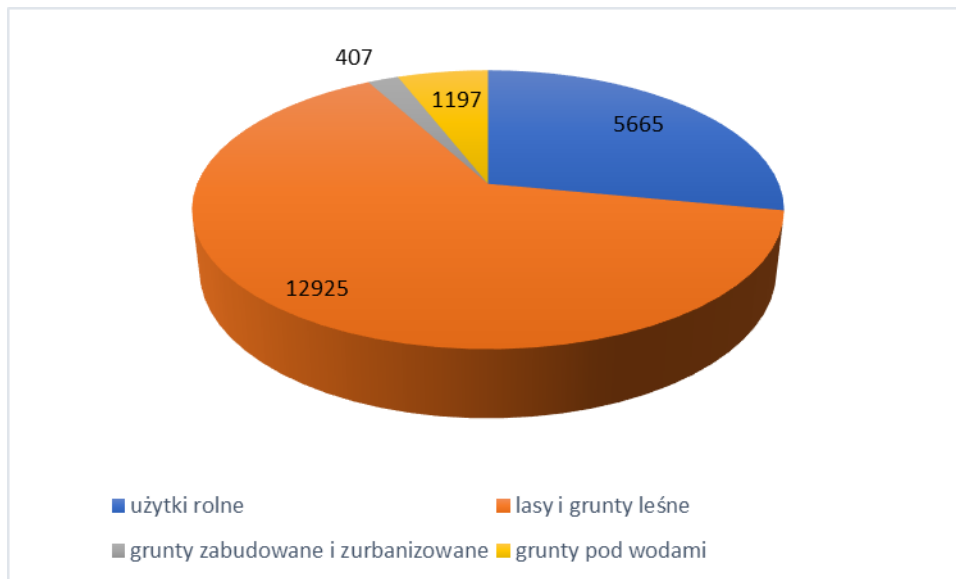
Źródło: Dane Urzędu Gminy Nowinka

Tabela 2. Podział zagospodarowania powierzchni Gminy Nowinka

Lp.	Wyszczególnienie	J. m.	Wartość
1	użytki rolne, w tym:	ha	5665
	grunty orne	ha	3319
	sady	ha	16
	łąki	ha	1515
	pastwiska	ha	639
	grunty rolne zabudowane	ha	119
	grunty pod stawami i rowami	ha	48
2	lasy i grunty leśne	ha	12925
3	grunty zabudowane i zurbanizowane	ha	407
4	grunty pod wodami	ha	1197
Razem		ha	20408

Źródło: Dane Urzędu Gminy Nowinka

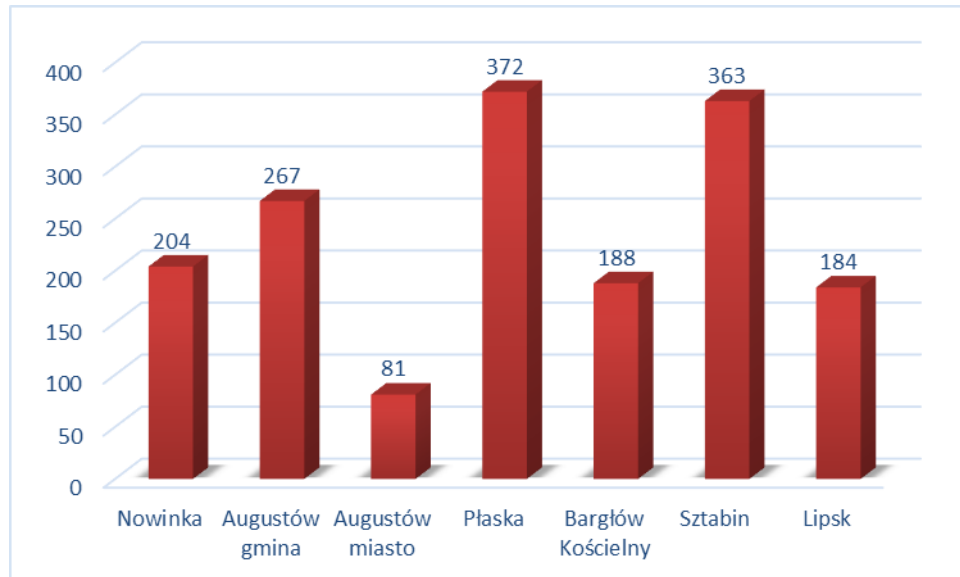
Wykres 1. Struktura zagospodarowania powierzchni Gminy Nowinka

Źródło: Dane Urzędu Gminy Nowinka

Pod względem powierzchni Gmina Nowinka zajmuje czwarte miejsce w powiecie augustowskim, co zostało zaprezentowane na wykresie 2.

Wykres 2. Powierzchnia gmin w powiecie augustowskim (w km²)

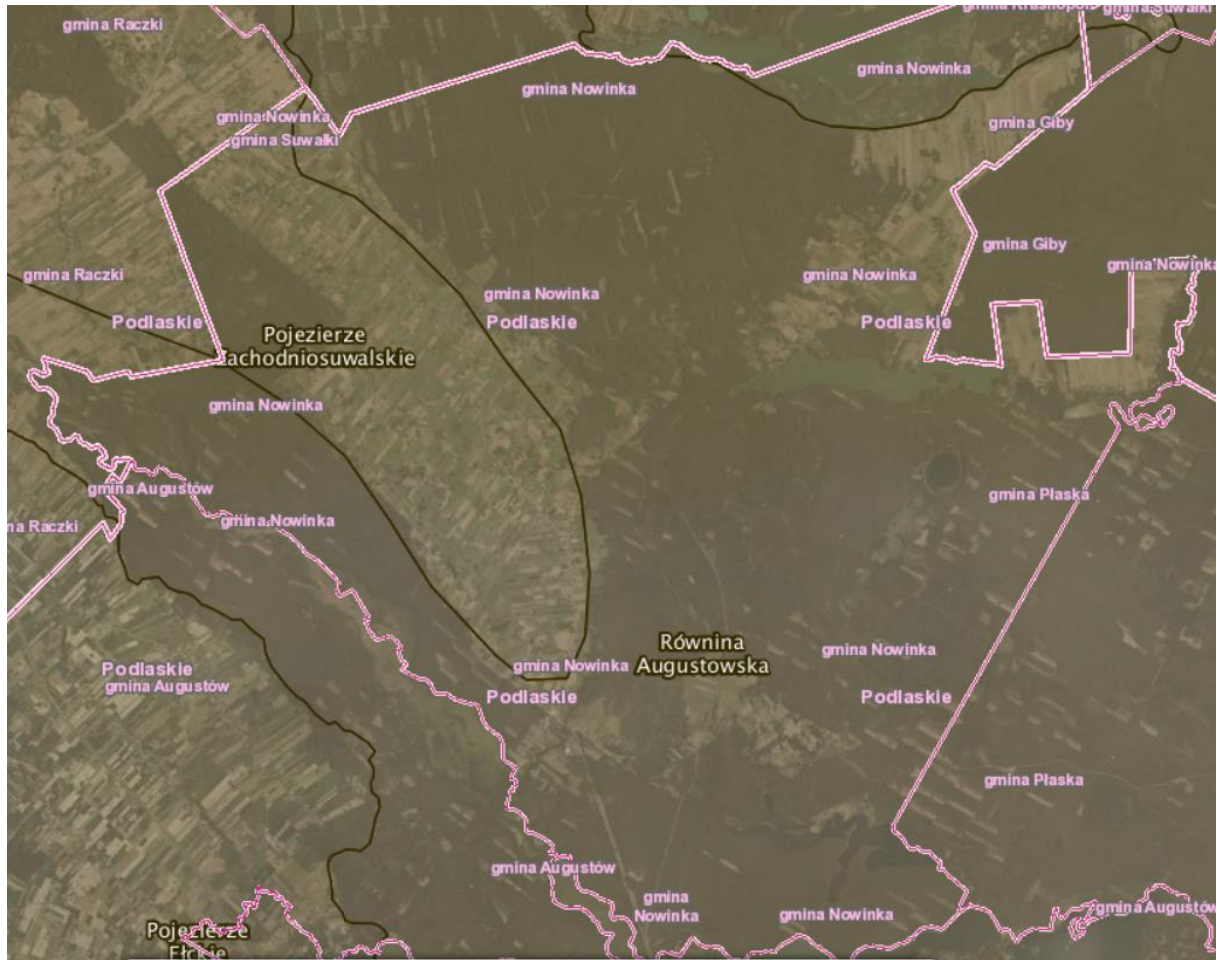
Źródło: Dane GUS za 2020 r.

W podziale fizyczno – geograficznym Gmina Nowinka położona jest w granicach:

- Podobszar: Niż Wschodnioeuropejski,
- Prowincja: Niż Zachodniorosyjski,
- Podprowincja: Pojezierza Wschodniobałtyckie,

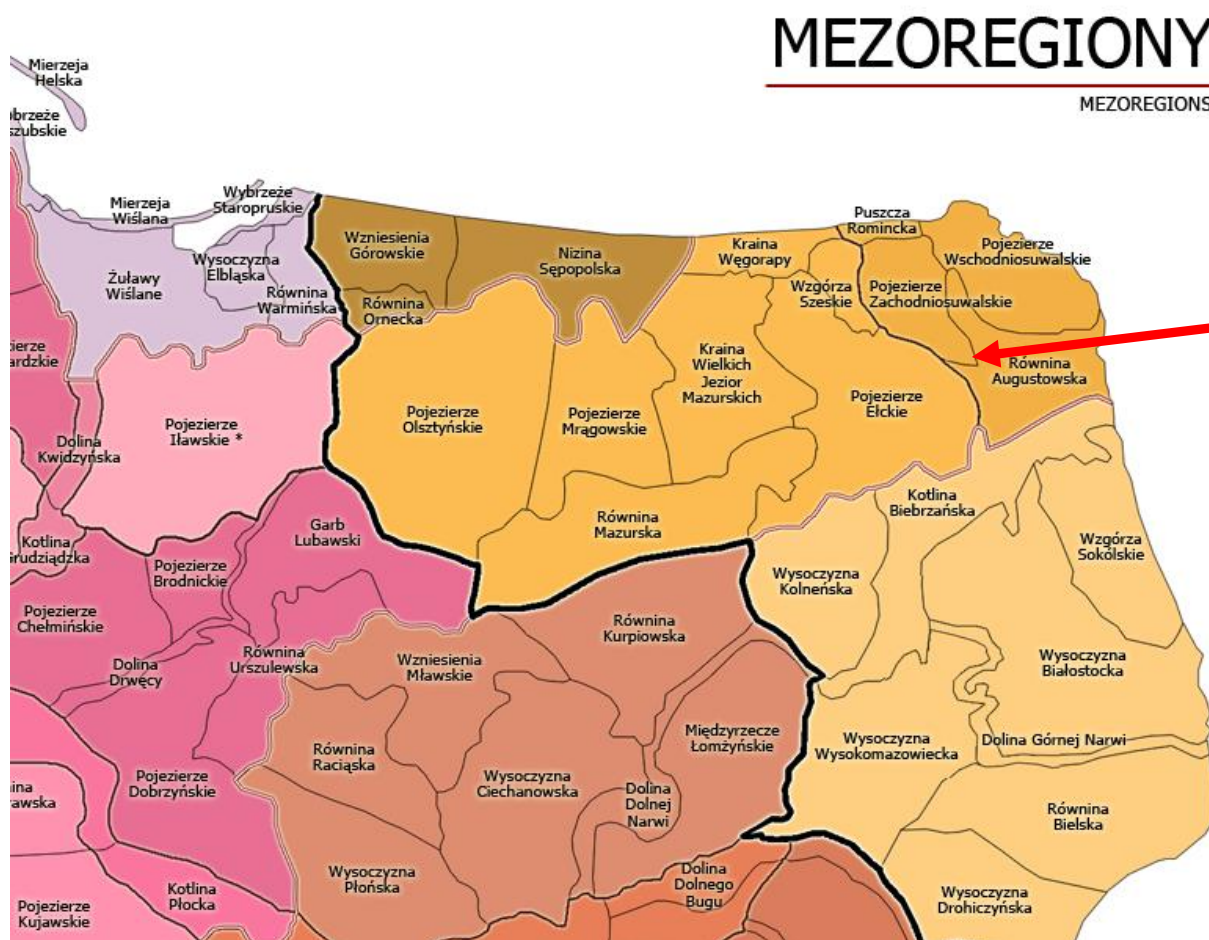
- Makroregion: Pojezierze Litewskie,
- Mezoregion: Pojezierze Zachodniosuwalskie i Równina Augustowska.

Rysunek 3. Położenie Gminy Nowinka na tle regionów fizycznogeograficznych – cz. 1

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Rysunek 4. Położenie Gminy Nowinka na tle regionów fizycznogeograficznych – cz. 2

Źródło: Kondracki J., „Geografia regionalna Polski”, PWN, 2002 r.

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski (wg J. Kondrackiego) teren Gminy Nowinka znajduje się w mezoregionie Równina Augustowska i Pojezierze Zachodniosuwalskie. Są one częścią makroregionu Pojezierza Litewskiego. Obszar ten powstał w wyniku działalności lodowca. Równina Augustowska jest równiną sandrową. Położona jest ona na wysokości 120 - 190 m n.p.m. Charakteryzuje się ona mało zróżnicowaną rzeźbą terenu. Pokryta jest ona piaskami oraz żwirami, które naniesione zostały przez wody wypływające spod czoła topniejącego lodowca.

Na terenie Gminy Nowinka rzeźba terenu ukształtowana jest w okresie ostatniego z 6 zlodowaceń w okresie czwartorzędowych: plejstocenu i holocenu. Obejmował cały obszar Suwalszczyzny, aż po środkową część Puszczy Augustowskiej. Układ form marginalnych przybiera tu kierunek z północnego zachodu na południowy wschód, zarysowując skraj łobu lodowcowego. Do omawianego makroregionu zalicza się też równiny sandrowe w zasięgu fazy leszczyńskiej, choć jej moreny nie wytworzyły tu wyraźne globalnych zarysów. Po okresie postoju czoła lodu na linii maksymalnego zasięgu, nastąpiła stopniowa recesja łądolodu,

przerywana kolejnymi. Najbardziej znaczący postój nastąpił na południe od jeziora Wigry. Dzisiejsza rynna jeziora Blizno na terenie gminy jest pozostałością tzw. Dolin marginalnych, ciągnących się wzdłuż linii lodu. Najbardziej charakterystyczne dla plejstocenu są osady akumulacji lodowcowej. Należy do nich m. in. glina zwałowa. Zachodnia, pagórkowata część gminy to wysoczyzna lodowcowa zbudowana głównie z gliny. Do tej grupy należą też moreny czołowe zbudowane z warstwowego materiału żwirowo - piaszczysto - głazowego z układami gliniastymi. W skład osadów akumulacji lodowcowej należą również: ozy - zbudowane przeważnie z warstwowego piasku i żwiru, o stokach pokrytych często gliną zwałową; kemy - z piasków i żwirów leżących przemiennie i sandry - rozległe, płaskie stożki ze żwirów i piasków. Sandr zbudowany jest z drobno i średnioziarnistych piasków o miąższości dochodzących do kilkunastu metrów. W zagłębieniach terenu występują osady rzeczne i rzeczno - jeziorne - przeważnie mineralne - jak ropy i piski, oraz osady organiczne jak kredy jeziorne, gytie i torfy. Duży obszar torfowy występuje w rejonie wsi Szczerba.

Na terenie gminy można wyróżnić między innymi następujące jednostki geomorfologiczne:

- wysoczyzny lodowcowe. Są one zbudowane z glin zwałowych, rzadziej ze żwirów oraz piasków. Na falistej lub rzadziej płaskiej powierzchni wysoczyzny morenowej (na północ od doliny rzeki Rospuda) występują pagórki i wzgórza o wysokościach względnych dochodzących do 12 m,
- długie ciągi sandrowe łączące się z sandrem augustowsko – druskiennickim,
- sandr, w skład którego wchodzi duże, niemal płaskie pola piaszczyste sporadycznie urozmaicone zagłębieniami wytopiskowymi o różnych kształtach.

2.2. GLEBY ORAZ ZASOBY GEOLOGICZNE

Gleby

Warunki glebowe Gminy Nowinka są stosunkowo mało korzystne. Są one również bardzo zróżnicowane w układzie przestrzennym. Gleby o najwyższej wartości produkcyjnej występują głównie w zachodniej części gminy. Dotyczy to głównie wsi: Osińska Buda, zachodniej części wsi Pijawne Polskie i Pijawne Ruskie, Józefowo, Gatne, Olszanka, Nowinka. Duży udział kompleksów użytków zielonych przydatnych rolniczo kl. IV występuje we wsiach: Osińska Buda, Barszowa Góra, Gatne Pierwsze, Sokolne, Szczeberka. Gleby o najniższej jakości, wytworzone z piasków słabogliniastych całkowitych i głębokich oraz piasków gliniastych lekkich, występują w północno - wschodniej części gminy. Ponad 90% gruntów ornych należy do VI klasy bonitacyjnej. Środkowa i południowa część gminy tj. wsie Podnowinka, Szczepki, Ateny, Walne, Strękowizna i częściowo Szczerba posiadają grunty orne o małej przydatności rolniczej, z dominacją gleb V i VI klasy bonitacyjnej. Stanowią one małe obszary położone

śródleśnie i śródłąkowo. Skoncentrowane są tu kompleksy łąk, z których przynajmniej połowa posiada gleby IV klasy.

Badania gleb pod kątem: odczynu pH, potrzeb wapnowania oraz zawartości w makroelementy: fosfor, potas i magnez przeprowadziła w ostatnich latach Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Białymstoku. W latach 2011-2014 przebadano 1 976 próbek glebowych pobranych z użytków rolnych na terenie powiatu augustowskiego, w skład którego wchodzi też Gmina Nowinka. W tabeli 3 zaprezentowano szczegółowe wyniki przeprowadzonych badań.

Tabela 3. Zestawienie zasobności gleb na terenie powiatu augustowskiego w latach 2011-2014

Liczba gospodarstw (szt.)		364
Liczba prób (szt.)		974
Zbadana powierzchnia (ha)		1 606,03
pH (%)	bardzo kwaśny	23
	kwaśny	30
	lekko kwaśny	22
	obojętny	19
	zasadowy	6
Potrzeby wapnowania (%)	konieczne	19
	potrzebne	19
	wskazane	13
	ograniczone	11
	zbędne	38
Zawartość fosforu (%)	bardzo niska	13
	niska	31
	średnia	23
	wysoka	14
	bardzo wysoka	19
Zawartość potasu (%)	bardzo niska	21
	niska	37
	średnia	25
	wysoka	9
	bardzo wysoka	8
Zawartość magnezu (%)	bardzo niska	9
	niska	13
	średnia	27

	wysoka	21
	bardzo wysoka	30

Źródło: Wyniki badań odczynu i zasobności gleb na terenie poszczególnych powiatów woj. podlaskiego w latach 2011 – 2014

Jednym z podstawowych wskaźników oceny jest odczyn gleb. Zależy on od wielu czynników m.in. rodzaju skały macierzystej, składu granulometrycznego gleby, warunków przyrodniczych oraz zabiegów agrotechnicznych. Na terenie powiatu występuje 30% gleb kwaśnych, 22% - lekko kwaśnych i 23% - bardzo kwaśnych. Odczyn środowiska glebowego wpływa w znacznym stopniu na życie roślin, mikroorganizmów ale również na egzystencje fauny glebowej. Decyduje tym samym o aktywności biologicznej gleby. Częściej spotykane kwaśne odczyny gleb, powodują obniżanie plonowania roślin. Ułatwiają one również przyswajanie przez rośliny metali ciężkich. Z odczynem gleb ściśle związana jest także potrzeba ich wapnowania. Wapnowanie poprawiające właściwości fizyczne, chemiczne i biologiczne gleb, jest zabiegiem agrotechnicznym, który powinien być stosowany na tych terenach, w których procentowy udział gleb wymagających wapnowania w przedziale koniecznym i potrzebnym przekroczył 30%. Na terenie powiatu augustowskiego dla 38% przebadanych gleb nie dostrzeżono potrzeby wapnowania.

Zawartość w glebie przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu jest ważnym wskaźnikiem pozwalającym ustalić poziom racjonalnego nawożenia.

Fosfor jest składnikiem niezbędnym dla rozwoju roślin, pełniąc ważne funkcje w procesach życiowych roślin: reguluje podziały komórek, rozwój korzeni, ma wpływ na procesy kwitnienia, zawiązywanie nasion oraz procesy dojrzewania. Potas jest jednym z trzech, obok wspomnianych wcześniej azotu i fosforu, makroskładników o zasadniczym znaczeniu w żywieniu roślin. Pierwiastek ten odgrywa istotną rolę w gospodarce wodnej rośliny, aktywuje enzymy, bierze udział w procesie fotosyntezy i transportu asymilatów oraz warunkuje wrażliwość na stres wodny związany z suszą. Z kolei magnez jest składnikiem o dużym znaczeniu fizjologicznym dla roślin. Podstawowa rola magnezu w roślinie jest związana z jego obecnością w cząsteczce chlorofilu, a zatem wpływem na procesy fotosyntezy. Ponadto magnez aktywuje enzymy i reguluje gospodarkę azotem w roślinie. Pierwiastek ma istotne znaczenie w kształtowaniu jakości produktów roślinnych, z punktu widzenia ich wartości żywieniowej dla zwierząt i człowieka.

Procentowy udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu (P_2O_6) na terenie powiatu wynosi 44%. Udział gleb o zawartości potasu (K_2O) bardzo niskiej i niskiej wynosi 58%,

a magnezu - 22%. Określenie zasobności gleb w makroelementy jest podstawą do ustalenia optymalnych dawek nawozów sztucznych.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, piąta tura Monitoringu przypadła na lata 2015-2017 i podobnie jak w poprzednich latach była realizowana przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Na terenie województwa podlaskiego przeprowadzono badanie w 6 punktach. Żaden z nich nie był zrealizowany na terenie powiatu augustowskiego. Jeden z nich zlokalizowany został na obszarze sąsiednich powiatów - powiatu sejneńskiego i powiatu grajewskiego. Na terenie powiatu sejneńskiego:

- Miejscowość: Hołny Wolmera (Gmina Sejny),
- Kompleks: 4 (żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)); Typ: AP (gleby płowe); Klasa bonitacyjna: IIIb,
- Gatunek gleby wg: BN-78/9180-11: pglp (piasek gliniasty lekki pylasty), PTG 2008: pg (piasek gliniasty),
- Próchnica w 2015 r. - 2,18%,
- Węgiel organiczny w 2015 r. - 1,27%,
- Radioaktywność w 2015 r. - 711 Bq*kg⁻¹,
- Zasolenie w 2015 r. - 16,45 mg KCl*100g⁻¹,
- Sód w 2015 r. - 0,006%.

Na terenie powiatu grajewskiego:

- Miejscowość: Danówek (Gmina Grajewo),
- Kompleks 7 (żytni bardzo słaby (żytnio-łubinowy)); Typ: Ar (gleby rdzawe); Klasa bonitacyjna: VI,
- Gatunek gleby wg: BN-78/9180-11: ps (piasek słabo gliniasty) PTG 2008: ps (piasek słabogliniasty),
- Próchnica w 2015 r. - 2,68%
- Węgiel organiczny w 2015 r. - 1,55%
- Radioaktywność w 2015 r. - 1069 Bq*kg⁻¹
- Zasolenie w 2015 r. - 20,94 mg KCl*100g⁻¹
- Sód w 2015 r. - 0,006%

Co prawda punkty te nie obejmują bezpośrednio obszaru Gminy Nowinka, jednak należy stwierdzić, że jakość gleb na analizowanym terenie jest zbliżona do tej występującej w wymienionych punktach pomiarowych.

Nadmierna koncentracja soli powoduje zmniejszenie dostępności wody dla roślin, zniekształcenie równowagi jonowej w glebach oraz zwiększenie zawartości soli w roślinach i obniżenie ich wartości użytkowej. Do oceny zasolenia gleb stosuje się parametr przewodności elektrolitycznej właściwej, który wyraża się również jako równoważną zawartość chlorku potasu. Przeciętne wartości przewodności elektrolitycznej nie zmieniły się w kolejnych okresach badań monitoringowych i pozostawały na niskim, nieszkodliwym dla roślin i jakości gleb poziomie.

Próchnica glebowa jest mieszaniną substancji o skomplikowanej budowie i zróżnicowanych właściwościach, zależnych od stopnia humifikacji. Powstaje w wyniku biochemicznych przemian produktów biologicznego rozkładu związków organicznych, wchodzących w skład roślin i organizmów glebowych. Ubytek próchnicy jest ważnym wskaźnikiem pogorszenia warunków siedliskowych oraz żyzności gleb.

W warunkach Polski do oceny zasobności gleb w próchnicę najczęściej stosowane są następujące przedziały zawartości:

- <1% - niska;
- 1-2% - średnia;
- 2-3,5% - wysoka;
- >3,5% - bardzo wysoka.

Zgodnie z „Raportem z III etapu realizacji badania „Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2015-2017”” w omawianym punkcie pierwszym Hołny Wolmera:

- odczyn „pH” w zawiesinie H₂O w 2015 r. wynosił 4,80 (najmniejszy w porównaniu do lat 1995 – 2010),
- odczyn „pH” w zawiesinie KCl w 2015 r. wynosił 4,80 (taki sam jak w 2005 r, większy niż w 2010 r. a mniejszy niż w 1995 r.).

Zaś w drugim punkcie omawianym Danówek:

- odczyn „pH” w zawiesinie H₂O w 2015 r. wynosił 5,3 (również najmniejszy w porównaniu do lat 1995 – 2010),
- odczyn „pH” w zawiesinie KCl w 2015 r. wynosił 4,5 (najmniejszy w porównaniu do lat 1995 – 2010).

Biorąc pod uwagę zaprezentowane dane oraz informacje wynikające z opracowania: „Stan Środowiska w Polsce. Raport 2018” można stwierdzić, że na terenie powiatu augustowskiego, a więc i Gminy Nowinka, jakość gleb ulega pewnej poprawie. Nadal jednak istnieje potrzeba realizacji różnych działań, aby stan gleb był jak najlepszy.

Zgodnie ze „Stanem Środowiska w Polsce. Raport 2018” można zauważyć, iż historyczne zanieczyszczenia gleb są pozostałościami środków ochrony roślin i nie stanowią znacznego problemu dla produkcji rolniczej i zdrowia ludzi. Należy jednak zwrócić uwagę, że aktualnie następuje stały wzrost zużycia środków ochrony roślin w Polsce. Ten ogólny trend można również uznać za obecny na terenie gminy i wymagać on będzie dalszej obserwacji.

„Stan Środowiska w Województwie Podlaskim. Raport 2020” nie dotyka bezpośrednio tematu gleby i jej stanu na terenie województwa. Wspomina się o niej przy okazji nielegalnych praktyk w zakresie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz jakości wód. Ukazując powiązanie stanu gleb z tymi zagadnieniami.

Odnaleźć w nim można również informacje, że na stan gleb na danym obszarze mają wpływ także odpady (w tym szczególnie odpady niebezpieczne) i sposób ich przechowywania (problemy głównie w Gminie Przytuły, drobne problemy w Gminie Miastkowo i Gminie Jedwabne). Na terenie Gminy Nowinka nie jest to obecnie istotny problem, warto jednak podejmować działania zapobiegawcze.

Złóża zasobów geologicznych

Zgodnie z danymi wynikającymi z „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2020 roku” na terenie Gminy Nowinka występują złoża piasku i żwiru oraz piasków kwarcowych (do produkcji cegły wapienno-piaskowej). Teren gminy nie jest zatem bardzo bogatym w zasoby w surowce mineralne. Konieczne jest więc podejmowanie działań mających na celu ochronę już dostępnych zasobów.

Tabela 4. Złóża zasobów geologicznych na terenie Gminy Nowinka – piasek i żwir

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
Złóża piasku i żwiru – tys. t					
1	Bryzgiel*	R	890	-	-
2	Bryzgiel I*	Z	79	-	-
3	Szczebra II	Z	218	-	-

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2020 roku

Objaśnienia do tabeli:

P – złożę o zasobach rozpoznanych wstępnie

R – złożę o zasobach rozpoznanych szczegółowo

Z – złożę, z którego wydobycie zostało zaniechane

T – złożę zagospodarowane, eksploatowane okresowo

2.3. POŁOŻENIE KOMUNIKACYJNE

Gminę przecina droga wojewódzka Nr 662, łącząca Suwałki z Augustowem. Pozostałą sieć komunikacyjną stanowią drogi powiatowe, gminne oraz wewnętrzne.

Drogi powiatowe posiadają jezdnie dwupasmowe o szerokości jezdni w granicach 5,0 - 6,0 m i nawierzchni bitumicznej bądź gruntowej o zróżnicowanym stanie technicznym.

- nr 1184B Żubrynek - Kurianki - Juryzdyka,
- nr 1197B od drogi nr 8 - Szczebra - Młynisko – Topiłówka,
- nr 1198B Olszanka - Stacja kolejowa Szczepki,
- nr 1199B Nowinka - Monkinie - Bryzgiel,
- nr 1200B Monkinie - Kopanica - Tobołowo,
- nr 1201B od drogi nr 1150 - Bryzgiel – Macharce.

Tabela 5. Wykaz dróg gminnych

L.p.	Droga	Długość w km
1.	102361B Szczepki - Podnowinka	2,20
2.	102362B Gatne Drugie - Sokolne	2,33
3.	102363B Monkinie – Krusznik - Zakąty	5,46
4.	102364B Bryzgiel - Krusznik	3,15
5.	102365B Nowinka – Gatne Pierwsze - Szczeberka	2,36
6.	102366B Olszanka Folwark - Józefowo	3,66
7.	102367B Danowskie - Strękowizna	0,59
8.	102368B Gatne Drugie – Podnowinka - Strękowizna	1,48
9.	102291B Walne – granica Gminy Giby	2,01
10.	1186B Szczebra – Sokolne – Cisówek - Kurianki	13,27
RAZEM		36,51

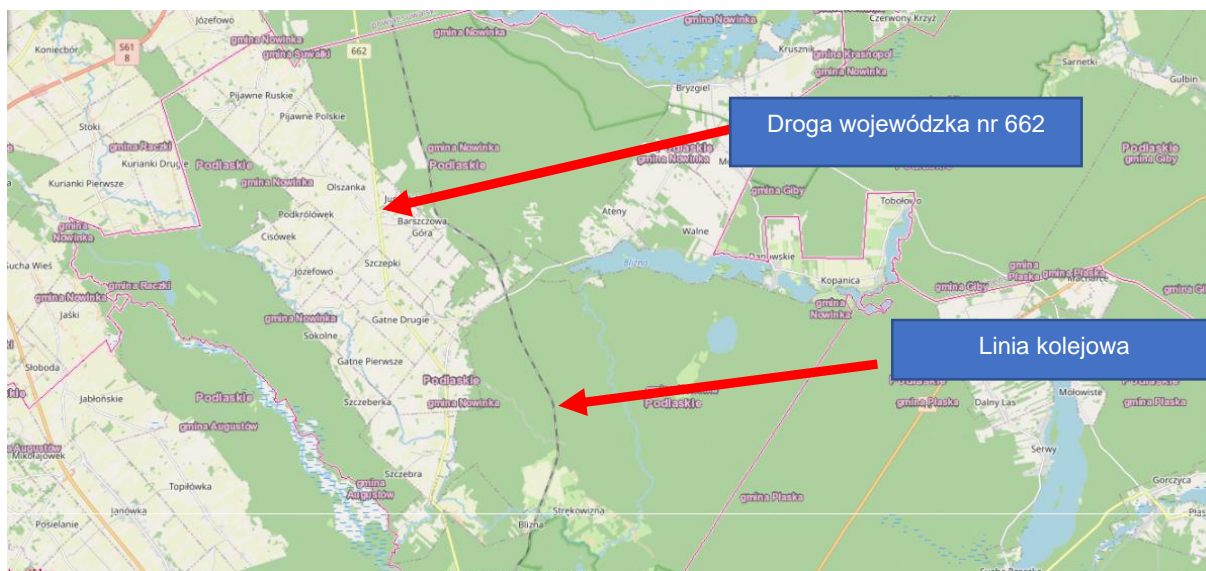
Źródło: Dane Gminy Nowinka

Długość dróg gminnych wyniosła 36,51 km, w tym o nawierzchni asfaltowej 14,697 km (40,25%).

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Nowinka w 2020 r. na terenie gminy funkcjonowały 33 przystanki autobusowe.

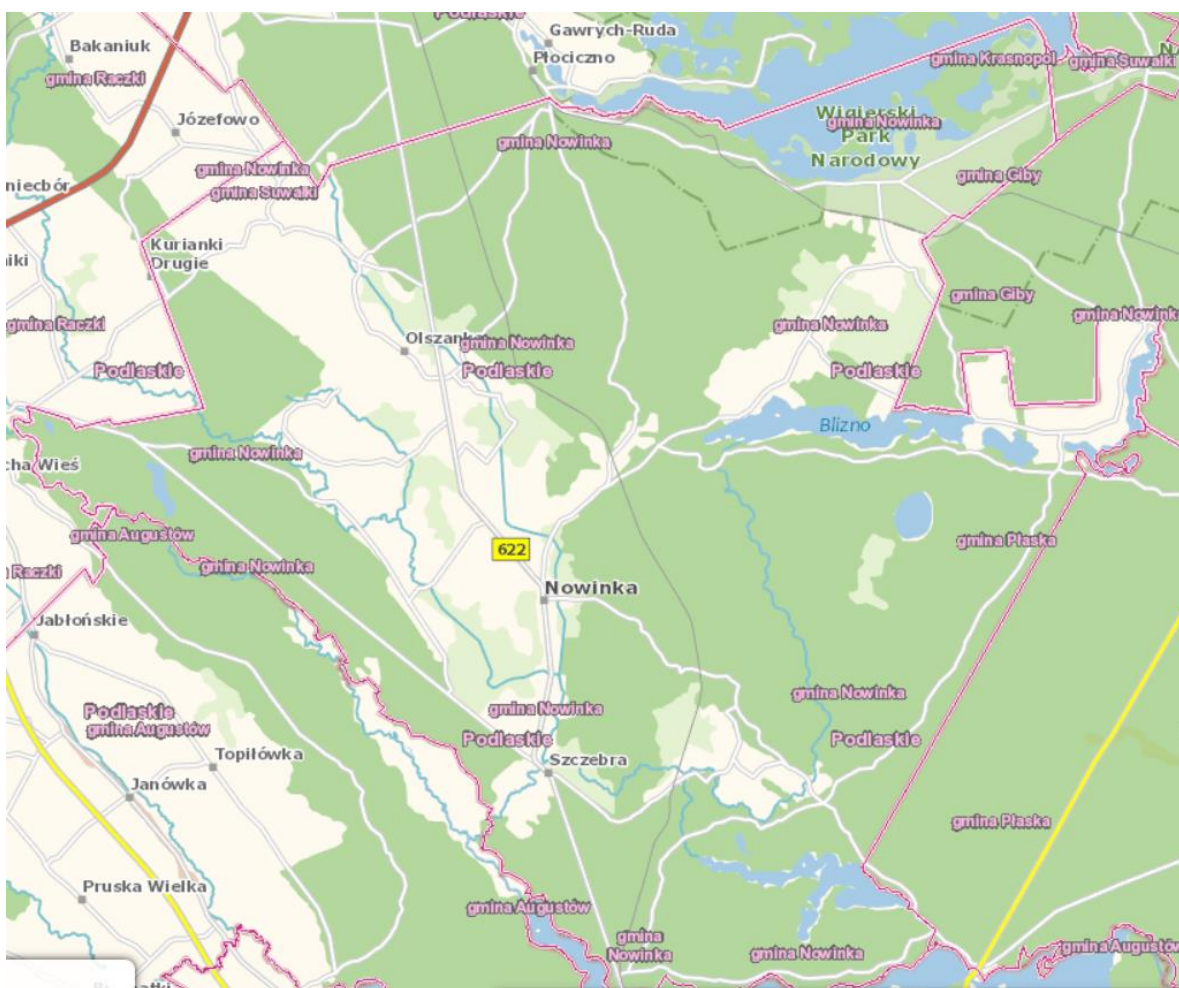
Przez teren gminy przebiega linia kolejowa z dwiema stacjami PKP: Szczepki i Blizna, gdzie zatrzymują się pociągi relacji Suwałki-Szczepki-Białystok i Białystok-Szczepki-Suwałki. Na terenie gminy znajduje się około 1 km ścieżek rowerowych.

Rysunek 5. Przebieg ważniejszych szlaków komunikacyjnych przez teren Gminy Nowinka, cz. 1

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Rysunek 6. Przebieg ważniejszych szlaków komunikacyjnych, cz. 2

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

2.4. WALORY PRZYRODNICZE

2.4.1. OBSZARY CHRONIONE

Na terenie Gminy Nowinka występują następujące obszary chronione:

- Wigierski Park Narodowy wraz z otuliną;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie”;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Rospudy”;
- rezerwat przyrody „Jezioro Kalejty”;
- obszar Natura 2000 „Ostoja Augustowska”;
- obszar Natura 2000 „Ostoja Wigierska”;
- obszar Natura 2000 „Puszcza Augustowska”;
- pomniki przyrody – 7 szt.

Wigierski Park Narodowy został utworzony na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 1988 r. w sprawie utworzenia Wigierskiego Parku Narodowego (Dz.U. z 1988 r. Nr 25, poz. 173). Inne akty związane z funkcjonowaniem parku: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 marca 1997 r. w sprawie Wigierskiego Parku Narodowego (Dz.U. z 1997 r. Nr 24, poz. 124), Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 lutego 2013 r. w sprawie nadania statutu Wigierskiemu Parkowi Narodowemu z siedzibą w Krzywem (Dz.U. z 2013 r. poz. 317). Jest to obszar wodno-błotny wyznaczony na mocy Konwencji Ramsarskiej.

Dla obszaru ustanowiono zadania ochronne na podstawie Zarządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 19 grudnia 2021 r. w sprawie zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego na lata 2022 – 2023 (Dz. Urz. Ministra Klimatu i Środowiska z 2021 r. poz. 100). Zgodnie z tym dokumentem zadania ochronne obejmują:

1. identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków;
2. opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań;
3. opis sposobów czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
4. wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową;
5. ustalenie miejsc udostępnianych w celach naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych oraz maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w tych miejscach;
6. wyznaczenie miejsc połowu ryb.

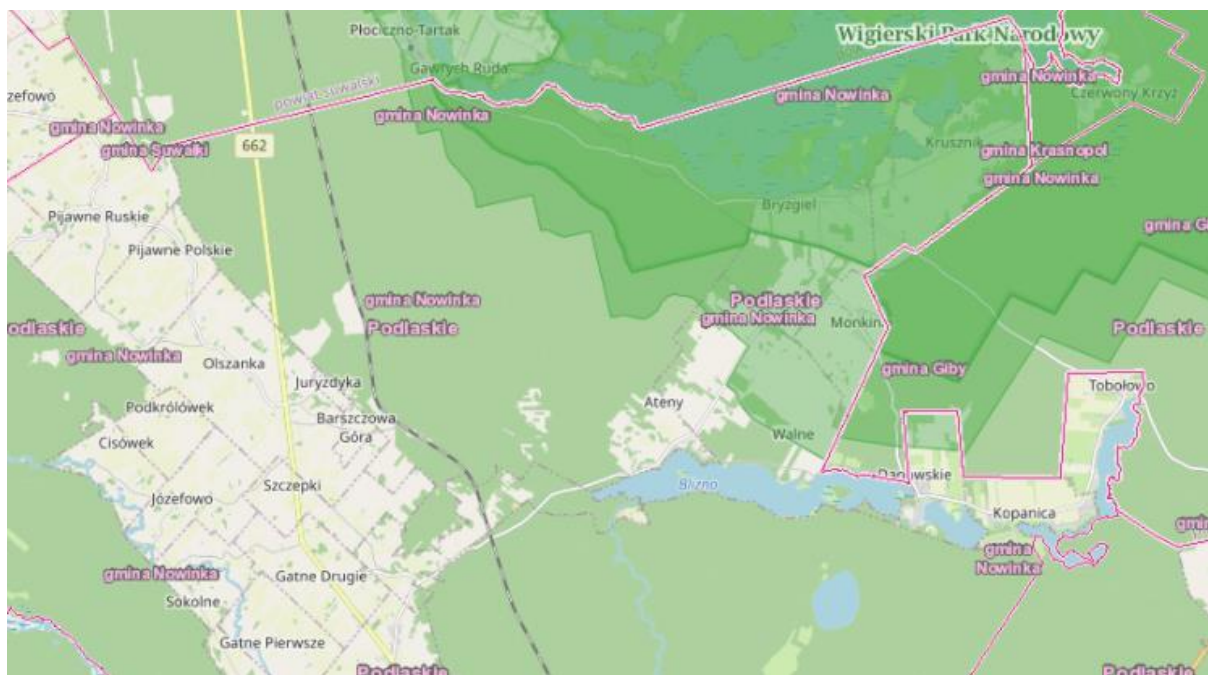
Tabela 6. Zadania ochronne dla Wigierskiego Parku Narodowego

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych
Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony ścisłej	
Ochrona gatunków roślin	
Wybrane gatunki roślin naczyniowych oraz mchów i wątrobowców, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną	1. Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz stanu populacji (jej wielkości i rozmieszczenia poszczególnych gatunków). 2. Monitorowanie inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia (ich rozmieszczenia, wielkości populacji i dynamiki rozwoju).
Ochrona gatunków zwierząt	
Wybrane gatunki zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną, np. małe i średnie ssaki	1. Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia. 2. Określenie ekologicznych i przestrzennych uwarunkowań występowania. 3. Monitorowanie inwazyjnych gatunków obcego pochodzenia (ich rozmieszczenia, wielkości populacji i dynamiki rozwoju).
Ptaki (Aves)	1. Inwentaryzacje i kontrole gniazd gatunków ptaków objętych ochroną strefową. 2. Inwentaryzacje i kontrole gniazd i stanowisk lęgowych innych gatunków ptaków.
Bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>), rybołów (<i>Pandion haliaetus</i>), bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>)	Tworzenie dogodnych warunków do budowy gniazd
Ochrona gatunków grzybów	
Gatunki grzybów, w tym porostów, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia poszczególnych gatunków
Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony czynnej	
Ochrona gatunków roślin	
Rodzime gatunki roślin występujące w WPN na obszarach objętych ochroną czynną	Ochrona rodzimych gatunków roślin przed inwazją gatunków obcych
Wybrane gatunki roślin naczyniowych oraz mchów i wątrobowców, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz stanu populacji (jej wielkości i rozmieszczenia poszczególnych gatunków), badanie znaczenia leszczyzny pospolitej w siedliskach leśnych.
Gatunki światłolubne i ciepłolubne	Poprawa warunków występowania gatunków.
Ochrona gatunków zwierząt	
Wybrane gatunki, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną	1. Monitorowanie różnorodności gatunkowej, liczebności i rozmieszczenia. 2. Określenie ekologicznych i przestrzennych uwarunkowań występowania. 3. Monitorowanie inwazyjnych gatunków obcego pochodzenia (ich rozmieszczenia, wielkości populacji i dynamiki rozwoju).
Gatunki zwierząt zagrożone wyginięciem, rzadkie i objęte ochroną	Ograniczanie liczebności drapieżników stanowiących zagrożenie dla gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem
Nietoperze (Chiroptera)	Ochrona miejsc bytowania nietoperzy.
Ptaki (Aves)	Monitoring stanowisk lęgowych. Monitoring ptaków jeziora Wigry. Monitoring zachowań polęgowych ptaków. Poprawa stanu i warunków bytowania, ochrona miejsc występowania.
Płazy (Amphibia)	Poprawa warunków bytowania.
Owady	Poprawa warunków bytowania.
Gatunki zwierząt bytujące w martwym drewnie	Utrzymanie lub zwiększenie powierzchni siedlisk dla organizmów zasiedlających martwe drewno.

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych
Ochrona gatunków grzybów	
Rzadkie gatunki grzybów, których środowiskiem bytowania jest martwe drewno	Tworzenie odpowiednich warunków życia dla gatunków.
Gatunki zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	Monitorowanie różnorodności gatunkowej grzybów oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków.
Porosty, w szczególności granicznik płucnik (Lobaria pulmonaria)	Ochrona miejsc występowania.
Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony krajobrazowej	
Ochrona gatunków roślin	
Wybrane gatunki roślin naczyniowych oraz mchów i wątrobowców, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków.
Ochrona gatunków zwierząt	
Wybrane gatunki, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie różnorodności gatunkowej, liczebności i rozmieszczenia. 2. Określenie ekologicznych i przestrzennych uwarunkowań występowania. 3. Monitorowanie inwazyjnych gatunków obcego pochodzenia (ich rozmieszczenia, wielkości populacji i dynamiki rozwoju).
Ochrona gatunków grzybów	
Gatunki zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	Monitorowanie różnorodności gatunkowej, liczebności i rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków

Źródło: Zarządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 19 grudnia 2021 r. w sprawie zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego na lata 2022 - 2023

Rysunek 7. Położenie Wigierskiego Parku Narodowego na terenie Gminy Nowinka

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie” - funkcjonuje obecnie zgodnie z Uchwałą Nr XII/89/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22.06.2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie” (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2015 r., poz. 2117) ze zmianami wprowadzonymi przez Uchwałę nr L/467/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. zmieniającą uchwałę w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie” (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2018 r. poz. 2905) oraz Uchwałę nr LI/486/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 10 września 2018 r. w sprawie sprostowania błędu pisarskiego w uchwale Nr L/467/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. zmieniającej uchwałę w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie” w brzmieniu opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego z 29 czerwca 2018 r. pod pozycją 2905 (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2018 r. poz. 3723).

Powierzchnia tego Obszaru wynosi 69 574,99 ha. Położony jest w województwie podlaskim, w powiecie augustowskim na terenie gmin: Augustów (5 969,33 ha), Lipsk (4 723,98 ha), Nowinka (10 215,88 ha), Płaska (23 887,7 ha), Sztabin (6 346,73 ha) i Miasta Augustów (6 229,27 ha), w powiecie sejneńskim na terenie Gminy Giby (9 855,78 ha) oraz w powiecie suwalskim na terenie Gminy Suwałki (2 346,32 ha). Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych kompleksu leśnego Puszczy Augustowskiej.

Na terenie Obszaru zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a. linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b. zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne,

z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Zakaz, o którym mowa w pkt 2 nie dotyczy:

1) tworzących zadrzewienia śródpolne:

a) krzewów rosnących w skupisku, o powierzchni do 25 m²,

b) drzew, których obwód pnia na wysokości 5 cm nie przekracza:

- 80 cm – w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego,
- 65 cm – w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz płatanu klonolistnego,
- 50 cm – w przypadku pozostałych gatunków drzew,

których usunięcie jest konieczne w celu przywrócenia użytkowania gruntów rolnych;

2) drzew i krzewów, które obumarły lub nie rokują szansy na przeżycie (w tym złomów i wywrotów);

Zakazy, o których mowa w pkt 3 i pkt 4 nie dotyczą części obszaru, na których położone są złoża skał:

- 1) udokumentowane do dnia 31 grudnia 2004 r., których dokumentacje zostały zatwierdzone przez właściwy organ administracji geologicznej;
- 2) udokumentowane na podstawie koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie, udzielonych do dnia 31 grudnia 2004 r.;
- 3) udokumentowane na podstawie informacji geologicznych zawartych w dokumentacjach sporządzonych i zatwierdzonych przez właściwy organ administracji geologicznej do dnia 31 grudnia 2004 r.;
- 4) wykorzystywanych do celów leczniczych w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (t.j. Dz.U. 2021 poz. 1301).

Zakaz, o którym mowa w pkt 7 nie dotyczy:

- 1) części Obszaru, dla których w dniu wejścia w życie niniejszej uchwały obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub ich zmiany w zakresie terenów przeznaczonych w tych planach pod zabudowę;
- 2) obszarów i terenów przewidzianych pod zabudowę w granicach określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, na których dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej, usługowej i letniskowej pod warunkiem możliwości wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegu wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków, z wyłączeniem obiektów małej architektury, na przylegających działkach w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. 2022 poz. 503);
- 3) siedlisk rolniczych – w zakresie uzupełniania istniejącej zabudowy o obiekty do prowadzenia gospodarstwa rolnego, pod warunkiem nie przekraczania dotychczasowej linii zabudowy od brzegów wód;
- 4) obiektów budowlanych na terenach ogólnodostępnych kąpielisk, plaż i przystani wodnych niezbędnych do ich funkcjonowania;
- 5) odbudowy, rozbudowy lub nadbudowy istniejących obiektów letniskowych, mieszkalnych, usługowych oraz o funkcji mieszanej w celu poprawy standardów ochrony środowiska oraz walorów estetyczno-krajobrazowych, pod warunkiem nie przybliżania istniejącej linii zabudowy na działce do brzegów wód, a także nie zwiększania istniejącej powierzchni budynku:
 - a) o nie więcej niż 10 m² w przypadku budynków o powierzchni mniejszej lub równej 100 m²,
 - b) o nie więcej niż 10% w przypadku budynków o powierzchni powyżej 100 m²;
- 6) terenów wokół sztucznych zbiorników wodnych, o których mowa w powyższym pkt 7 lit. b*, o powierzchni nie większej niż 0,5 ha i o głębokości nie większej niż 3 m;
- 7) terenów w granicach administracyjnych miasta Augustowa;
- 8) obiektów małej architektury w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz.U. 2021 poz. 2351 z późn. zm.), bez możliwości ich rozbudowy i zmiany użytkowania.

Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Rospudy” – został wyznaczony w celu zachowania różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w dolinie rzeki Rospudy. Zasady dokonywania inwestycji na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Rospudy” reguluje Uchwała nr XII/90/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22.06.2015 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2015 r. poz. 2118) zmieniona Uchwałą Nr L/471/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. zmieniającą uchwałę

w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Rospudy” (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2018 r., poz. 2909).

Obszar ten zajmuje 23 710,86 położony jest w województwie podlaskim, w powiecie augustowskim na terenie gmin: Augustów (3 103,75 ha) i Nowinka (5 062,59 ha) oraz w powiecie suwalskim na terenie gmin: Bakalarzewo (3 297,12 ha), Filipów (5 264,06 ha), Przerośl (463,84 ha), Raczki (6 193,35 ha) i Suwałki (326,15 ha).

Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w dolinie rzeki Rospudy.

Na terenie obszaru zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a. linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b. zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne,

– z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Zakaz, o którym mowa w punkcie 2 nie dotyczy:

- 1) tworzących zadrzewienia śródpolne:
 - a) krzewów rosnących w skupisku, o powierzchni do 25 m²,
 - b) drzew, których obwód pnia na wysokości 5 cm nie przekracza:
 - 80 cm - w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego,
 - 65 cm - w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz płatanu klonolistnego,
 - 50 cm - w przypadku pozostałych gatunków drzew,
- 2) drzew i krzewów, które obumarły lub nie rokują szansy na przeżycie (w tym złomów i wywrotów).

Zakazy, o których mowa w pkt 3 i pkt 4 nie dotyczą części obszaru, na których położone są złoża skał:

- 1) udokumentowane do dnia 31 grudnia 2004 r., których dokumentacje zostały zatwierdzone przez właściwy organ administracji geologicznej;
- 2) udokumentowane na podstawie koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie, udzielonych do dnia 31 grudnia 2004 r.;
- 3) udokumentowane na podstawie informacji geologicznych zawartych w dokumentacjach sporządzonych i zatwierdzonych przez właściwy organ administracji geologicznej do dnia 31 grudnia 2004 r.;
- 4) wykorzystywanych do celów leczniczych w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (t.j. Dz.U. 2021 poz. 1301).

Zakaz, o którym mowa w pkt 7 nie dotyczy:

- 1) części Obszaru, dla których w dniu wejścia w życie niniejszej uchwały obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub ich zmiany w zakresie terenów przeznaczonych w tych planach pod zabudowę;
- 2) obszarów i terenów przewidzianych pod zabudowę w granicach określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, na których dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej, usługowej i letniskowej pod warunkiem możliwości wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegu wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków, z wyłączeniem obiektów

- małej architektury, na przylegających działkach w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. 2022 poz. 503);
- 3) siedlisk rolniczych – w zakresie uzupełniania istniejącej zabudowy o obiekty do prowadzenia gospodarstwa rolnego, pod warunkiem nie przekraczania dotychczasowej linii zabudowy od brzegów wód;
 - 4) obiektów budowlanych na terenach ogólnodostępnych kąpielisk, plaż i przystani wodnych niezbędnych do ich funkcjonowania;
 - 5) odbudowy, rozbudowy lub nadbudowy istniejących obiektów letniskowych, mieszkalnych,
 - 6) usługowych oraz o funkcji mieszanej w celu poprawy standardów ochrony środowiska oraz walorów estetyczno-krajobrazowych, pod warunkiem nie przybliżania istniejącej linii zabudowy na działce do brzegów wód, a także nie zwiększania istniejącej powierzchni budynku:
 - a) o nie więcej niż 10m² w przypadku budynków o powierzchni mniejszej lub równej 100 m²,
 - b) o nie więcej niż 10% w przypadku budynków o powierzchni powyżej 100 m²;
 - 7) terenów wokół sztucznych zbiorników wodnych, o których mowa w pkt 7 lit. b, o powierzchni nie większej niż 0,5 ha i o głębokości nie większej niż 3 m;
 - 8) obiektów małej architektury w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. 2021 poz. 2351 z późn. zm.), bez możliwości ich rozbudowy i zmiany użytkowania.

Rezerwat przyrody „Jezioro Kalejty” – celem ochrony rezerwatu jest zachowanie wartości przyrodniczych jeziora oraz swoistych cech tutejszego krajobrazu. Obszar odznacza się typowym dla środkowej części Puszczy Augustowskiej występowaniem starodrzewów borów sosnowych, jak również jezior dystroficznych z otaczającymi je torfowiskami wysokimi. W zachodniej części rezerwatu na rozległym tarasie rzeczki Dłużanki występują bory mieszane torfowcowe o wyraźnym borealnym charakterze oraz olsy. Rezerwat chroni ptaki typowo leśne i ptaki oligotroficznego jeziora, zajmuje powierzchnię 763,3ha.

Akt prawny związany z utworzeniem: Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 11 sierpnia 1980 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M. P. z 1980, Nr 19, poz. 94). Inne akty prawne związane z funkcjonowaniem: Obwieszczenie Wojewody Podlaskiego z dnia 16 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Podla. z 2002 r. Nr 2, poz. 39), Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 12 maja 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Jezioro Kalejty" (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2016 r. poz. 2255), Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska

w Białymstoku z dnia 1 sierpnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie rezerwatu przyrody "Jezioro Kalejty" (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2016 r. poz. 3211), Zarządzenie Nr 5/2020 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 21 stycznia 2020 r. w sprawie zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Jezioro Kalejty” (data publikacji 2020-01-21, obowiązujący do 2025-01-20).

Do zadań ochronnych ustanowionych na okres pięciu lat dla rezerwatu uwzględnia się:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, gatunków roślin, zwierząt i grzybów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań;
- 3) wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną oraz krajobrazową.

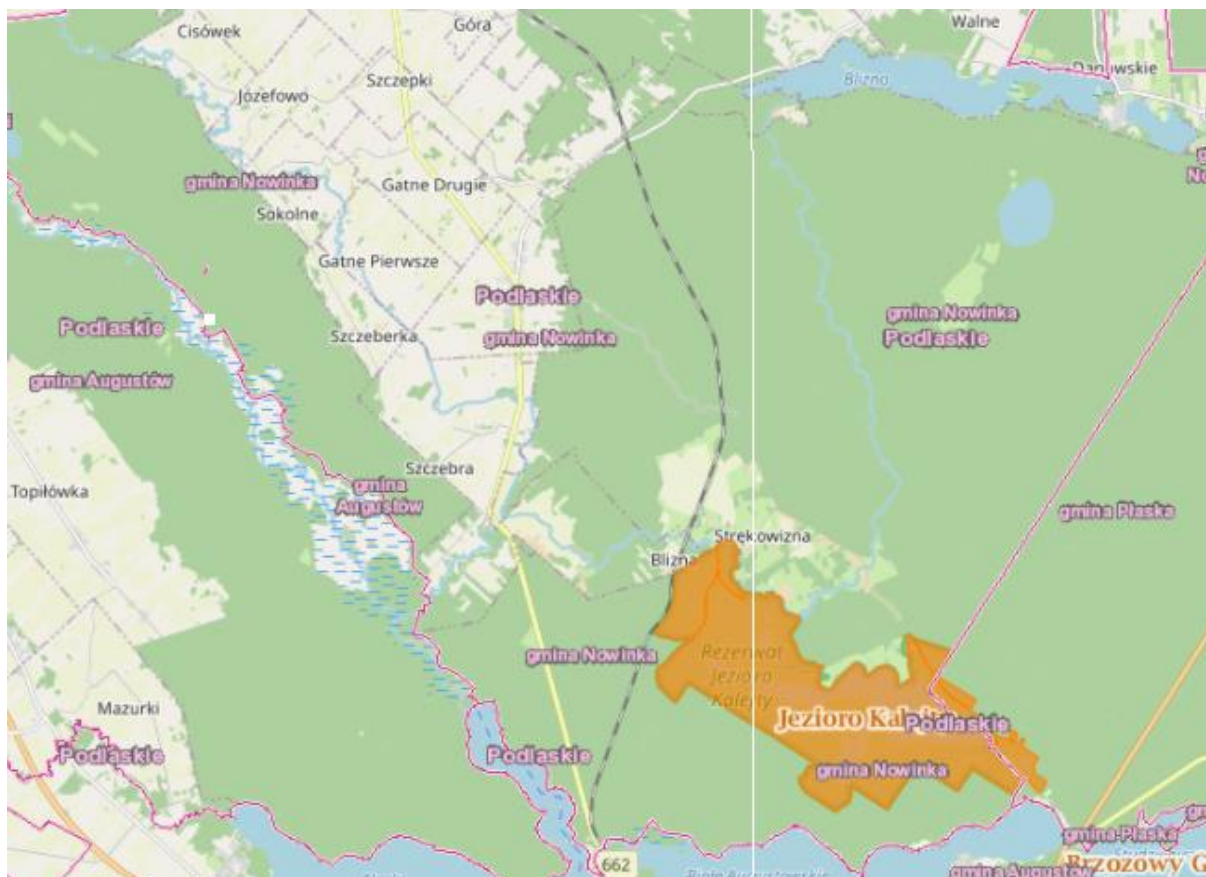
Rodzaj i rozmiar poszczególnych zadań ochronnych oraz ich termin i częstotliwość należących do ochrony czynnej:

- 1) wprowadzenie krocza suma w ilości 20 kg i węgorka w ilości 3 kg (raz w roku w czasie obowiązywania zadań ochronnych);
- 2) wprowadzenie szczupaka w formie narybku jesiennego w ilości 40 kg (raz w roku w czasie obowiązywania zadań ochronnych);
- 3) odlów narzędziem ciągnionym w okresie jesiennym w celach sanitarnych (raz na trzy lata);
- 4) usunięcie drzew i krzewów. Usunięcie biomasy (wyciętych drzew, krzewów i ich pozostałości) poza płaty siedlisk niezwłocznie po usunięciu. Przy realizacji czynności zakazuje się używania ciągników, maszyn wielooperacyjnych i innych maszyn samobieżnych (w płacie siedliska). Zrywka biomasy wyłącznie ręcznie (w płacie siedliska). W okresie I.2020 – IV.2020r.;
- 5) koszenie 50% powierzchni rocznie (co roku inny fragment). Koszenie na wysokości 10 - 15 cm w sposób, który nie niszczy struktury roślinności i gleby. Niedopuszczalne używanie ciągników, maszyn samobieżnych i innych urządzeń niszczących strukturę gleby i siedliska. Zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz działki. Obowiązkowe usunięcie biomasy poza granice płatu lub złożenie w stogi biomasy do 2 tygodni po pokosie (maksymalna średnica stogu to 4m, łączna powierzchnia stogów może zajmować maksymalnie 4% powierzchni wykaszanej przy założeniu, że ich ilość nie będzie przekraczała 1 stogu na 3ar wykazanego płatu przy czym minimalna odległość między stogami nie może być mniejsza niż 30 metrów. Stogi muszą być usunięte z płatu najpóźniej do 1.III w roku po koszeniu. W okresie 1.IX – 31.XII 2020 r., 1.IX-31.XII.2021 r.;
- 6) usunięcie drzew i krzewów z pozostawieniem karłowatych sosen (sosna o torfowiskowym pokroju, bardzo niewielkich przyrostach rocznych i wysokości do 5 m)

i jałowców. Usunięcie biomasy (wyciętych drzew, krzewów i ich pozostałości) poza płaty siedlisk niezwłocznie po usunięciu. Przy realizacji czynności zakazuje się używania ciągników, maszyn wielooperacyjnych i innych maszyn samobieżnych (w płacie siedliska). Zrywka biomasy wyłącznie ręcznie (w płacie siedliska). W okresie I.2020- IV.2020 r.;

- 7) koszenie na wysokości 10-15 cm w sposób, który nie niszczy struktury roślinności i gleby. Niedopuszczalne używanie ciągników, maszyn samobieżnych i innych urządzeń niszczących strukturę gleby i siedliska. Zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz działki. Obowiązkowe usunięcie biomasy poza granice płaty lub złożenia w stogi biomasy do 2 tygodni po pokosie (maksymalna średnica stogu to 4m, łączna powierzchnia stogów może zajmować maksymalnie 4% powierzchni wykaszanej przy założeniu, że ich ilość nie będzie przekraczała 1 stogu na 3 ar wykazanego płatu przy czym minimalna odległość między stogami nie może być mniejsza niż 30 metrów. Stogi muszą zostać usunięte z płatu najpóźniej do 1.III w roku po koszeniu i 31.VIII w roku ostatniego nawrotu. W okresie 15.VII-31.VIII 2020 r., 15.VII-31.VIII 2021 r., 15.VII-31.VIII 2022 r.;
- 8) konserwacja, modernizacja i utrzymanie punktów czerpania wody. Według potrzeb w czasie obowiązywania zadań ochronnych;
- 9) wykładanie pułapek feromonowych w celu śledzenia dynamiki liczebności populacji kambiofagów i ksylofagów. Według potrzeb w czasie obowiązywania zadań ochronnych;
- 10) bieżące naprawy, wymiana i uzupełnianie infrastruktury i oznakowani. Według potrzeb w czasie obowiązywania zadań ochronnych;
- 11) edukacja w zakresie ochrony lokalnej przyrody skierowana głównie do dzieci i młodzieży, a także do wybranych grup społeczności dorosłych. Według potrzeb w czasie obowiązywania zadań ochronnych;
- 12) usuwanie śmieci. W czasie obowiązywania zadań ochronnych;
- 13) wzmożone patrolowanie obszaru rezerwatu przyrody przez służby leśne. W czasie obowiązywania zadań ochronnych, szczególnie w okresie letnim.

Rysunek 8. Położenie rezerwatu przyrody na terenie Gminy Nowinka

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

Obszary NATURA 2000 na terenie Gminy Nowinka:

- „Ostoja Augustowska” PLH200005 (projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk zatwierdzony przez Komisję Europejską) – jest to Ostoja wielu zagrożonych gatunków, przede wszystkim rysia *Lynx lynx* i wilka *Canis lupus* (w ostoi znajdują się jedne z ich najstabilniejszych populacji niżowych), także wydry *Lutra lutra* i bobra *Castor fiber*. Ogółem stwierdzono tu 10 gatunków zwierząt objętych Załącznikiem II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Na terenie ostoi występuje 7 gatunków roślin z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, z czego dla czterech - aldrowandy pęcherzykowatej, skalnicy torfowiskowej, lipiennika Loesela i sasanki otwartej obszar ma zasadnicze znaczenie w skali Polski, a tutejsze populacje stanowią znaczącą część krajowych zasobów, będąc często najobfitszymi w Polsce (populacje lipiennika i skalnicy nad Rospudą, populacje aldrowandy w ciągu jezior Kanału Augustowskiego). Liczne są stanowiska rzadkich i zagrożonych w skali kraju gatunków roślin naczyniowych (35 gatunków z polskiej czerwonej księgi i czerwonej listy). Występują tu 24 gatunki storczykowatych, w tym chociażby, na torfowiskach nad Rospudą - *Herminium monorchis* na jedynym naturalnym stanowisku w Polsce. Bogata jest lichenoflora (w tym kilka gatunków

brodaczek - *Usnea*) i bryoflora (liczne relikty glacialne). Najwięcej rzadkich gatunków związanych jest z mszysto-turzycowymi torfowiskami niskimi i przejściowymi, a tutejsze populacje wielu zagrożonych roślin torfowiskowych są największe w Polsce. Do najrzadszych gatunków z tej grupy należą, oprócz lipiennika Loesela oraz skalnicy torfowiskowej: *Eriophorum gracile*, *Baeothryon alpinum*, *Saxifraga hirculus*, *Carex chordorrhiza*, *Hammarbya paludosa*, *Betula humilis*, *Salix lapponum* (wszystkie one znajdują się w polskiej czerwonej księdze). Na torfowiskach występuje niezwykle obfita w gatunki ginące bryoflora, z takimi gatunkami jak np. *Meesia triquetra*, *Pseudocalliergon trifarium* i *Paludella squarrosa*.

Dla przedmiotowego obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych (Zarządzenie Nr 27/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 31.12.2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2014 r. poz. 137)). Zostało ono zmienione przez Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 listopada 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska PLH200005 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2020 poz. 4651).

W ramach planu określone zostały cele działań ochronnych wymienione w tabeli 7.

Tabela 7. Cele działań ochronnych dla obszaru NATURA 2000 „Ostoja Augustowska”

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
1.	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1.
2.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U2.
3.	3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska.
4.	3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników <i>Ranunculion fluitantis</i>	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1.
5.	4030 Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunio</i> , <i>Calluno-Arcostaphylion</i>)	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1.
6.	6120 Ciepłolubne śródładowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1.
7.	7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U2. Uzupelnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
8.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
9.	7210 Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	Odtworzenie i utrzymanie właściwego stanu ochrony przez wprowadzenie ochrony czynnej (usuwanie drzew i krzewów) na wszystkich płatach siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
10.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Odtworzenie i utrzymanie właściwego stanu ochrony przez wprowadzenie ochrony czynnej (usuwanie drzew i krzewów) na wszystkich płatach siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
11.	9170 Grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i> , <i>Melitti Carpinetum</i>)	Utrzymanie części siedlisk jako bazy propagul przy zastosowaniu ochrony biernej (dotyczy płatów siedliska w rezerwatach). Doprowadzenie zniekształconych płatów siedlisk do stanu właściwego przy zastosowaniu określonych zabiegów hodowlano-ochronnych dostosowanych do fazy rozwojowej drzewostanu. Utrzymanie siedliska w stanie niepogorszonym. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
12.	91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>LedoSphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohniiPiceetum</i> i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne)	Utrzymanie części siedlisk jako bazy propagul przy zastosowaniu ochrony biernej (dotyczy płatów siedliska w rezerwatach). Wyłączenie z użytkowania rębne. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
13.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albobfragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>FraxinoAlnetum</i> olsy źródliskowe)	Utrzymanie części siedlisk jako bazy propagul przy zastosowaniu ochrony biernej (dotyczy płatów siedliska w rezerwatach). Doprowadzenie zniekształconych płatów siedlisk do stanu właściwego przy zastosowaniu odpowiednich zabiegów hodowlano-ochronnych dostosowanych do fazy rozwojowej drzewostanu. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
14.	1393 Sierpowiec błyszczący <i>Drepanocladus vernicosus</i> (<i>Hamatocaulis vernicosus</i>)	Ochrona miejsc występowania gatunku.
15.	1437 Leniec bezpodkwiatkowy <i>Thesium ebracteatum</i>	Ochrona i niepogorszenie stanu siedlisk gatunku. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
16.	1477 Sasanka otwarta <i>Pulsatilla patens</i>	Ochrona i niepogorszenie stanu siedlisk gatunku. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
17.	1516 Aldrowanda pęcherzykowata <i>Aldrowanda vesiculosa</i>	Utrzymanie stanu populacji na obecnym właściwym poziomie. Monitoring stanu ochrony gatunku.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
18.	1528 Skalnica torfowiskowa <i>Saxifraga hirculus</i>	Ochrona i niepogorszenie stanu siedlisk gatunku.
19.	1902 Obuwik pospolity <i>Cypripedium calceous</i>	Ochrona i niepogorszenie stanu siedlisk gatunku. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
20.	1903 Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	Ochrona i niepogorszenie stanu siedlisk gatunku. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
21.	1939 Rzepik szczeciniasty <i>Agrimonia pilosa</i>	Utrzymanie stanu populacji na obecnym właściwym poziomie. Monitoring stanu ochrony gatunku. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
22.	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Utrzymanie stanu populacji na obecnym, właściwym poziomie.
23.	1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	Utrzymanie stanu populacji na obecnym, właściwym poziomie. Monitoring stanu ochrony gatunku.
24.	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	Utrzymanie obecnego trendu populacji gatunku oraz niepogarszanie dobrego stanu ekologicznego wód powierzchniowych w sensie ilościowym i jakościowym.
25.	1361 Ryś <i>Lynx lynx</i>	Utrzymanie stanu populacji na obecnym, właściwym poziomie. Monitoring stanu ochrony gatunku.
26.	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
27.	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
28.	1096 Minóg strumieniowy <i>Lampetra planeri</i>	Utrzymanie obecnego trendu populacji gatunku oraz niepogarszanie dobrego stanu ekologicznego wód powierzchniowych w sensie ilościowym i jakościowym.
29.	1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
30.	1013 Poczwarówka Greyera <i>Vertigo geyeri</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
31.	1014 Poczwarówka zwężona <i>Vertigo angustior</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
32.	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.

Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 listopada 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska PLH200005

- „Ostoja Wigierska” PLH200004 - zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 13.11.2007 r. przyjmującej, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się

na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007)5043)(2008/25/WE) (Dz. Urz. UE L 12 str. 383). Dla obszaru nie ustanowiono planu zadań ochronnych.

Północny fragment ostoi ma rzeźbę ukształtowaną w czasie ostatniego zlodowacenia. Występują tu strome zbocza moreny czołowej oraz ozy, kemy i wytopiskowe zagłębienia terenu, w całości lub częściowo wypełnione torfem. Część południowa ostoi ma jednak odmienny charakter. Teren ten jest płaski oraz bogaty w źródła odprowadzające wodę do jeziora Wigry. Stwierdzono tu 19 siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej oraz 21 gatunków zwierząt i 7 gatunków roślin znajdujących się w załączniku II tej dyrektywy. Ponadto występuje tu 39 gatunków ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Do tego obszar jest jedną z większych ostoi bobra w Polsce. Zanotowano tu 886 gatunków roślin naczyniowych (w tym 65 chronionych i 40 zagrożonych), 262 gatunki porostów i 38 gatunków wątrobowców oraz 141 gatunków mchów.

Rysunek 9. NATURA 2000 – obszary siedliskowe na terenie Gminy Nowinka

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

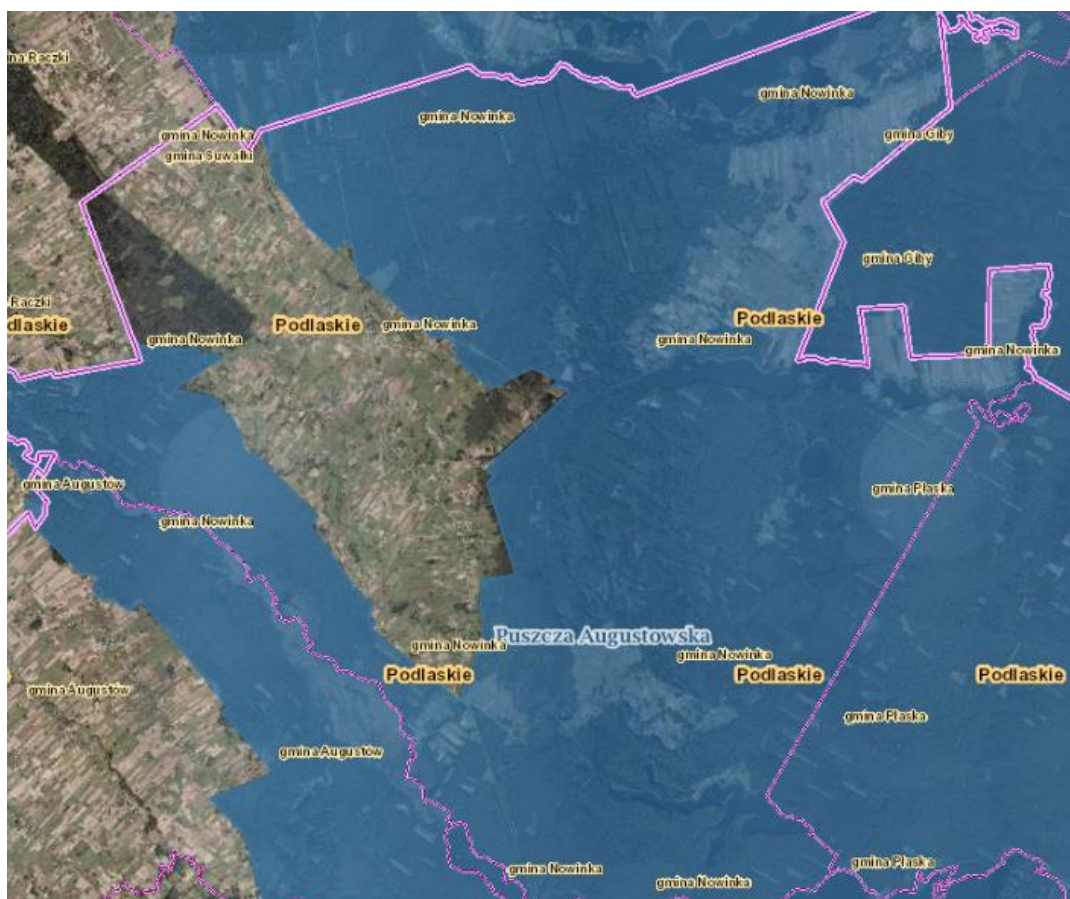
- „Puszcza Augustowska” PLB200002 - występuje tu co najmniej 40 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej a 18 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej takich gatunków ptaków jak: bąk (PCK), błotniak stawowy, błotniak łąkowy, bocian czarny, cietrzew (PCK), dzięcioł biało grzbiety (PCK), dzięcioł trójpalczasty (PCK), dzięcioł zielonosiwy, gadożer (PCK), głuszec (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), kraska (PCK),

łabędź krzykliwy, orlik krzykliwy (PCK), żuraw, włochatka (PCK), podgorzałka (PCK), puchacz (PCK), trzmielojad; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje bielik (PCK). Akt związany z utworzeniem obszaru to Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dziennik Urzędowy z 2004 poz. 229 nr 2313). Obecnie obszar funkcjonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133 z późn. zm.).

Dla obszaru nie ustanowiono planu zadań ochrony ani planu ochrony. Nie obowiązuje tu ochrona na podstawie prawa międzynarodowego.

Powierzchnia obszaru na terenie Gminy Nowinka wynosi 16 156,2 ha.

Rysunek 10. Położenie obszaru NATURA 2000 „Puszcza Augustowska” na terenie Gminy Nowinka

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Nowinka znajduje się 7 pomników przyrody, w tym 4 pojedyncze. Szczegółowy opis pomników przyrody zaprezentowano w tabeli 8.

Tabela 8. Wykaz pomników przyrody zlokalizowanych na terenie Gminy Nowinka

nr ew.	Nazwa pomnika przyrody (jak w akcie prawnym o ustanowieniu)	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Obręb ewidencyjny	Opis lokalizacji
1723	Dąb Szypułkowy	3-10-2001	Rozp. 28/01 Wojewody podlaskiego z dnia 03.10.2001r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz.Urz. Nr 45, poz. 758)	Dąb szypułkowy (Quercus robur), o obwodzie 365 cm stan średni posusz gałęziowy i konarowy, próchnica pnia	Ateny	Rośnie w środku drzewostanu w pń.-zach. Części Puszczy Augustowskiej Oddział Leśny nr 185 f
1727	Dąb Szypułkowy	3-10-2001	Rozp. 28/01 Wojewody podlaskiego z dnia 03.10.2001r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz.Urz. Nr 45, poz. 758)	Dąb szypułkowy (Quercus robur), o obwodzie 460 cm zdrowa korona i pień	Ateny	Rośnie w środku drzewostanu w pń.-zach. Części Puszczy Augustowskiej Oddział Leśny nr 185 f
195. S	Sosny zwyczajna	1978	Orzeczenie Nr 41/78 Woj. Suwalskiego z 04.11.1978r Dz. Urz. WRN w Suwałkach Nr 11, poz.46	Sosny zwyczajne o obwodzie 335, 280,275	Nowinka	
196. S	Dęby szypułkowe	1978	Orzeczenie Nr 41/78 Woj. Suwalskiego z 04.11.1978r Dz. Urz. WRN w Suwałkach Nr 11, poz.46	Dęby szypułkowe o obwodzie 255, 370, 372	Nowinka	
40. S	Sosna zwyczajna	1955	Uchwała Nr XXX/298 Prezydium WRN w	Sosna zwyczajna o obwodzie 195 cm i	Klonownica	

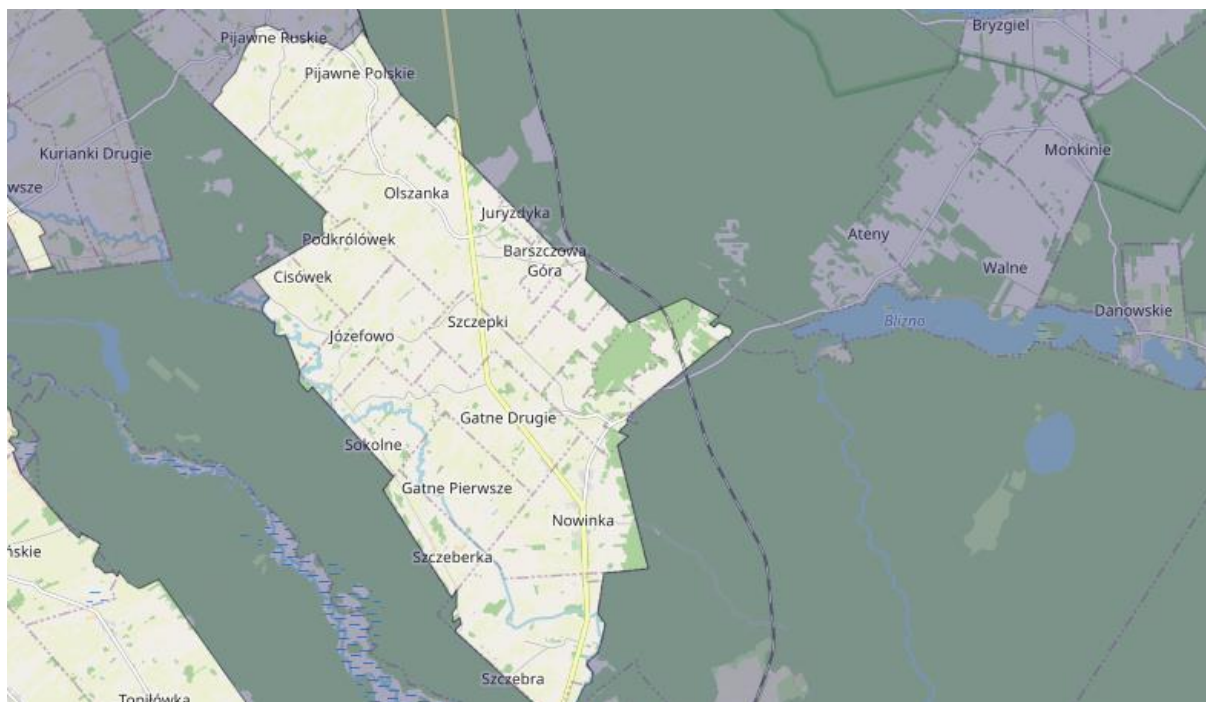
nr ew.	Nazwa pomnika przyrody (jak w akcie prawnym o ustanowieniu)	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Obręb ewidencyjny	Opis lokalizacji
			Białymstoku z 26.07.1955r Dz. Urz. WRN w Białymstoku Nr 7, poz. 85	wysokości 33m		
41. S	Sosna zwyczajna	1955	Uchwała Nr XXX/298 Prezydium WRN w Białymstoku z 26.07.1955r Dz. Urz. WRN w Białymstoku Nr 7, poz. 85	Sosna zwyczajna o obwodzie 150 cm i wysokości 22m	Klonownica	
7. S	Cis pospolity	1952	Uchwała Nr LXVII/442 Prezydium WRN w Białymstoku z 04.11.1952r Dz. Urz. WRN w Białymstoku Nr 10, poz. 84	Cis pospolity o wysokości 2 m	Blizna	

Źródło: <https://www.gov.pl/web/rdos-bialystok/rejestr-form-ochrony-przyrody>

Przez teren Gminy Nowinka przebiega także korytarz ekologiczny - zgodnie z mapą przebiegu korytarzy ekologicznych w Polsce opracowaną przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży pod kierownictwem prof. dr. hab. Włodzimierza Jędrzejewskiego.

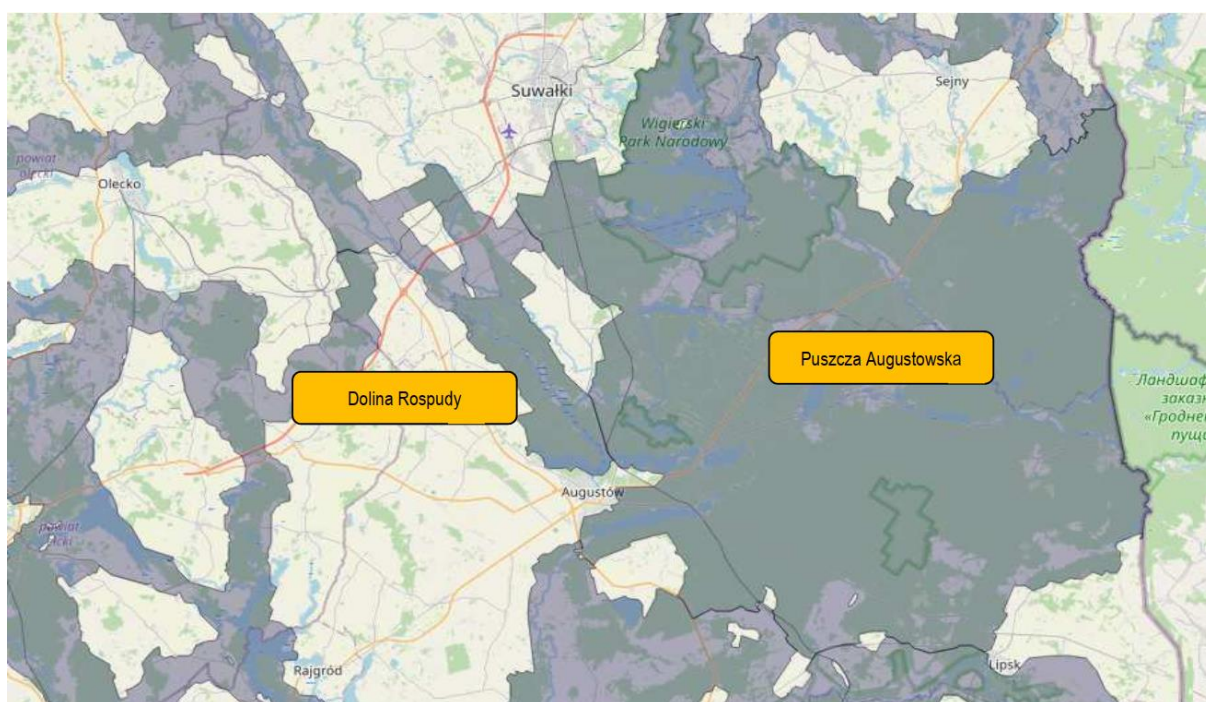
Wyznaczane są one aby: zapewnić połączenia między różnymi regionami na terenie kraju oraz przeciwdziałać izolacji obszarów, które są cenne przyrodniczo. Korytarze dają możliwość, aby gatunki roślin i zwierząt w stabilny sposób miały zapewnione funkcjonowanie. Pomagają one w zapewnieniu ochrony bioróżnorodności jak również zapewnienie jej odbudowy w Europie oraz w kraju. Mają one za zadanie stworzyć z obszarów chronionych spójną sieć, która zapewni gatunkom w jak największej ilości jak najlepsze warunki do życia.

Rysunek 11. Korytarze ekologiczne, cz. 1

Źródło: <https://mapa.korytarze.pl>

Rysunek 12. Korytarze ekologiczne, cz. 2

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowinka na lata 2022 - 2025 z perspektywą na lata 2026 – 2029, <https://mapa.korytarze.pl>

2.4.2. FAUNA

Fauna występująca na obszarze Gminy Nowinka cechuje się bogactwem i różnorodnością. Teren gminy jest zróżnicowany siedliskowo, stwarzając dogodne warunki życia dla wielu grup zwierząt, zarówno kręgowców jak i bezkręgowców. Występują tu gatunki związane z zbiorowiskami otwartymi, środowiskiem wodnym oraz gatunki typowo leśne. Duże kręgowce zasiedlają kompleksy leśne. Współczesna fauna reprezentowana jest przez następujące gatunki zwierząt:

- ssaki: zające, kuny, łasice, jeże, krety, wiewiórki, sarny, myszy, szczury,
- ptaki: wrony, wilgi, czyżyki, przepiórki, czajki, dzięcioły, sikorki, szpaki, kukułki, wróble, gołębie,
- płazy: traszki, kumaki, ropuchy, żaby,
- gady: jaszczurki, zaskrońce,
- owady: korniki, mrówki, chrabąszcze, muchówki, ważki, mszyce, pchełki, bielinki kapustniki, rusałki pawie oczko.

2.4.3. FLORA

Grunty leśne porastają znaczną obszar Gminy Nowinka. Zajmują blisko 62% ogólnej powierzchni.

Dla porównania na terenie kraju zajmują 28,4% ogólnej powierzchni. Lasy gminy administracyjnie należą do Nadleśnictwa Suwałki, Nadleśnictwa Szczerba oraz Nadleśnictwa Głęboki Bród.

Na terenie Nadleśnictwa Suwałki przeważają siedliska borowe z dominującym udziałem sosny.

Zasoby miąższości lasów nadleśnictwa wynoszą około 4 627 971 m³. Przeciętna zasobność określona na 1 ha powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej wynosi 347 m³, a przeciętny wiek drzewostanów 66 lat.

Ważną rolę w systemie ekologicznym gminy oprócz lasów, spełnia roślinność nieleśna: zieleń śródpolna, parkowa oraz cmentarna. Zadrzewienia śródpolne, szczególnie o charakterze pasowym, przydrożne i przywodne pełnią rolę migracyjnych korytarzy środowiskowych, urozmaicają krajobraz gminy oraz podnoszą walory estetyczno-krajobrazowe. Zadrzewienia tworzą pojedyncze drzewa i krzewy lub ich skupienia nie będące zbiorowiskami leśnymi. Na omawianym obszarze zespoły zadrzewień przybierają formy:

- zadrzewienia prywatne - wzdłuż obiektów prywatnych,
- zadrzewienia przydrożne - ciągną się liniowo wzdłuż tras komunikacyjnych,

- zadrzewienia śródpolne - rozpraszają się mozaikowo w obrębie terenów rolnych,
- zadrzewienia przyzagrodowe - pokrywają tereny towarzyszące zabudowie,
- zadrzewienia pozostałe - wypełniają powierzchnie cmentarzy oraz innych form zieleni urządzonej.

2.4.4. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Wody powierzchniowe

Gmina Nowinka należy prawie w całości do obszaru dorzecza Wisły. Niewielki, wschodni obszar gminy należy do obszaru dorzecza Niemna.

Rzeki i ciek wodne gminy: Blizna, Szczeberka, Olszanka, Królewianka, Rospuda.

Rzeka Blizna wypływa z południowego brzegu jeziora Blizno. Rzeka ta płynie płytkim korytem w kierunku południowym przez lasy Puszczy Augustowskiej. W rejonie wsi Strękowizna skręca zaś na zachód. Szczeberka to prawy dopływ Blizny, rzeka o uregulowanym korycie, włączona w sieć melioracyjną w środkowym i dolnym odcinku. Dopływami Szczeberki są: Królewianka oraz Olszanka.

Netta jest prawostronnym dopływem Biebrzy o długości 102,5 km. Rzeka Netta, zwana w górnym odcinku Rospudą, płynie w kierunku południowym i południowo-wschodnim mijając szereg jezior (Czarne, Rospuda Filipowska, Kamienne, Długie Filipowskie, Garbaś, Głębokie, Sumowo, Okrągłe Bakalarzewskie, Bolesty) i uchodzi do jeziora Rospuda Augustowska połączonego z jeziorem Necko. Z jeziora Necko wspólnym szlakiem z Kanałem Augustowskim, a później jako Kanał Bystry płynie do jeziora Sajno. Z jeziora Sajno, jako Netta, płynie zasilając w wodę położony obok Kanał Augustowski, łącząc się z nim ostatecznie w okolicy wsi Sosnowo i uchodzi przez jaz piętrzący do Biebrzy obok śluzy w Dębowie. Główne dopływy Rospudy - Netty na terenie powiatu augustowskiego to: Blizna ze Szczeberką, Zalewianka (Kamienny Bród), Turówka, Kolniczanka, Olszanka, Bargłówka.

Jeziora gminy: Wigry, Blizno, Blizienko, Długie (Kalejty), Busznica, Tobołowo, Jałowo.

Jezioro Wigry - jezioro położone na terenie Wigierskiego Parku Narodowego. Powierzchnia Wigier według różnych źródeł wynosi od 2115 do 2118,3 hektarów, głębokość średnia od 15,4 do 15,8 metrów, głębokość maksymalna od 73 do 74,2 metrów. Wigry należą do najgłębszych (5 miejsce w kraju) i największych (10 miejsce) jezior Polski. Współczynnik rozwinięcia linii brzegowej wynosi 4,43, zaś wskaźnik odsłonięcia - 134,1. W 1975 roku jezioro Wigry wpisane zostało przez Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody (IUCN) na listę najcenniejszych akwenów świata - Projekt „Aqua”. Natomiast w 1998 roku Międzynarodowe

Towarzystwo Limnologiczne (SIL) objęło jezioro Wigry programem pomocy naukowej i lobbingu na rzecz jego ochrony.

Jezioro Blizno leży w dorzeczu rzek: Blizna - Szczeberka - Rospuda-Netta - Biebrza - Narew - Wisła - Bałtyk. Jest to polodowcowe jezioro rynnowe, które leży w zlewni Blizny czyli dopływu Szczeberki. Powierzchnia zwierciadła wody jest dość duża i wynosi 238,5 ha. Akwen jest średnio głęboki, jego głębokość maksymalna wynosi około 28,8 m, a średnia to 10,0 m. Otoczenie tego jeziora stanowią w większości lasy, a ponad 60% zajmują bory sosnowe. Resztę stanowią zaś użytki rolne. Na jeziorze znajduje się wyspa o powierzchni około 3,5 ha.

Jezioro Blizienko ma niewielką powierzchnię, czyli 38,0 ha i głębokość około 16,8 m. Długość maksymalna jeziora wynosi jakies 1 km, a szerokość 575 m. Długość linii brzegowej to 3 050 m.

Jezioro Busznica leży we wschodniej części gminy, a dokładniej poniżej kompleksu jezior Blizno - Blizienko - Kopanica - Tobołowo w dorzeczu rzek Blizna - Szczeberka - Rospuda-Netta - Biebrza – Narew - Wisła - Bałtyk. Powierzchnia zwierciadła to 49,4 ha. Akwen jest stosunkowo głęboki. Jego maksymalna głębokość sięga około 48,0 m. Średnia głębokość nie jest już tak duża i wynosi 6,8 m. Jego długość wynosi około 950 m, a szerokość około 725 m. Długość linii brzegowej wynosi 2 600 m. Ukształtowanie dna jest mało urozmaicone, a brzegi opadają najpierw łagodnie, by później opadać bardziej stromo. Ostatecznie dno jeziora tworzy lej. Prawie cała linia brzegowa porośnięta jest borami Puszczy Augustowskiej.

Jezioro Krusznik to akwen o powierzchni 26,8 ha. Oddzielone jest od Jeziora Wigry namułami torfiastymi. Długość linii brzegowej wynosi 2 650 m.

Jezioro Długie (Kalejty) w aktualnym wykazie jezior województwa podlaskiego figuruje jako Długie Augustowskie, a Kalejty to jedna z jego trzech największych zatok. Zajmuje ono powierzchnię 160 ha. Długość jeziora wynosi 4,2 km, a szerokość maksymalna to 0,7 km, zaś głębokość maksymalna to 12 m. Zbiornik ten składa się z trzech zatok, a mianowicie: Kalejty, Wolowej oraz Ślepej. Z zachodniego krańca zbiornika uchodzi płynąca torfową doliną rzeka Dłużanka będąca jednym z dopływów Blizny. Brzeg jeziora porośnięty jest głównie starym borem sosnowo-dębowym. Linia brzegowa jeziora jest bardzo urozmaicona a jej całkowita długość wynosi 13,9 km.

Jezioro Jałowo to niewielki zbiornik niedaleko zachodniej granicy gminy. Jego powierzchnia wynosi około 15,2 ha, a jego głębokość maksymalna to 15,5 m.

Jezioro Tobałowo ma urozmaicony kształt. Jest to jezioro polodowcowe. Jezioro to posiada wysoką zawartość wapnia.

Tabela 9. Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) na terenie Gminy Nowinka

KOD JCWP	Nazwa JCWP	Czy JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych? (zagrożona/niezagrożona)
LW30024	Tobałowo	niezagrożona
LW30027	Blizno	niezagrożona
LW30029	Kalejty	zagrożona
LW30616	Wigry	niezagrożona
RW200002622749	Kanał Augustowski od stanowiska szczytowego do jeziora Necko z jez. Studzienicznym i Białym Augustowskim	niezagrożona
RW200018262247	Szczeberka od źródeł do Blizny bez Blizny	niezagrożona
RW2000182622489	Blizna z jez. Blizno i Długie Augustowskie	niezagrożona
RW200020262279	Netta (Rospuda) od wypływu z jez. Bolesty do wypływu z jez. Necko ze Szczeberką od Blizny	niezagrożona
RW8000256439	Jezioro Wigry	niezagrożona

Źródło: Opracowanie własne

W roku 2020 nie została dokonana klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a wyłącznie klasyfikacja wskaźników jakości wód, zgodnie z § 14 i § 15 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. poz. 1475).

Tabela 10. Jakość wód powierzchniowych – jeziora (elementy biologiczne i fizykochemiczne), 2020 r.

Kod ppk	Nazwa ppk	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)		
				Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Klasa	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Klasa
PL01S0802_0570	jez. Blizno - st.02	PLLW30027	Blizno						

Kod ppk	Nazwa ppk	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)		
				Rok najstarsz. badań	Rok najnows. badań	Klasa	Rok najstarsz. badań	Rok najnows. badań	Klasa
PL07S0802_0054	jez. Wigry - st.04 (Płos Szyja)	PLLW30616	Wigry	2020	2020	2	2020	2020	<=2

Źródło: Klasyfikacja wskaźników jakości jednolitych części wód jezior w roku 2020

Tabela 11. Jakość wód powierzchniowych – jeziora, 2020 r.

Nazwa jcwp	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)			Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicz.	Klasyfikacja stanu chemicz.	Ocena stanu jcwp	Dorzecze	Region wodny
	Rok najstarsz. badań	Rok najnows. badań	Klasa					
Blizno				*	*	*	obszar Dorzecza Wisły	region wodny Narwi
Wigry	2020	2020	2	*	*	*	obszar Dorzecza Niemna	region wodny Niemna

Źródło: Klasyfikacja wskaźników jakości jednolitych części wód jezior w roku 2020

Tabela 12. Stan jezior na terenie gminy – klasa elementów biologicznych i fizykochemicznych

Nazwa jcw p	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)		
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa
Tobołowo	2019	2019	2	2019	2019	<=2	2019	2019	2
Blizno	2018	2018	2	2018	2018	2	2018	2018	2
Kalejty	2017	2017	2	2017	2017	2	2017	2017	2
Wigry	2017	2018	2	2017	2017	2	2017	2017	2

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód jezior w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 13. Stan jezior na terenie gminy – stan ekologiczny, chemiczny i stan jcw p

Nazwa jcw p	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu jcw p			Region
	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsze. badań	Klasa	Stan/ potencjał ekologiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Stan chemiczny	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsze. badań	Ocena	
Tobołowo	2019	2019	2	dobry stan ekologiczny	2019	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	2019	zły stan wód	Narwi
Blizno	2018	2018	2	dobry stan ekologiczny	2018	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2018	2018	zły stan wód	Narwi

Nazwa jcwp	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu jcwp			Region
	Rok najstarsz. badań	Rok najnowszy. badań	Klasa	Stan/ potencjał ekologiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Stan chemiczny	Rok najstarsz. badań	Rok najnowszy. badań	Ocena	
Kalejty	2017	2017	2	dobry stan ekologiczny	2017	2019	stan chemiczny dobry	2017	2019	dobry stan wód	Narwi
Wigry	2017	2018	2	dobry stan ekologiczny	2017	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2017	2019	zły stan wód	Niemna

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód jezior w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 14. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Nowinka – stan biologiczny i fizykochemiczny

Kod ppk	Nazwa ppk	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)		
				Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Klasa	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Klasa	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Klasa
PL01S0801_3440	Kanał Augustowski - Klonownica	PLRW200002622749	Kanał Augustowski od stanowiska szczytowego do jeziora Necko z jez. Studzienicznym i Białym Augustowskim	2016	2019	3	2016	2019	1	2016	2019	2
PL01S0801_3807	Szczeberka - Szczebra	PLRW200018262247	Szczeberka od źródeł do Blizny bez Blizny	2019	2019	5	2019	2019	>2	2019	2019	>2
PL01S0801_3727	Blizna - Szczebra cmentarz	PLRW2000182622489	Blizna z jez. Blizno i Długie Augustowskie	2019	2019	3	2019	2019	>2	2019	2019	2

Kod ppk	Nazwa ppk	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)		
				Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Klasa	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Klasa	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Klasa
PL01S0801_1315	Netta - uroczysko Kozia Szyja	PLRW200020262279	Netta (Rospuda) od wypływu z jez. Bolesty do wypływu z jez. Necko ze Szczeberką od Blizny	2019	2019	5	2019	2019	>2	2019	2019	2

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 15. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Nowinka – stan ekologiczny, chemiczny i ocena stanu jcwp

Nazwa ppk	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu jcwp			Dorzecze	Region wodny
	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Klasa	Stan/potencjał ekologiczny	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Stan chemiczny	Rok najstarsz. badań	Rok najnowsz. badań	Ocena		
Kanał Augustowski - Klonownica	2016	2019	3	umiarkowany potencjał ekologiczny			brak możliwości klasyfikacji	2014	2019	zły stan wód	Wisły	Narwi
Szczeberka - Szczebra	2019	2019	5	zły stan ekologiczny	2019	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	2019	zły stan wód	Wisły	Narwi
Blizna - Szczebra cmentarz	2019	2019	3	umiarkowany stan ekologiczny	2019	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	2019	zły stan wód	Wisły	Narwi
Netta - uroczysko Kozia Szyja	2019	2019	5	zły stan ekologiczny	2015	2019	stan chemiczny dobry	2015	2019	zły stan wód	Wisły	Narwi

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Gmina Nowinka położona jest w granicach jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) wskazanych w tabeli 16. W tym przypadku nie występuje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych, a stan wód podziemnych jest dobry, co potwierdzają badania monitoringowe prowadzone przez Inspekcję Ochrony Środowiska (zgodnie z Monitoringiem Jakości Wód Podziemnych stan wód w 2012 r., 2016 r. i 2019 r. w obydwu JCWPd był dobry), jednak nadal konieczne jest podejmowanie na terenie Gminy Nowinka przedsięwzięć przyczyniających się do ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniami.

Tabela 16. Jednolite części wód podziemnych (JCWPd) na terenie Gminy Nowinka

KOD JCWPd	Nazwa JCWPd	Czy JCWPd jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych? (zagrożona/niezagrożona)
PLGW200032	32	niezagrożona
PLGW800022	22	niezagrożona

Źródło: Opracowanie własne

2.4.5. KLIMAT, STAN POWIETRZA I USŁONECZNIENIE

Klimat Gminy Nowinka posiada cechy charakterystyczne dla klimatu kontynentalnego. Długa jest tu zima, a stosunkowo krótkie przedwiośnie i najniższa w Polsce średnia temperatura roczna. Średnia roczna temperatura powietrza osiąga wartość ok. 6°C. Średnia temperatura stycznia spada poniżej -4°C. Średnie temperatury najcieplejszego miesiąca – lipca natomiast wynoszą 17°C - 18°C. Okres zimy trwa około 112 dni. Lato trwa zaś 70-80 dni. Przedwiośnie i wiosna natomiast trwają krócej od jesieni jak i przedzimia. Pierwsze przymrozki jesienne występują w pierwszej połowie września, a ostatnie wiosenne nawet w pierwszej połowie czerwca.

Przeważają opady zimowe nad letnimi. Letnie opady cechuje zaś duża intensywność, co jest również jedną z cech kontynentalizmu. Na terenie gminy dominują wiatry z kierunków zachodnich oraz południowo - zachodnich. Termiczny okres wegetacyjny trwa od 140 do 150 dni i jest on najkrótszy w Polsce nizinnej.

W województwie podlaskim, występują dwie strefy: aglomeracja białostocka (kod PL2001), stanowiąca obszar powiatu miasta Białystok oraz strefa podlaska (kod PL2002), obejmująca pozostałe tereny województwa (w tym m.in.: Gminę Nowinka). W strefie podlaskiej (zgodnie z „Roczną oceną jakości powietrza w województwie podlaskim Raport wojewódzki za rok 2020”) zanotowano przekroczenia norm jakości powietrza:

- poziomu dopuszczalnego dla doby dla pyłu zawieszzonego PM10, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi,

- poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM_{2,5} (II faza) – stężenie średnioroczne, kryterium ochrona zdrowia ludzi,
- poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi,
- poziomu celu długoterminowego stężeń ozonu (max 8-h) określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi,
- poziomu celu długoterminowego stężeń ozonu (AOT40) określonego ze względu na ochronę roślin.

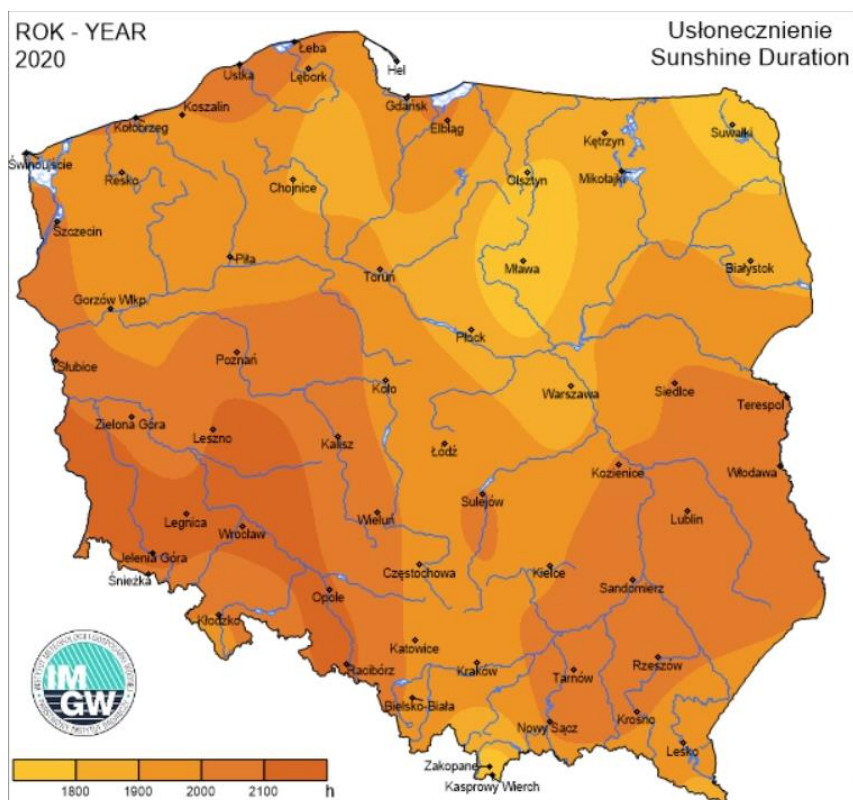
W 2019 roku, w województwie podlaskim, nie odnotowano przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu, jednak otrzymane wyniki były na granicy poziomu docelowego. W 2019 roku nie prowadzono również badań tego wskaźnika na stacji pomiarowej w Łomży. Od lat w obu strefach województwa, w Aglomeracji Białostockiej oraz strefie podlaskiej, nie odnotowuje się przekroczeń zanieczyszczeń gazowych: dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla, benzenu oraz zawartości metali ciężkich oznaczanych w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Na terenie Gminy Nowinka wciąż istnieje potrzeba przeprowadzenia działań mających na celu zmniejszenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza (główne źródło – tzw. emisja antropogeniczna).

Usłonecznienie może mieć swoje przełożenie na możliwości produkcyjne instalacji zasilanych promieniowaniem słonecznym. Suma opadów zaś na stan wód powierzchniowych i podziemnych.

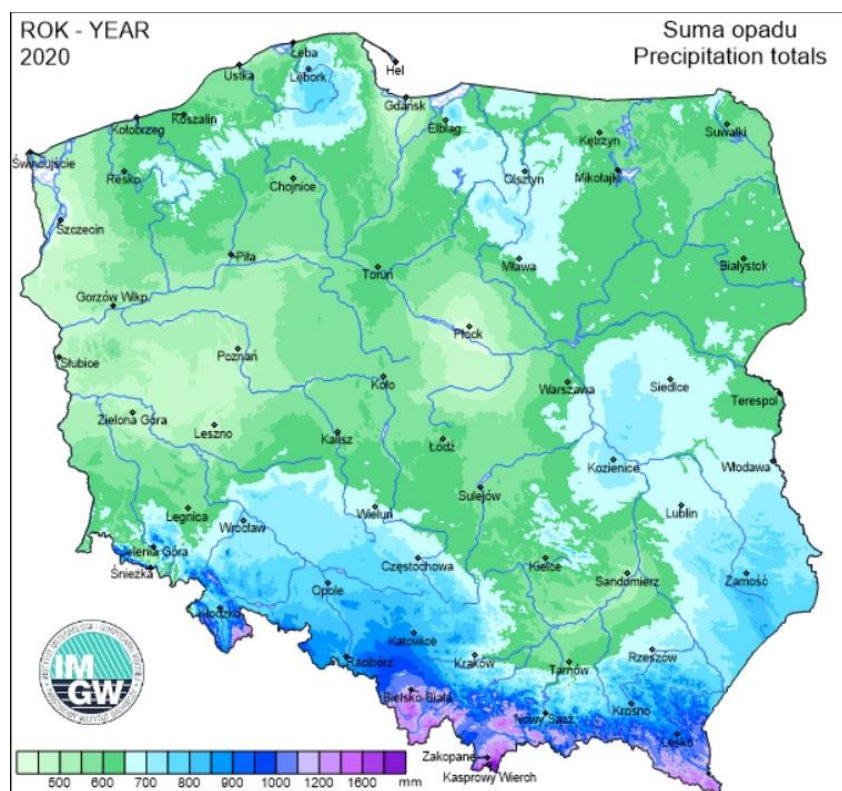
W stacji meteorologicznej w Suwałkach, zgodnie z danymi „Rocznika Statystyczny Województwa Podlaskiego 2021”, w 2020 r. usłonecznienie w godzinach wyniosło 1690. Było ich mniej niż w 2019 r. (1791 h). Roczna suma opadów w 2020 r. wyniosła 612 mm i była większa niż w 2019 r. (487 mm).

Rysunek 13. Uśłonecznienie

Źródło: <https://klimat.imgw.pl/pl>

Rysunek 14. Suma opadów

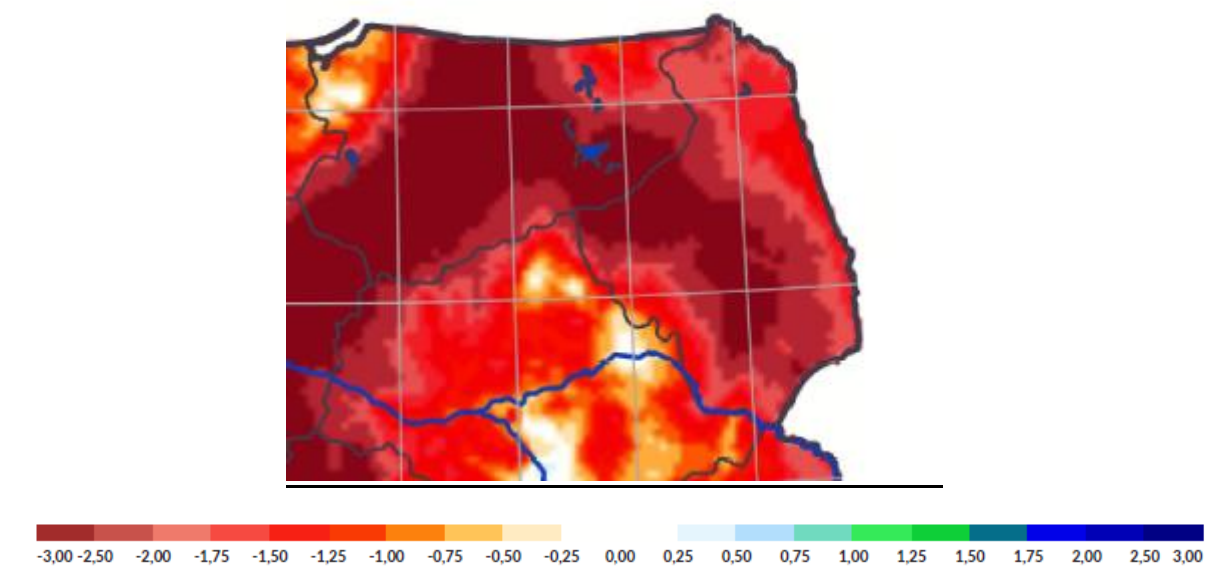

Źródło: <https://klimat.imgw.pl/pl>

Na terenie gminy wciąż istnieje zagrożenie wystąpieniem suszy. Zgodnie z danymi „Stop Suszy! 2020. Raport. Od suszy 50-lecia do wzrostu retencji” wskaźniki obrazujące zasilanie opadem atmosferycznym wskazywały intensywną suszę na przeważającym obszarze kraju. Podobnie sytuacja wygląda w województwie podlaskim, powiecie augustowskim, Gminie Nowinka. Sytuacja suszy ukształtowana brakiem opadów od listopada 2019 do stycznia 2020 została zaprezentowana na Rysunku 15.

Na terenie Gminy Nowinka znajdują się odnotowane udokumentowane osuwiska i obszary zagrożone występowaniem ruchów masowych w przyszłości. Konieczne jest zatem podejmowanie inicjatyw mających na celu zabezpieczanie terenów przed tym zagrożeniem oraz związanych z usuwaniem skutków osuwisk.

Rysunek 15. Sytuacja suszy ukształtowana brakiem opadów od listopada 2019 do stycznia 2020

Źródło: Stop Suszy! 2020. Raport. Od suszy 50-lecia do wzrostu retencji

W kolejnych latach na terenie Gminy Nowinka będzie miało miejsce nasilenie występowania katastrof i zdarzeń wynikających ze zmian klimatycznych. Obserwując zachodzące trendy, można się spodziewać zwiększenia liczby nagłych pożarów, powodzi czy innych zdarzeń nadzwyczajnych. Zgodnie bowiem z zapisami „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” w regionie północno – wschodnim do 2030 r.:

- zwiększy się średnia roczna temperatura oraz liczba dni z temperaturą $>25^{\circ}\text{C}$;
- nastąpi zmniejszenie liczby dni z pokrywą śnieżną;
- zwiększy się długość okresów suchych;

- przewidywane sumy roczne opadów nie wykazują żadnego wyraźnego trendu zmian do 2030 r. Dokument wskazuje jednak, że należy się liczyć ze wzrastającą częstością występowania opadów ulewnych, szczególnie w dwóch najbliższych dekadach. Tak duża niestabilność intensywnych opadów może przyczyniać się do wywołania podtopień, jak i lokalnych gwałtownych powodzi.

Na terenie gminy znajdują się różne obszary chronione, które stanowią jej walor i mogą przyciągać turystów. Istnieje potrzeba zadbania o te obszary oraz istniejącą florę i faunę.

Istnieje potrzeba przeprowadzenia prac powodujących polepszenie stanu wód powierzchniowych oraz zachowaniu stosunkowo dobrego stanu wód podziemnych.

Poziom atrakcyjności walorów przyrodniczo – turystycznych na terenie gminy można jeszcze poprawić dzięki przeprowadzeniu właściwych inwestycji. Przykładem takiej inwestycji może być chociażby budowa zalewu na rzece Blizna (w miejscowości Strękowizna). Istnienie takiego zalewu spowoduje przywrócenie możliwości przeprowadzenia spływów kajakowych do tego spowoduje poprawę stosunków wodnych w okolicy i wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej pobliskich miejscowości.

Wciąż istnieje też potrzeba zmniejszenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza i przeprowadzania prac w tym zakresie.

Większa ilość opadów w 2020 r. niż w 2019 r. daje nadzieję na poprawę ogólnej sytuacji hydrologicznej. Na terenie gminy nadal potrzebne są działania służące zapobieganiu suszy oraz przygotowaniu najbardziej optymalnych sposobów postępowania w momentach jej występowania.

Poziom usłonecznienia, choć mniejszy w 2020 r. niż 2019 r., wciąż skłania do promowania wykorzystywania odnawialnego źródła energii jakim jest energia słoneczna.

2.5. WALORY KULTUROWE

Na terenie Gminy Nowinka znajdują się różne zabytki. Tabela 17 przedstawia listę zabytków wpisanych do gminnej ewidencji.

Tabela 17. Zabytki wpisane do gminnej ewidencji

Lp.	Obiekt
1	Blizna, cmentarz staroobrzędowców
2	Monkinie, kościół par. rzymskokatolicki p.w. MB Anielskiej
3	Monkinie, dzwonnica w zespole kościoła par. rzymskokatolicki p.w. MB Anielskiej
4	Monkinie, cmentarz parafialny rzymsko-katolicki

Lp.	Obiekt
5	Monkinie, chałupa nr 12,
6	Monkinie, chałupa nr 14,
7	Nowinka, budynek Urzędu Gminy
8	Olszanka, park dworski
9	Pijawne Ruskie, cmentarz staroobrzędowców
10	Podkrólówek, cmentarz staroobrzędowców
11	Podnowinka, mogiła żołnierzy AK
12	Podsokolne, cmentarz staroobrzędowców
13	Szczebra, układ urbanistyczny
14	Szczebra, cmentarz parafialny, rzymskokatolicki, XIX w.
15	Szczebra, miejsce egzekucji z II wojny światowej
16	Upustek, cmentarz wojenny z czasów II wojny światowej
17	Uroczysko Powstańce, pomnik ku czci uczestników Powstania 1863 r.

Źródło: dane Gminy Nowinka

Zgodnie z Wykazem zabytków nieruchomych województwa podlaskiego – rejestr A (stan na dzień 3 marca 2022 r.) na terenie Gminy Nowinka znajdowały się następujące zabytki nieruchome:

- miejscowość: Monkinie - kościół par. p.w. MB Anielskiej, drewn., 1922-24, nr rej.: 502 z 20.06.1986.

Na terenie gminy brak zabytków wpisanych do Wykazu zabytków archeologicznych województwa podlaskiego.

2.6. TWÓRCZOŚĆ LUDOWA, LOKALNI TWÓRCY I WAŻNE POSTACIE HISTORYCZNE

Lokalni twórcy i inne ważne postacie związane z gminą (zgodnie z danymi Urzędu Gminy Nowinka):

- Sabina Knoch urodziła się w 1952 roku we wsi Szczepki. Od najmłodszych lat pomagała matce Stanisławie przygotowywać nici i krosna do tkania. Mama pani Sabiny tkła całe życie – worki, chodniki, prześcieradła, płótno na koszule. Jeszcze przed wojną umiała tkać sejpaki – najpierw na wąskich krosnach, a później na szerokich. Samodzielnie tkać zaczęła w 1977 roku na zamówienie rodziny i sąsiadów. Tworzy chodniki, kilimy, sejpaki (wywodzące się z tradycji litewskiej), tkaniny wielonicielnicowe i dwuosnowowe oraz sejpaki. Jest jedną z nielicznych już tkaczek wykonujących tkaniny o lokalnych wzorach tradycyjnych. Jej prace odznaczają się wysokim poziomem technicznym. Bierze udział w festynach i kiermaszach. Na różnego rodzaju pokazach tkactwa ludowego prezentuje technikę pracy przy krośnie oraz własnoręcznie wykonane wyroby. Edukuje młodzież i dorosłych w Suwalskim Ośrodku Kultury. Prace Sabiny Knoch znajdują się w zbiorach Muzeum Okręgowego w Suwałkach.

- Halina Łazarska – artystka amator, malarz, rzeźbiarz, artystka rękodzieła ludowego.
- Alicja Rowińska – wieloletni nauczyciel biologii, muzyki oraz plastyki w Szkole Podstawowej w Nowince. Aktywnie uczestniczy w wielu wydarzeniach. Prowadzi warsztaty plastyczne, które wzbogacają edukację plastyczną.
- Jacek Rukść – wieloletni stolarz, amator artysta, rzeźbiarz, zapalony miłośnik przyrody i natury.
- Włodzimierz Łapiński - Polski artysta fotograf, publicysta. Autor i współautor albumów fotograficznych o tematyce przyrodniczej. Związany z warszawskim środowiskiem fotograficznym, fotografuje od połowy lat 50. XX wieku. Od początku lat 70. XX wieku uprawia fotografię artystyczną. Miejsce szczególne w jego twórczości zajmuje fotografia krajobrazowa oraz fotografia przyrodnicza. Jest autorem i współautorem wielu wystaw fotograficznych; indywidualnych i zbiorowych w Polsce i za granicą. Jego fotografie wielokrotnie prezentowane na wystawach pokonkursowych były doceniane akceptacjami, medalami, nagrodami, wyróżnieniami, dyplomami, listami gratulacyjnymi. W 1977 został przyjęty w poczet członków Okręgu Warszawskiego Związku Polskich Artystów Fotografików (legitymacja nr 469). W 1984 roku został odznaczony Odznaką „Za Zasługi dla Województwa Suwalskiego”, w 1989 roku odznaczony Odznaką honorową „Za zasługi dla oświaty”, w 1993 roku został uhonorowany Medalem św. Huberta. W 1994 roku został laureatem nagrody II stopnia, przyznanej przez Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa – między innymi za twórczość fotograficzną i pracę na rzecz ochrony środowiska. W 1998 nominowany do tytułu Najwybitniejszej Postaci Województwa Suwalskiego – został laureatem w kategorii Kultura, w plebiscycie tygodnika *Krajobrazy*. Włodzimierz Łapiński od początku lat 70. XX wieku jako fotograf współpracuje z wieloma czasopismami ocierającymi się o tematykę przyrodniczą i łowiecką (*Łowiec Polski, Wild und Hund, Die Pirsch, St. Hubertus, Jager*) publikując na ich łamach wiele autorskich fotografii. Od 1990 roku artysta prowadzi działalność wydawniczą we własnym Wydawnictwie Włodzimierz Łapiński.
- Franciszek Milewski - Uczestnik Powstania Styczniowego, strzelec leśny powiatu sejneńskiego, zasieczony na śmierć różgami przez setnika dońskiego pułku kozaków dnia 19. grudnia 1863 r. „W następstwie raportu z dnia 7(19) grudnia r. z., donoszącego o aresztowaniu Franciszka Milewskiego, strzelca leśnego, przez oddział kozaków z miasta Sejn, o jego okropnem pobiciu przez to wojsko i uwiezieniu z sobą, urząd leśny pośpiesza donieść, że wedle protokolarnego zeznania Milewskiej, żony powyższego strzelca, w dniu dzisiejszym w urzędzie leśnym złożonego, mąż jej po przy aresztowaniu zawieziony był do wsi Mankinie, gdzie trzykrotnie był pokładany i niemiłosiernie bity nahajkami; co widzieli gospodarze tej wsi: Chrulski, Daniłowicz

i Milewski. Ponieważ po wycierpianej męczarni nie mógł chodzić, przeto przewieziono go do wsi Danowskie, gdzie z ponowionego bicia odszedł od przytomności; nie zważając na to oficer Owczenników, kazał przysposobić jeszcze różgi, w piecu je rozgrzewać, temi siec Milewskiego, posypując ciało solą, co widzieli gospodarze tejże wsi: Józef i Jan Sławicki, Danowski i inni. W ogóle siedemnaście razy był pokładany i bity. Zabraný następnie w tej wsi na furmankę i pozbawiony przytomności został przewieziony dalej; dokąd? dowiedzieć się żona nie mogła. Szukała go więc po różnych miastach i wsiach okolicznych przez tydzień przeszło, aż nareszcie w dniu 13(25) grudnia r. z. znalazła go w mieście Serajach, o 8 mil od domu swego, ale już nieżywego, przez powyższe wojsko tam porzuconego. Śledztwo sądowe nad ciałem Milewskiego w asystencji deputata wojskowego było wyprowadzone w dniu 14(26) grudnia, a w obecności wdowy, gdzie się pokazało, że życie utracił skutkiem niemiłosiernego i nieludzkiego zbijania. Sól zaś przy powyższem śledztwie w ciele jeszcze zostawiona świadczyła o jego męczeńskiej śmierci." Symboliczna mogiła Powstańca 1863 r. Franciszka Milewskiego zwana też Kopcem Piłsudskiego (stąd pobrano ziemię na Kopiec Józefa Piłsudskiego w Krakowie w 1935 r.) znajduje się w Monkiniach. Został usypany w 1935 r. w dniu pogrzebu Marszałka Józefa Piłsudskiego pod lasem, idąc w kierunku Danowskich przez ułanów (2 Pułku Ułanów Grochowskich im. Gen. Józefa Dwernickiego lub 2 Pułku Szwoleżerów Mazowieckich) z Suwałk z osadzonym na nim dębowym krzyżem.

- Gen. pilot Witold Urbanowicz - Jeden z najlepszych polskich pilotów myśliwskich, dowódca słynnego Dywizjonu 303. Urodził się 30 marca 1908 roku w Olszance. Jego dzieciństwo przypadło na okres I wojny światowej. Mimowolnie stał się więc świadkiem walk na froncie niemiecko-rosyjskim, który przetoczył się przez Suwalszczyznę. Wówczas jako kilkuletni chłopiec po raz pierwszy zobaczył samoloty, co jak sam podkreślał stało się początkiem przyszłej fascynacji lotnictwem. Edukację rozpoczął w rodzinnej Olszance, gdzie ukończył cztery oddziały szkoły powszechnej. Następnie uczęszczał do Seminarium Nauczycielskiego w Suwałkach. Jednak kariera pedagoga nie odpowiadała jego temperamentowi. Dalsze swoje losy postanowił związać z wojskiem. W roku 1925 wstąpił do Korpusu Kadetów w Chełmie, który po pięciu latach nauki i służby opuścił, by we wrześniu 1930 roku przekroczyć bramę Szkoły Podchorążych Lotnictwa w Dęblinie. Od 1932 roku w stopniu podporucznika rozpoczął służbę w 1 Pułku Lotniczym w Warszawie. W sierpniu 1936 roku 111 eskadra, w której służył Witold Urbanowicz została przesunięta do Sarn na Polesiu, gdzie otrzymała zadanie osłony obszarów nadgranicznych i budowanych tam umocnień obronnych przed lotnictwem zwiadowczym Związku Radzieckiego. Dalsze jego losy były związane ze Szkołą Podchorążych w Dęblinie, a następnie z Wyższą Szkołą Pilotażu w Ułężu,

gdzie powierzono mu funkcję instruktora oraz wychowawcy. Tam zastał go wrzesień 1939 roku. W pierwszym tygodniu wojny wykonywał loty w osłonie Dębina. Później na rozkaz przełożonych wraz z grupą 50 wychowanków - podchorążych odmaszerował w kierunku granicy polsko-rumuńskiej, którą przekroczył 17 września. Przez Bejrut i Marsylię dotarł do Wielkiej Brytanii, gdzie odradzało się polskie lotnictwo. W Anglii, po krótkim przeszkoleniu przydzielony został do 145 dywizjonu RAF, gdzie zestrzelił 2 pierwsze samoloty niemieckie. 21 sierpnia 1940 roku przeniesiono go do 303 Dywizjonu Myśliwskiego im. Tadeusza Kościuszki, w którym został dowódcą eskadry. Szybko otrzymał awans do stopnia kapitana i objął dowództwo nad Dywizjonem 303. 18 września w uznaniu wykazanego w walce męstwa otrzymał z rąk Naczelnego Wodza gen. Władysława Sikorskiego, Srebrny Krzyż Orderu Virtuti Militari. Funkcję dowódcy dywizjonu pełnił do 21 października, a więc w okresie największego nasilenia walk z lotnictwem niemieckim. Zestrzeliwując 15 samolotów Luftwaffe okazał się jednym z najskuteczniejszych pilotów w Bitwie o Anglię. To między innymi o nim premier Wielkiej Brytanii Winston Churchill powiedział w sierpniu 1940 roku: „Nigdy w dziejach ludzkich konfliktów tak wielu nie zawdzięczało tak wiele tak nielicznym” Później pełnił różne funkcje sztabowe, był oficerem łącznikowym, a w okresie od 15 kwietnia do 31 maja 1941 roku organizatorem i pierwszym dowódcą 1 Polskiego Skrzydła Myśliwskiego w Northolt. W czerwcu tego samego roku decyzją Naczelnego Wodza wysłany został do Stanów Zjednoczonych, gdzie wygłosił serię wykładów o taktyce lotnictwa myśliwskiego, a następnie został zastępcą attaché lotniczego przy Ambasadzie Polskiej w Waszyngtonie. We wrześniu 1943 roku znużony pracą kancelaryjno-sztabową zgłosił się na ochotnika do 14 armii powietrznej Stanów Zjednoczonych, by walczyć na froncie chińsko-japońskim w formacji „Latających Tygrysów”. Po powrocie do Wielkiej Brytanii skierowano go do pracy sztabowej. W sierpniu 1944 roku został mianowany attache lotniczym w Waszyngtonie. Drugą wojnę światową zakończył jako podpułkownik, mając na swoim koncie 17 zestrzeleń. Za zasługi bojowe odznaczony był czterokrotnie Krzyżem Walecznych, odznaczeniami brytyjskimi, amerykańskimi oraz chińskimi. Zdemobilizowany w 1946 roku pozostał w Stanach Zjednoczonych. W 1947 roku Witold Urbanowicz przybył na kilkanaście dni do Polski. Odwiedził wówczas rodziną Olszankę i Suwałki, gdzie spotkał się z młodzieżą. Kilka dni później został zatrzymany przez funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego pod zarzutem szpiegostwa. Szczęśliwie jednak udało mu się uniknąć więzienia i wyjechać za granicę. Pozbawiony możliwości powrotu do ojczyzny zamieszkał na stałe w USA. Pracował jako pilot komunikacyjny i konsultant w amerykańskich firmach lotniczych. Działał w stowarzyszeniu Lotników Polskich oraz w Stowarzyszeniu Amerykańskich Asów Myśliwskich. Wspomnienia z lat podniebnej

służby opisał w książkach: „Myśliwcy”, „Początek jutra”, „Świt zwycięstwa”, „Ogień nad Chinami”, „Latające Tygrysy”. Dopiero po przemianach jakie zaszły w Polsce po 1989 roku kilkakrotnie odwiedził ojczyznę. 11 listopada 1995 roku z rąk prezydenta Lecha Wałęsy otrzymał zasłużony awans na stopień generała brygady. W maju 1996 roku odwiedził ponownie Polskę na obchodach 75-lecia 1 Pułku Lotniczego w Mińsku Mazowieckim. Nikt nie przepuszczał, że była to jego ostatnia wizyta w ojczyźnie. Zmarł 17 sierpnia 1996 roku w Nowym Jorku. Jego ciało spoczywa na cmentarzu w Doylestown w stanie Pensylwania. W 2006 roku Szkoła Podstawowa w Olszance przyjęła imię generała, obecnie Szkoła Filialna im. gen. pilota Witolda Urbanowicza w Olszance Szkoły Podstawowej im. Powstańców Styczniowych w Nowince z siedzibą Olszanka 54, 16-304 Nowinka. W szkole została utworzona szkolna izba pamięci poświęcona gen. pilotowi Witoldowi Urbanowiczowi.

- Ks. Bolesław Ciecuchowski - Proboszcz w Monkiniach w latach 1939 – 1943. Zamordowany przez Niemców w 1943 r. Od 01.01.1939 kapelan rezerwy Wojska Polskiego. W 08.1939 zmobilizowany do stacjonującego w Suwałkach 41. Suwałskiego Pułku Piechoty im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, wchodzącego w skład 29. Dywizji Piechoty Wojska Polskiego. W kampanii 09.1939, po niemieckim i rosyjskim najeździe na Polskę i rozpoczęciu II wojny światowej, przeszedł cały szlak bojowy 41. Pułku Piechoty. 41. Pułk Piechoty walczył na linii Skierniewice — Rawa Mazowiecka — Tomaszów Mazowiecki. 11-13.09.1939 pod naciskiem niemieckim przekroczyła Wisłę k. Dębłina. Zreorganizowała się — jako brygada — w okolicach Rejowca. Wzięła udział w bitwie pod Tomaszowem Mazowieckim i 27.09.1939 skapitulowała. Dwa bataliony 41. Pułku Piechoty, które nie dotarły na miejsce mobilizacji, walczyły w Warszawie do czasu jej kapitulacji. Po klęsce powrócił do swej parafii. W czasie rosyjskiej i niemieckiej okupacji współpracował z Armią Krajową AK Okręg Białystok (część Polskiego Państwa Podziemnego) pod pseud. „Kruk”, „Leśny”. Na plebanii posiadał radioodbiornik i prowadził nasłuch. Udzielał pomocy duchowej i materialnej partyzantom AK. Kolportował prasę konspiracyjną. Zdradzony, zdekonspirowany i aresztowany przez Niemców w 03.1943 w Suwałkach. Torturowany, ale nikogo nie wydał. Rozstrzelany w zbiorowej egzekucji wraz z 11 członkami AK, w lesie koło wsi Prudziszki, przy szosie Suwałki–Wiżajny.
- Ks. Stanisław Chmielewski - Urodził się w 1908 roku we wsi Dąbki pod Zambrowem w rodzinie chłopskiej. Ukończył gimnazjum humanistyczne w Zambrowie (1927), a następnie Seminarium Duchowne w Łomży (1932). Święcenia kapłańskie otrzymał 21 V 1932 roku w katedrze łomżyńskiej. Pracował jako wikariusz, potem proboszcz w parafiach: Bakalarzewo. Tykocin, Czyżew i Grajewo. W końcu sierpnia 1939 r. zmobilizowany został do wojska jako kapelan - w stopniu kapitana - III Szpitala

Okręgowego w Grodnie. Po 17 IX internowany na Litwie; 14 VI 1941 r. aresztowany w Wilnie przez NKWD i wywieziony w głąb Rosji. Po 7 miesiącach pobytu w łagrach na Północnym Uralu znalazł się w Polskich Siłach Zbrojnych w ZSRR, prowadząc działalność duszpasterską w skupiskach polskich w Uzbekistanie. Jako Kapelan przeszedł następnie cały tułaczy szlak żołnierza 2 Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa (Iran, Palestyna, Egipt, Włochy - Monte Cassino, Piedimonte, Bolonia). Po wojnie przebywał w Anglii, skąd w 1948 r. wrócił do kraju. Odznaczony Krzyżem Pamiątkowym Monte Cassino Po kilku latach pracy w parafiach pod Ostrołęką przeniósł się do Monkiń na Suwalszczyźnie, gdzie przez blisko 17 lat (1952 - 69) był proboszczem parafii (pełnił także godność wicedziekana suwalskiego), po czym przeszedł na emeryturę. Mając 70 lat zabrał się do spisania swoich wspomnień z lat wojny. Ukazały się one staraniem miejscowego społecznego komitetu. Zmarł 20 października 1997 roku i został pochowany na miejscowym cmentarzu w Monkiniach. Imię Chmielewskiego nadano Szkole Podstawowej w Monkiniach. Obecnie Szkoła Filialna im. Ks. Stanisława Chmielewskiego w Monkiniach Szkoły Podstawowej im. Powstańców Styczniowych w Nowince z siedzibą Monkinie 27, 16-304 Nowinka.

- Ppor. Julian Wierzbicki „Roman” - Dowódca oddziału partyzanckiego Obwodu Suwałki Armii Krajowej. Urodził się 16 lutego 1916 r. w miejscowości Czełnowaj a koło Smoleńska. Po zakończeniu wojny wraz z rodzicami wrócił do kraju. Ojciec podjął pracę leśniczego w leśnictwie Ostryńskie w gminie Lipsk. Po ukończeniu czterech klas szkoły powszechnej Julian Wierzbicki rozpoczął naukę w gimnazjum w Grodnie. Ponieważ w tym czasie rodzina przeprowadziła się do Monkiń w pobliżu Suwałk, przeniósł się do bliższego Gimnazjum im. K. Brzostowskiego w Suwałkach. Aktywnie pracował w harcerstwie, uprawiał sport, najlepsze wyniki osiągając w pływaniu. W 1933 r. chcąc podtrzymać rodzinną tradycję, ze świadectwem ukończenia klasy IV wstąpił do Szkoły Leśnej w Żyrowicach w powiecie słowimskim. Na rok przed wybuchem II wojny światowej, już po rocznym stażu, otrzymał samodzielne leśnictwo Lipki w Nadleśnictwie Serwy. Udział w wojnie obronnej 1939 r. w plutonie leśników przy batalionie KOP "Sejny" zakończył przekroczeniem granicy z Litwą. Po ucieczce z obozu dla internowanych wrócił na Suwalszczyznę. Pracował jako leśniczy w Buszmicy, a później w leśnictwie Podnowinka. Od 1940 r. włączył się do pracy konspiracyjnej i jesienią następnego roku wśród mieszkańców wsi Nowinka, Szczebra i Szczepki powstała pierwsza placówka ZWZ "Szczebra - Olszanka". Wyznaczony na jej komendanta Julian Wierzbicki zorganizował, uzbroił i przeszkolił do walki pluton żołnierzy. Ukończył w tym czasie konspiracyjną Szkołę Podchorążych i awansował do stopnia plutonowego podchorążego. Zdekonspirowany przez agentów gestapo,

chroniąc się przed aresztowaniem, w listopadzie 1942 r. odszedł z grupy ośmiu osób do Puszczy Augustowskiej, tworząc oddział partyzancki "Roman" (nazwa od pseudonimu dowódcy). W sierpniu 1943 r. Julian Wierzbicki awansował na podporucznika czasu wojny. Jego oddział przeprowadził wiele udanych akcji. Do ważniejszych można zaliczyć: dwukrotne odbicie z suwalskiego szpitala przetrzymywanych tam partyzantów (październik 1943, maj 1944), zniszczenie torów kolejowych za stacją Blizna (sierpień 1943), napad na nadleśnictwo w Szczebrze (wrzesień 1943), na posterunek ochrony kolei w Szczepkach (październik 1943), na posterunek żandarmerii w Wychodnym (luty 1944) i Suchej Rzeczce (czerwiec 1944). W sierpniu 1944 r. oddział "Roman" podjął współdziałanie z radzieckim zwiadem spadochronowym „Jasień” zrzuconym w okolicach wsi Szczepki. Rosjanie wspomagali "Romana" w akcji na niemiecki pociąg towarowy koło Blizny oraz w innych akcjach dywersyjnych i wywiadowczych. 9 sierpnia 1944 r. w rejonie Nowinki desant „Jasień” został zaatakowany przez Niemców, którzy wyłapywali mężczyzn szukających w Puszczy Augustowskiej ratunku przed przymusowym kopaniem niemieckich umocnień. Na pomoc Rosjanom ruszył "Roman". W czasie tej akcji trafiony dwiema seriami z broni maszynowej zginął Julian Wierzbicki - ps. "Roman". Odznaczony był Krzyżem Walecznych, Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami oraz pośmiertnie - Orderem Virtuti Militari kl. V-tej.

Na terenie gminy funkcjonują koła gospodyń wiejskich, takie jak (wg. Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich):

- Koło Gospodyń Wiejskich w Szczebrze,
- Koło Gospodyń Wiejskich Nowinka.

2.7. HISTORIA GMINY NOWINKA

Osadnictwo na terenie dzisiejszej Gminy Nowinka występowało już prawdopodobnie w czasach jaćwieskich. Do końca XII wieku ziemie te były we władaniu Jaćwingów. Następnie przeszły pod panowanie Wielkiego Księstwa Litewskiego. Tereny Gminy Nowinka w XVI i XVII wieku były w większości pokryte lasami Puszczy Pertuńskiej, która dzieliła się w tym czasie na kwaterę Wołkuską i Sazdubską. W tym okresie w Puszczy Perstuńskiej panowało ożywienie, powstawały rudnie, osady drwali, smolarnie, które zazwyczaj składały się z zabudowań prowizorycznych, stąd zwano je budami.

Z puszczy i wsi od Szczebry po Płaską, Walne, Sajenek i Kolnicę utworzono tzw. klucz szczeberski, którego dzierżawcą został Adam Jan Kochtycki. Szczebra była wówczas ważnym

ośrodkiem w puszczy królewskiej. W roku 1731 zasiedlono nową wieś Nowinkę Szczeborską. W 1769 r. Maciej Tadeusz Eysymont stanął na czele "guberni szczeborskiej", w ciągu 11 lat przeznaczył las na nowe kolonie. W ten sposób powstało 21 nowych wsi, w których osiedliło się ponad 300 gospodarstw. Od roku 1795 Szczebra stała się miejscowością parafialną. Na północ od Szczebry intensywnie zasiedlały się obszary, tworzyły się prowizoryczne zabudowania zwane "Budą Olszańską". Pola wyrobione przez mieszkańców Budy Olszanki wykorzystano na zaścianek nowo założonej wsi Nowinka Szczeborska. Później upatrzył je sobie na osadę generał Józef Puzyna, od 1782 roku dzierżawca klucza szczeborskiego. Puzyna zrzekł się jednak swych praw na rzecz B. Kujawskiego, który założył miejscowości Jurzdykę, Szczepki, Czarny Bród, Suchą Rzeczkę, Barszczową Górę. Ozdobą majątku był piękny, drewniany, alkierzowy dwór w Olszance wystawiony w końcu XVIII wieku przez Baltazara Kujawskiego. Dwór przetrwał ok 170 lat, w 1961 r. spłonął.

Po spaleniu kościoła w Szczebrze urządzono we dworze kaplicę oraz mieszkanie księdza. Po zbudowaniu nowej świątyni w Szczepkach, w 1954 roku utworzono w prawej części klasy szkolne, w lewej urządzono mieszkanie felczera, kierownika szkoły i siedzibę Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej. Po śmierci B. Kujawskiego majątek dziedziczył syn J. Bolesław. Następnie prawa dzierżawy tych terenów przeszły we władanie S. Ważyńskiego. S. Ważyński ułatwił dostanie się do korpusu Kadetów, a później do szkoły lotniczej słynnemu Witoldowi Urbanowiczowi. Nabywcą Olszanki od Ważyńskich był inżynier agronom Mordchaj-Motel vel Maksymilian Binsztajn.

W 1864 r. ukazały się nowe organizacje gmin: powołani zostali wójtowie, sołtysi, sąd i ławnicy. W gminie Szczebro-Olszanka istniała jedna szkoła gminna, przenoszona co kilka lat z Gatnego do Szczepki i Nowinki. Do 1913 r. wiejskie szkoły były czynne w Pijawnym Ruskim, Bryzglu, Monkiniach, Płasce i Suchej Rzecze.

Na terenie gminy toczyły się ciężkie walki w okresie Powstania Styczniowego, I Wojny Światowej oraz II Wojny Światowej. Mieszkańcy tych ziem i okolic boleśnie odczuli na sobie skutki hitlerowskiego terroru: wywózki, egzekucje, rekwizycje, prześladowania. W okresie okupacji Niemcy zorganizowali na terenie gminy posterunek gestapo w Szczebrze oraz żandarmerii w Nowince. Okolice te, ze względu na swoje położenie w strefie przygranicznej w latach 1939-41 stały się rejonem ożywionej działalności wywiadu wojskowego ZSRR i Niemiec. Niemcy mieli w okolicach Szczebry swój punkt przerzutowy. Ruch oporu na terenie dzisiejszej gminy Nowinka zaczął się intensywnie rozwijać dopiero od jesieni 1941 r. Pierwsze organizacje konspiracyjne powstały na terenie Szczebry, Nowinki i Szczepki. Jedną z nich, działającą w okolicach Szczepki, był oddział partyzancki "Roman" pod dowództwem Juliana Wierzbickiego. Jego oddział przeprowadził wiele udanych akcji. W październiku 1943 r. dokonano napadu na stację kolejową Szczepki, gdzie zdobyto broń i amunicję oraz za pomocą min talerzowych zniszczono zwrotnice. Na tej stacji wiosną 1944 r. doszło do spotkania szefa

wywiadu radzieckiego na terenie Suwalszczyzny ppłk Leona Gawryś z "Romanem", gdzie omówiono szczegóły techniczne operacji pod kryptonimem "Jasień", a chodziło o przyjęcie zrzutu radzieckiego zwiadu spadochronowego. Akcja zrzutu desantu wywiadowczego miała miejsce w lipcu 1944 r. w rejonie jeziora Busznica. Rosjanie wspomagali "Romana" w akcji na niemiecki pociąg towarowy koło Blizny oraz w innych akcjach dywersyjnych i wywiadowczych. W sierpniu 1944 r. w rejonie Podnowinki zginął trafiony serią z broni maszynowej Julian Wierzbicki "Roman". Pośmiertnie odznaczony został orderem Virtuti Militari.

Na obszarze dawnej Gminy Szczebro-Olszanka, obecnie Gminy Nowinka znajdują się miejsca pamiątkowe. Na uroczysku Powstańce pozostał pomnik ufundowany przez tutejszych mieszkańców. W miejscowości Upustek koło Nowinki w 1986 r. odsłonięto pomnik ku czci "Romana" i jego towarzyszy broni. W Monkiniach stała szubienica, na której tracono powstańców, dziś na tym miejscu znajduje się zabytkowy Kościół wybudowany w 1918 r. Miejsca masowych kaźni znajdują się również koło Klonownicy, w Szczebrze i Podnowince.

Po drugiej wojnie światowej Gmina Szczebro – Olszanka zachowała swój administracyjny status. Pierwszym wójtem po wojnie (jeszcze w Gminie Szczebro – Olszanka) był Kazimierz Snarski. W 1954 r. gminy zlikwidowano tworząc gromady. Na terenie gminy powstały trzy ośrodki gromadzkie – w Nowince, Olszance i Monkiniach. Od 1 stycznia 1973 r. powróciły gminy, połączono trzy gromadzkie Rady i utworzono Gminę Nowinka, do której weszły następujące wsie: Ateny, Barszczowa Góra, Blizna, Bryzgiel, Cisówek, Danowskie, Gatne Drugie, Gatne Pierwsze, Józefowo, Kopanica, Krusznik, Monkinie, Zakąty, Nowinka, Olszanka, Osińska Buda, Pijawne Polskie, Pijawne Ruskie, Podkrólówek, Podnowinka, Sokolne, Strękowizna, Szczebra, Szczeberka, Tobołowo.

1 czerwca 1975 r. powołano województwo suwalskie i włączono do niego Gminę Nowinkę. W 1999 r. Gmina Nowinka znalazła się w województwie podlaskim, w powiecie augustowskim.

2.8. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Na terenie Gminy Nowinka nie wyznaczono terenów inwestycyjnych.

Na terenie gminy obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

1) Uchwała nr IX/62/99 Rady Gminy Nowinka z dnia 29 czerwca 1999 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części terenów gminy Nowinka, położonych w ciągu projektowanej drogi Nr S 19 (część w miejscowościach Szczepki, Szczebra, Szczeberka, Gatne Pierwsze, Gatne Drugie, Nowinka) (zmienia Uchwałę nr VI/50/11 Rady Gminy Nowinka z dnia 29 czerwca 2011 r. oraz Uchwałę nr VIII/50/19 Rady Gminy Nowinka z dnia 19 września 2019 r.).

2) Uchwała nr XXIII/208/18 Rady Gminy Nowinka z dnia 30 października 2018 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Ateny, Danowskie, Kopanica, Tobołowo i Walne.

Na terenie gminy obowiązuje również Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nowinka (uchwalony Uchwałą Nr VI/34/07 Rady Gminy Nowinka z dnia 28 czerwca 2007 r. zmienione Uchwałą nr XIV/92/12 Rady Gminy Nowinka z dnia 27 września 2012 r.).

Ich obowiązywanie jest gwarantem efektywnego wykorzystywania przestrzeni gminy dla celów lokalnej społeczności. Pozwala lepiej planować i umiejscawiać nowe przedsięwzięcia tak by mogły przynosić korzyści z jak najmniejszym negatywnym wpływem na obecną infrastrukturę i obszary przeznaczone do zamieszkania. Warto rozważyć stworzenie takich planów dla terenów, które nie są nimi objęte oraz zaktualizować przepisy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

3. SFERA SPOŁECZNA

3.1. DEMOGRAFIA

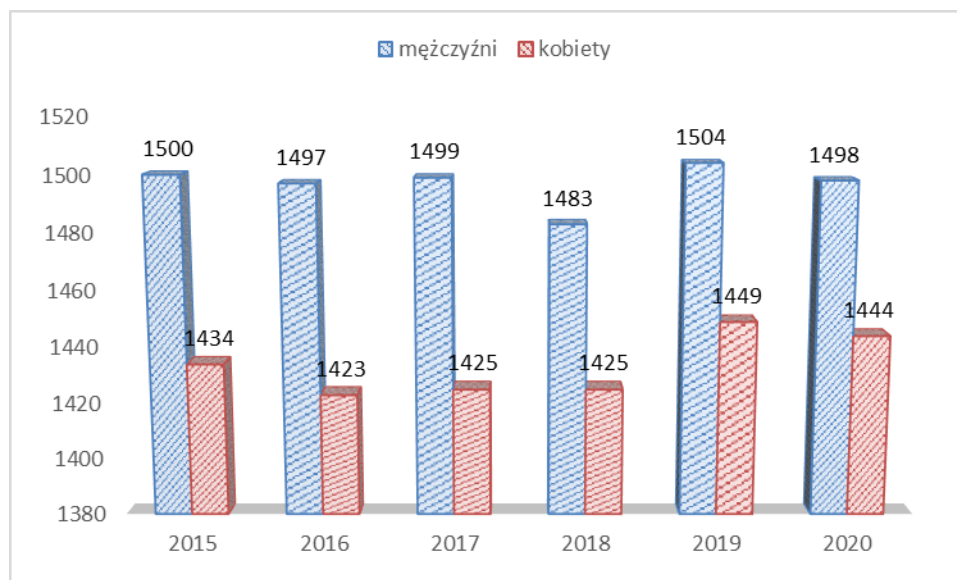
Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój Gminy Nowinka jest sytuacja demograficzna oraz perspektywy jej zmian. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 roku na terenie Gminy Nowinka zamieszkiwały 2942 osoby. W analizowanych latach na terenie gminy więcej było mężczyzn niż kobiet (w 2020 r. odnotowano 50,92% mężczyzn oraz 49,08% kobiet). Porównując rok 2015 i rok 2020 liczba mieszkańców wzrosła o 8 mieszkańców, porównując zaś rok 2019 i rok 2020 liczba ta spadła o 11 osób.

Tabela 18. Stan ludności faktycznie zamieszkującej teren Gminy Nowinka

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem, miejsce zamieszkania, stan na 31 grudnia							
ogółem	osoba	2934	2920	2924	2908	2953	2942
mężczyźni	osoba	1500	1497	1499	1483	1504	1498
kobiety	osoba	1434	1423	1425	1425	1449	1444

Źródło: Dane GUS

Wykres 3. Ludność zamieszkująca teren Gminy Nowinka według płci, stan na 31.XII.2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie Gminy Nowinka współczynnik feminizacji, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2015-2020 utrzymywał się na podobnym poziomie, oscylował pomiędzy 95 a 96 osobami.

Gęstość zaludnienia w 2020 roku wyniosła zaś 14 osób na 1 km² (ta wielkość utrzymywała się także we wcześniejszych latach analizy – lata 2015-2019).

Tabela 19. Ludność na terenie Gminy Nowinka w latach 2015-2020

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem							
w wieku przedprodukcyjnym	%	18,9	18,9	18,9	18,6	19,2	19,2
w wieku produkcyjnym	%	61,6	61,6	60,7	60,9	60,2	60,4
w wieku poprodukcyjnym	%	19,6	19,5	20,4	20,5	20,6	20,4
Współczynnik feminizacji							
ogółem	osoba	96	95	95	96	96	96
Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki							
ludność na 1 km ²	osoba	14	14	14	14	14	14
zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	osoba	-14,4	-4,8	1,4	-5,5	15,5	-3,7

Źródło: Dane GUS

W tabeli 20 zaprezentowano ilość mieszkańców gminy w różnych grupach wiekowych.

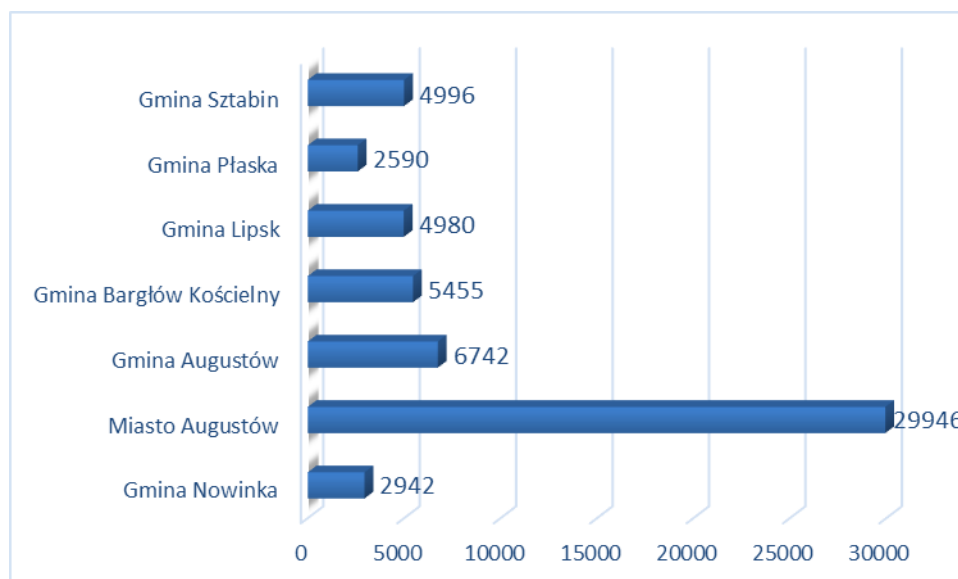
Tabela 20. Ludność wg wieku

L.p.	Przedział wieku	Kobiety	Mężczyźni	Razem
1.	0-17 wiek przedprodukcyjny	293	290	583
2.	18-59/64 wiek produkcyjny	783	988	1771
3.	60/65+ wiek poprodukcyjny	399	214	613

Źródło: Dane Urzędu Gminy Nowinka, stan na 31.12.2020 r.

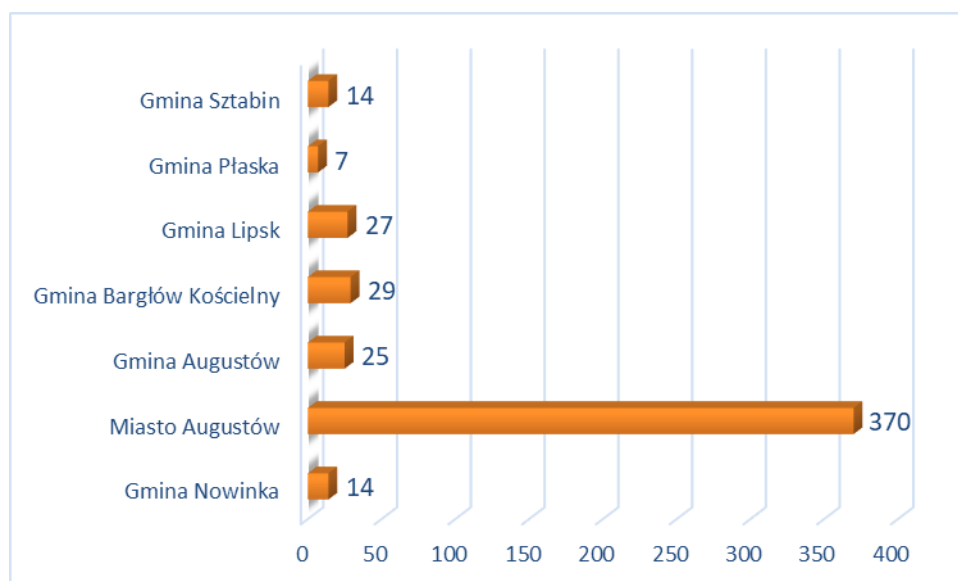
Na wykresie 4 zaprezentowano informacje na temat liczby mieszkańców poszczególnych gmin powiatu augustowskiego. Zgodnie z przedstawionymi danymi najwięcej osób zamieszkuje na terenie Miasta Augustów, natomiast – biorąc pod uwagę wyłącznie gminy wiejskie lub wiejsko – miejskie – w Gminie Augustów. Najmniejszą liczbę mieszkańców posiada Gmina Płaska. Podobnie kształtują się dane na temat gęstości zaludnienia zaprezentowane na wykresie 5.

Wykres 4. Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Wykres 5. Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Z kolei biorąc pod uwagę uwarunkowania wewnętrzne należy stwierdzić, że największą liczbą mieszkańców posiada miejscowość Szczebra, zaś najmniejszy potencjał ludnościowy posiadają: Podkrólówek i Osińska Buda, co zaprezentowano w tabeli 21.

Tabela 21. Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowości

L.p.	Miejscowość	Zameldowanie stałe			Zameldowanie czasowe			Ogółem			
		M	K	Razem	M	K	Razem	M	K	Razem	%
1.	Ateny	54	44	98	4	7	11	58	51	109	3,67
2.	Barszczowa Góra	43	27	70	2	3	5	45	30	75	2,53
3.	Bryzgiel	53	59	112	3	6	9	56	65	121	4,08
4.	Cisówek	32	27	59	0	0	0	32	27	59	1,99
5.	Danowskie	45	48	93	3	3	6	48	51	99	3,34
6.	Gatne Drugie	42	43	85	3	1	4	45	44	89	3,00
7.	Gatne Pierwsze	35	32	67	0	0	0	35	32	67	2,26
8.	Józefowo	29	28	57	0	1	1	29	29	58	1,95
9.	Juryzdyka	31	21	52	0	1	1	31	22	53	1,79
10.	Kopanica	34	37	71	1	2	3	35	39	74	2,49
11.	Krusznik	50	63	113	0	2	2	50	65	115	3,88
12.	Monkinie	50	48	98	3	3	6	53	51	104	3,51
13.	Nowinka	149	154	303	4	8	12	153	162	315	10,62
14.	Olszanka	138	115	253	8	7	15	146	122	268	9,05
15.	Osińska Buda	11	15	26	0	1	1	11	16	27	0,91
16.	Pijawne Polskie	53	48	101	4	2	6	57	50	107	3,61
17.	Pijawne Ruskie	56	66	122	1	1	2	57	67	124	4,18
18.	Podnowinka	62	59	121	1	1	2	63	60	123	4,15
19.	Podkrólówek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20.	Sokolne	36	34	70	1	2	3	37	36	73	2,46
21.	Strękowizna	65	58	123	1	1	2	66	59	125	4,21
22.	Szczeberka	66	57	123	0	2	2	66	59	125	4,21
23.	Szczebra	176	194	370	6	8	14	182	202	384	12,94
24.	Szczepki	34	41	75	0	0	0	34	41	75	2,53
25.	Tobołowo	53	41	94	2	3	5	55	44	99	3,34
26.	Walne	47	50	97	1	1	2	48	51	99	3,34
RAZEM		1444	1409	2853	48	66	114	1492	1475	2967	100,00

Źródło: Dane Urzędu Gminy Nowinka, stan na 31.12.2020 r.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w Gminie Nowinka w latach 2015-2020 przyrost naturalny w większości osiągał wynik ujemny (wyjątek stanowi rok 2017). Najgorzej sytuacja wyglądała w 2020 r., gdzie przyrost naturalny osiągnął poziom: -19. Oznacza to, że na obszarze analizowanej jednostki samorządu terytorialnego było więcej zgonów niż urodzeń. W pozostałych latach przyrost naturalny kształtował się na poziomie od 4 do -9.

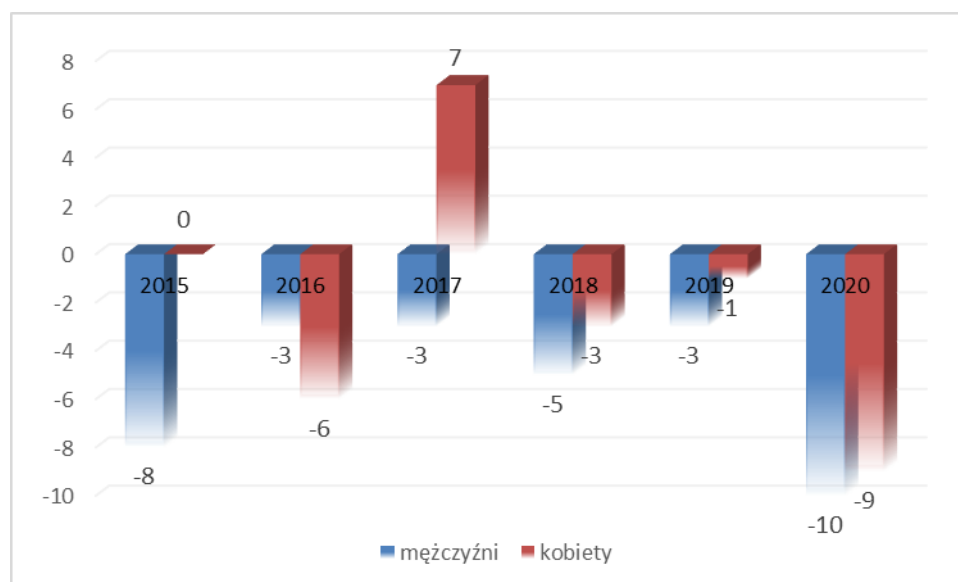
Tabela 22. Ruch naturalny w latach 2015-2020 na terenie Gminy Nowinka

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia żywe						
ogółem	28	30	35	24	28	19
mężczyźni	15	17	17	13	12	11
kobiety	13	13	18	11	16	8
Zgony ogółem						

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	36	39	31	32	32	38
mężczyźni	23	20	20	18	15	21
kobiety	13	19	11	14	17	17
Zgony niemowląt						
ogółem	2	0	0	0	0	0
mężczyźni	1	0	0	0	0	0
kobiety	1	0	0	0	0	0
Przyrost naturalny						
ogółem	-8	-9	4	-8	-4	-19
mężczyźni	-8	-3	-3	-5	-3	-10
kobiety	0	-6	7	-3	-1	-9

Źródło: Dane GUS

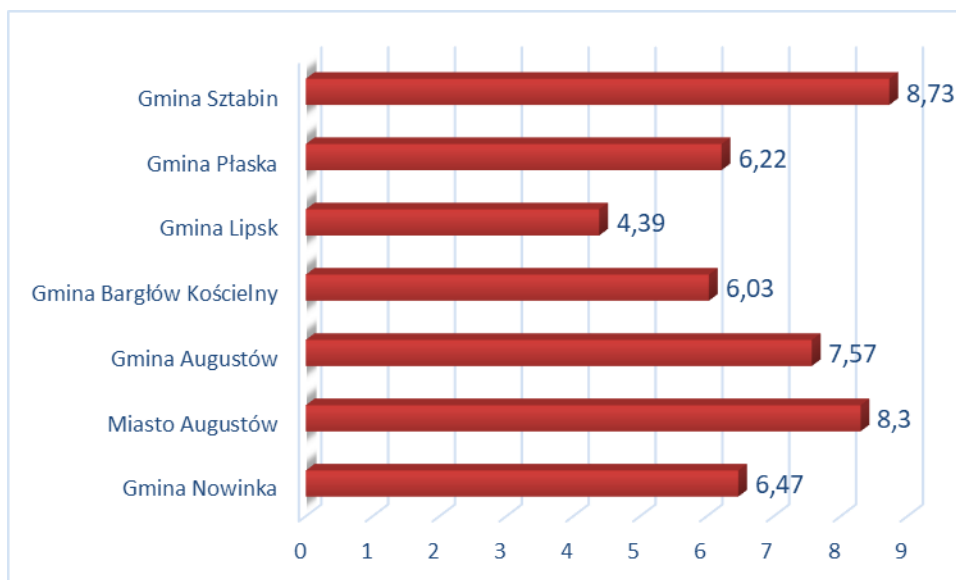
Wykres 6. Przyrost naturalny na terenie Gminy Nowinka według płci w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

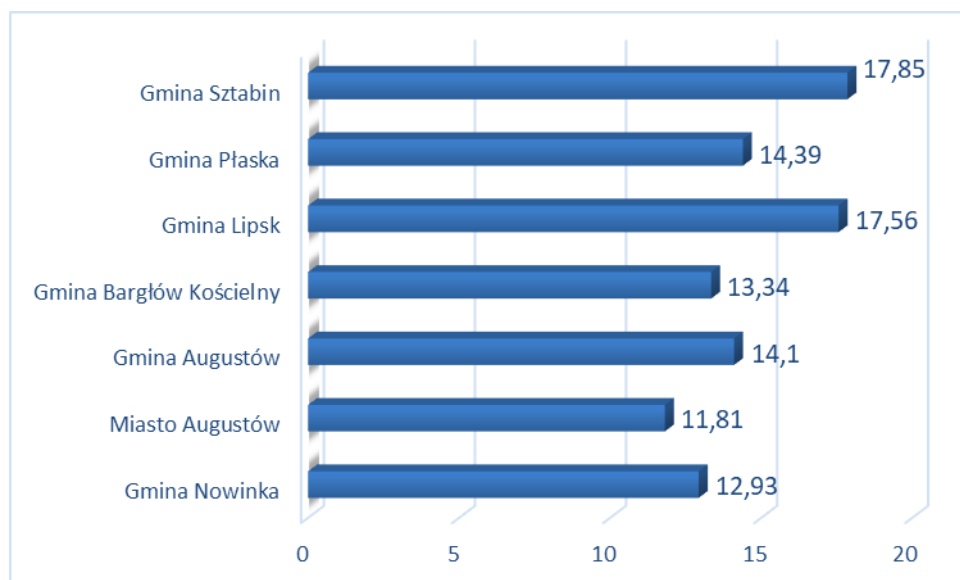
Porównując wskaźniki dotyczące urodzeń żywych na 1000 mieszkańców można zauważyć, że Gmina Nowinka zajmuje 4 miejsce w powiecie augustowskim, a pod kątem liczby zgonów na 1000 mieszkańców - 2 miejsce od końca. Z kolei biorąc pod uwagę przyrost naturalny na 1000 mieszkańców można stwierdzić, że analizowana jednostka samorządu terytorialnego zajmuje 2 miejsce od końca w powiecie. Gmina Nowinka charakteryzuje się więc zjawiskami ludnościowymi nie odbiegającymi swym stopniem intensywności od tendencji zaobserwowanych także w pozostałych gminach powiatu augustowskiego.

Wykres 7. Urodzenia żywe na 1000 mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego, 2020 r.

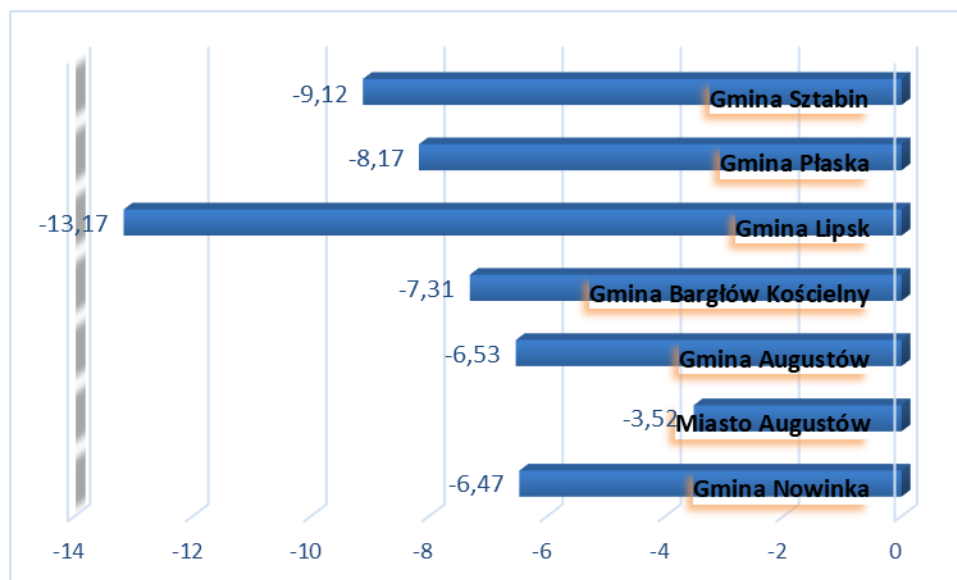
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Wykres 8. Zgony na 1000 mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

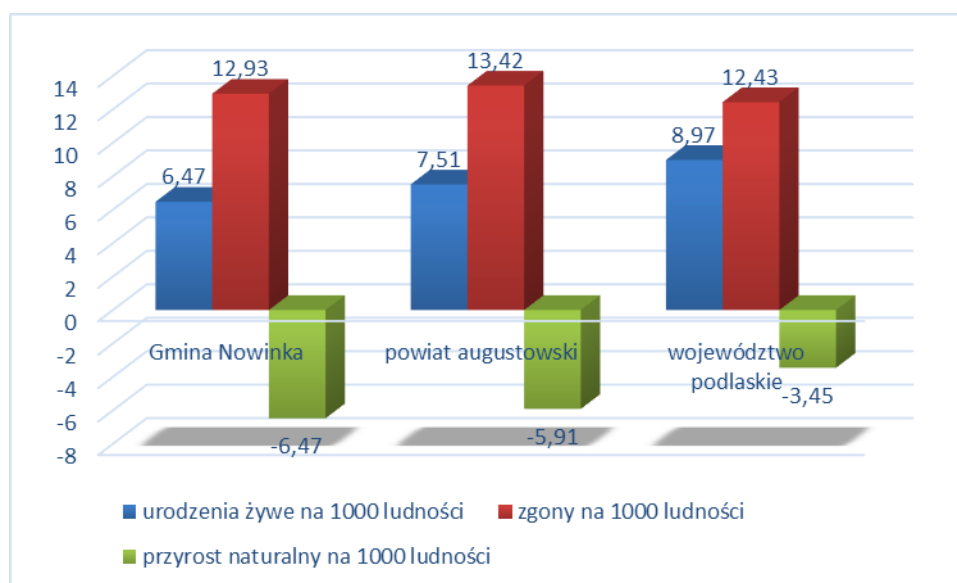
Wykres 9. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Z kolei porównując wskaźniki urodzeń żywych, zgonów oraz przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców Gminy Nowinka, powiatu augustowskiego oraz województwa podlaskiego za 2020 r. można zauważyć, że Gmina Nowinka charakteryzuje się najmniejszym przyrostem naturalnym.

Wykres 10. Wskaźniki urodzeń żywych, zgonów oraz przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców Gminy Nowinka, powiatu augustowskiego oraz województwa podlaskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Saldo migracji wewnętrznych w 2020 roku w Gminie Nowinka, według danych GUS, wyniosło 0. Saldo migracji zagranicznych w tymże roku wyniosło 1. W pozostałych latach saldo migracji wewnętrznych osiągało wynik dodatni w 2016 r. i 2019 r. (więcej zameldowań niż wymeldowani).

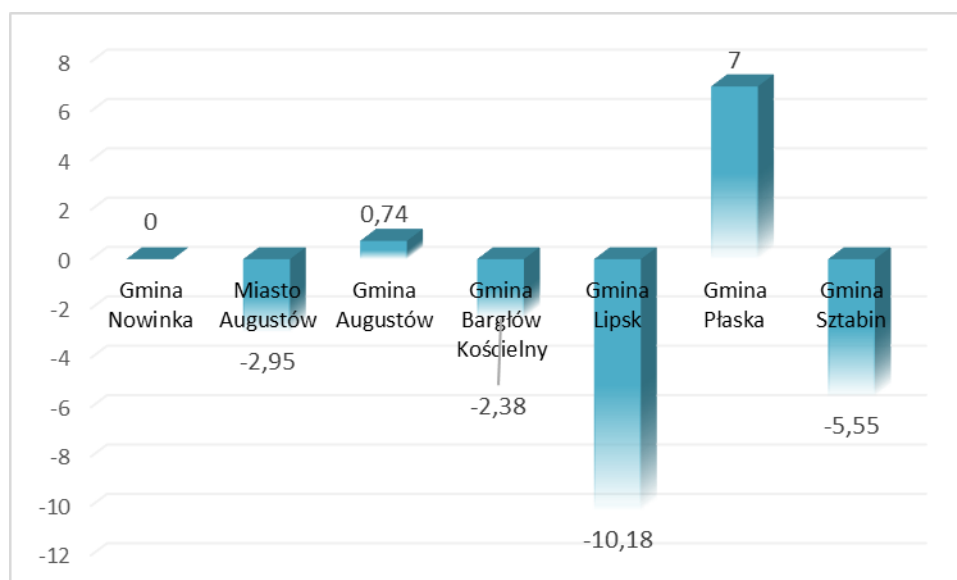
Tabela 23. Migracje wewnętrzne i zagraniczne na terenie Gminy Nowinka w latach 2015-2020

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
zameldowania w ruchu wewnętrznym							
ogółem	osoba	25	40	33	39	65	46
mężczyźni	osoba	12	20	14	16	34	23
kobiety	osoba	13	20	19	23	31	23
zameldowania z zagranicy							
ogółem	osoba	0	0	0	2	4	1
mężczyźni	osoba	0	0	0	0	4	0
kobiety	osoba	0	0	0	2	0	1
wymeldowania w ruchu wewnętrznym							
ogółem	osoba	33	38	42	51	35	46
mężczyźni	osoba	16	16	18	19	16	19
kobiety	osoba	17	22	24	32	19	27
saldo migracji wewnętrznych							
ogółem	osoba	-8	2	-9	-12	30	0
mężczyźni	osoba	-4	4	-4	-3	18	4
kobiety	osoba	-4	-2	-5	-9	12	-4
saldo migracji zagranicznych							
ogółem	osoba	0	0	0	2	4	1
mężczyźni	osoba	0	0	0	0	4	0
kobiety	osoba	0	0	0	2	0	1
zameldowania ogółem							
ogółem	osoba	25	40	33	41	69	47
mężczyźni	osoba	12	20	14	16	38	23
kobiety	osoba	13	20	19	25	31	24
wymeldowania ogółem							
ogółem	osoba	33	38	42	51	35	46
mężczyźni	osoba	16	16	18	19	16	19
kobiety	osoba	17	22	24	32	19	27
saldo migracji ogółem							
ogółem	osoba	-8	2	-9	-10	34	1
mężczyźni	osoba	-4	4	-4	-3	22	4
kobiety	osoba	-4	-2	-5	-7	12	-3

Źródło: Dane GUS

W 2020 r. dodatnie saldo migracji odnotowano na terenie Gminy Augustów i Gminy Płaska, zaś zerowy na terenie Gminy Nowinka. W pozostałych gminach powiatu augustowskiego saldo było ujemne, a największy odpływ mieszkańców zaobserwowano z terenu Gminy Lipsk, co zaprezentowano na wykresie 11.

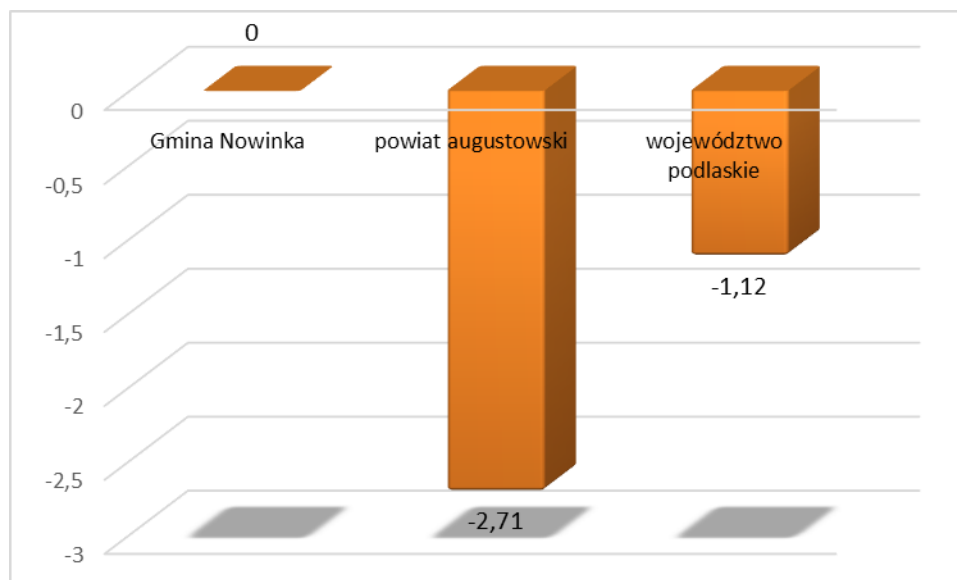
Wykres 11. Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Także porównując dane dla powiatu augustowskiego oraz województwa podlaskiego trzeba stwierdzić, że najkorzystniejszą sytuacją przedstawiała się w Gminie Nowinka. Na terenie powiatu i województwa saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców miało wynik ujemny. Najgorzej wyglądała sytuacja na terenie powiatu augustowskiego.

Wykres 12. Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców Gminy Nowinka, powiatu augustowskiego oraz województwa podlaskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Analizując dane dotyczące liczby ludności na terenie Gminy Nowinka należy stwierdzić, że dynamika zmian liczby ludności nie jest wystarczająco korzystna. Istotne jest podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie na ten teren nowych mieszkańców, dla których istotne znaczenie ma także stan środowiska przyrodniczego oraz dostępność do podstawowej infrastruktury społecznej i technicznej.

Niekorzystne są szczególnie dane dotyczące przyrostu naturalnego. Jeśli więc nie zostaną zahamowane występujące obecnie trendy związane ze zmniejszaniem się liczby mieszkańców gminy, można się spodziewać, że w kolejnych latach liczba osób zamieszkujących tę część województwa podlaskiego będzie nadal malała.

3.2. WIEK I STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Na terenie Gminy Nowinka w latach 2015 - 2020 brak jednolitej tendencji (wzrost, spadek) w ilości ludności w wieku przedprodukcyjnym. Ludność w wieku produkcyjnym do 2018 r. spadała by w 2019 r. wzrosnąć. W 2020 r. ilość osób w tym wieku utrzymała się na takim samym poziomie co w roku poprzednim.

Brak jednolitej tendencji w analizowanych latach w liczbie ludności w wieku poprodukcyjnym. Największa ich ilość wystąpiła w 2019 r.

We wszystkich analizowanych latach więcej było osób w wieku poprodukcyjnym niż przedprodukcyjnym. Świadczy to o tym, że na terenie gminy dużo jest osób starszych, dla

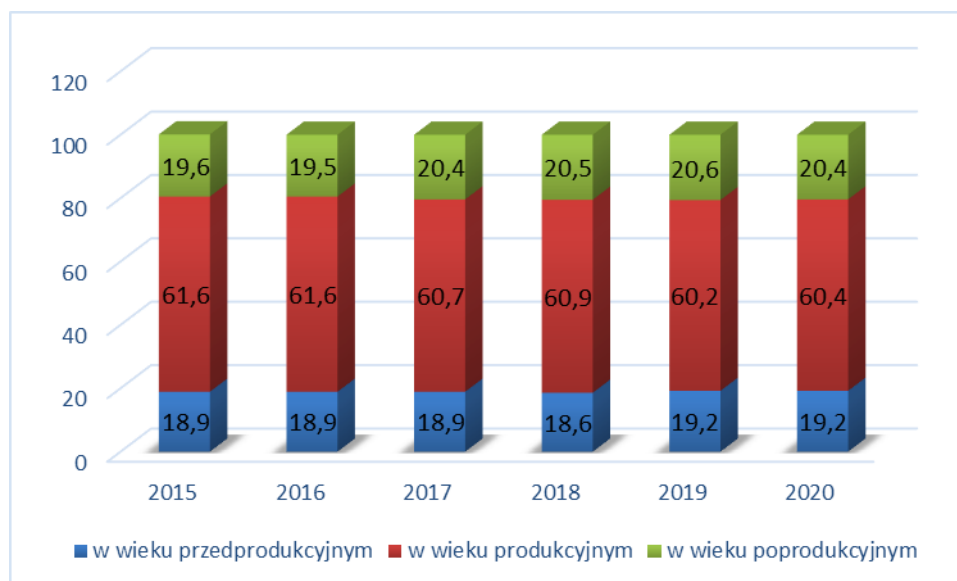
których ważne staną się przede wszystkim usługi społeczne. W celu zapewnienia ewentualnego przyrostu liczby osób w wieku produkcyjnym (udział ludności w wieku produkcyjnym w 2020 r. był mniejszy niż w 2015 r.) równoważących stosunkowo dość dużą ilość osób w wieku poprodukcyjnym (udział ludności w wieku poprodukcyjnym w 2020 r. był wyższy niż w 2015 r.) ważne jest przeprowadzanie inwestycji mających na celu poprawę stanu środowiska naturalnego, infrastruktury oraz zaplecza usługowego w celu przyciągnięcia na teren gminy młodych, dobrze wykształconych mieszkańców, którzy zapewnią dodatkowe przychody dla budżetu gminy.

Tabela 24. Grupy wiekowe ludności na terenie Gminy Nowinka w latach 2015-2020

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem							
ogółem	osoba	2934	2920	2924	2908	2953	2942
mężczyźni	osoba	1500	1497	1499	1483	1504	1498
kobiety	osoba	1434	1423	1425	1425	1449	1444
w wieku przedprodukcyjnym							
ogółem	osoba	554	551	553	540	567	564
mężczyźni	osoba	273	275	278	266	283	281
kobiety	osoba	281	276	275	274	284	283
w wieku produkcyjnym							
ogółem	osoba	1806	1800	1774	1772	1778	1778
mężczyźni	osoba	1029	1025	1011	1008	1006	1004
kobiety	osoba	777	775	763	764	772	774
w wieku poprodukcyjnym							
ogółem	osoba	574	569	597	596	608	600
mężczyźni	osoba	198	197	210	209	215	213
kobiety	osoba	376	372	387	387	393	387
Wskaźniki obciążenia demograficznego							
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	62,5	62,2	64,8	64,1	66,1	65,5
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	103,6	103,3	108	110,4	107,2	106,4
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	31,8	31,6	33,7	33,6	34,2	33,7

Źródło: Dane GUS

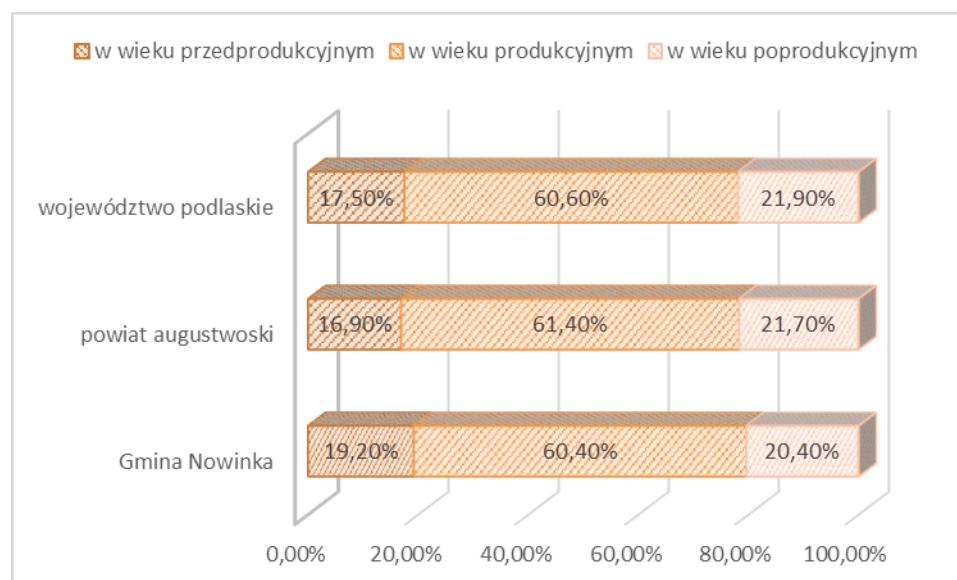
Wykres 13. Grupy wiekowe ludności na terenie Gminy Nowinka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Porównanie struktury wiekowej Gminy Nowinka z analogiczną strukturą na poziomie powiatu i województwa wskazuje na nieco korzystniejszy rozkład osób w poszczególnych grupach wiekowych na terenie gminy.

Wykres 14. Struktura ludności w podziale na główne grupy wiekowe w Gminie Nowinka, powiecie augustowskim i województwie podlaskim

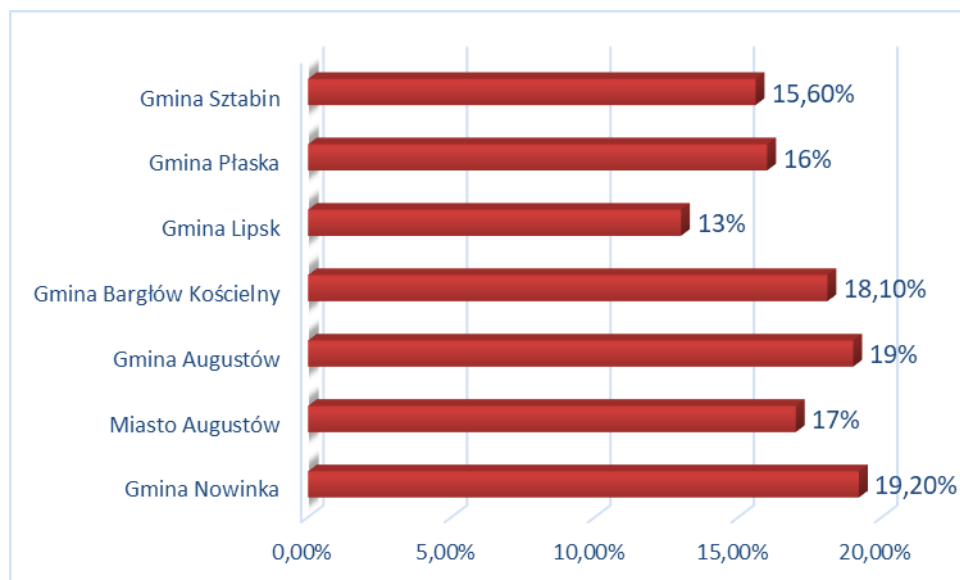

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2020 r.

W powiecie augustowskim najmłodsze społeczeństwo posiada Gmina Nowinka (19,20%, 2020 r.), następnie Gmina Augustów (19% populacji, 2020 r.). Najmniej osób w wieku

przedprodukcyjnym w 2020 r. było na terenie Gminy Lipsk. Sytuacja gminy w tym zakresie wygląda więc stosunkowo pozytywnie w porównaniu do innych gmin powiatu augustowskiego.

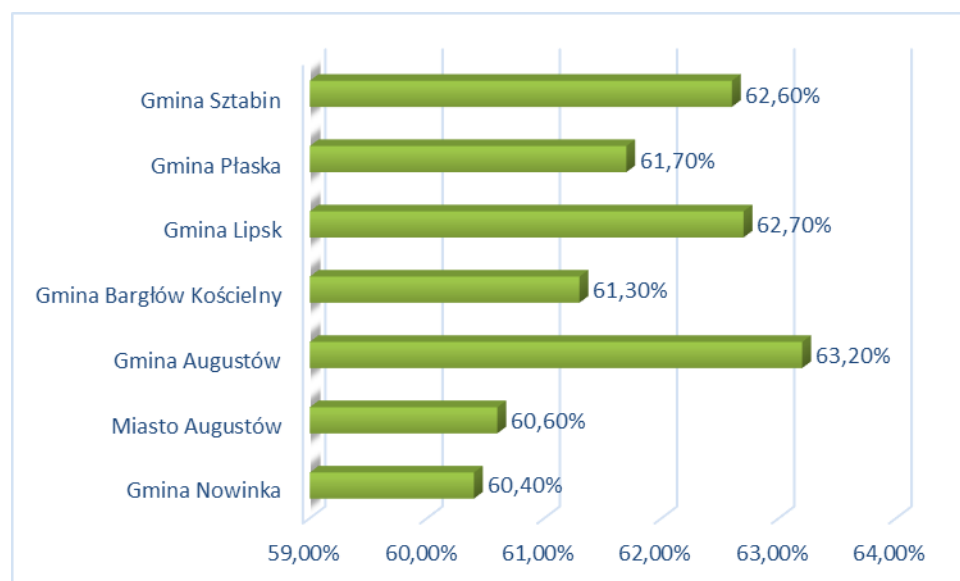
Wykres 15. Ludność w wieku przedprodukcyjnym w gminach powiatu augustowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2020 r.

W zakresie liczby ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu augustowskiego należy stwierdzić, że najmniejszy udział osób w tym wieku występuje na terenie Gminy Nowinka. Najwięcej w Gminie Augustów.

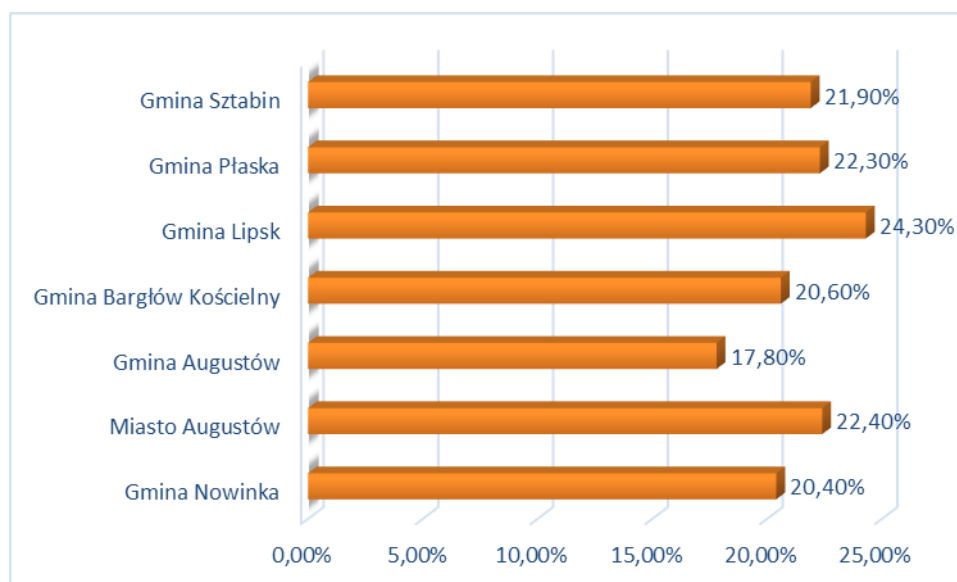
Wykres 16. Ludność w wieku produkcyjnym w gminach powiatu augustowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2020 r.

Procentowy udział ludności w wieku poprodukcyjnym w gminach powiatu augustowskiego kształtuje się w przedziale 17,80% (Gmina Augustów) – 24,30% (Miasto Lipsk). Gmina Nowinka posiada drugie najmłodsze społeczeństwo w powiecie. Wskazane dane zaprezentowano na wykresie 17.

Wykres 17. Ludność w wieku poprodukcyjnym w gminach powiatu augustowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2020 r.

Wykształcenie ludności jest wskaźnikiem obrazującym potencjał regionu do rozwoju, zmiany struktury społeczno-gospodarczej i aktywności ekonomicznej. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. (w chwili przygotowania Diagnozy nie są dostępne bardziej aktualne dane) na terenie Gminy Nowinka dominują osoby z wykształceniem podstawowym (61,54% mieszkańców). Najmniej jest zaś osób z wykształceniem policealnym (2,64%) oraz wyższym (5,18%). Ponadto zauważalna jest tendencja związana z posiadaniem wyższego poziomu wykształcenia przez kobiety zamieszkujące Gminę Nowinka (5,83% kobiet posiada wykształcenie wyższe, 4,30% - policealne, 22,62% - średnie, natomiast w przypadku mężczyzn odsetek ten przedstawia się następująco: 4,45% mężczyzn legitymuje się wykształceniem wyższym, 0,80% - policealnym, a 22,35% - średnim).

Tabela 25. Struktura wykształcenia mieszkańców zamieszkujących teren Gminy Nowinka

Wyszczególnienie	J.m.	Liczb osób
ogółem		
wyższe	osoba	96
policealne	osoba	49

Wyszczególnienie	J.m.	Liczb osób
średnie razem	osoba	417
średnie ogólnokształcące	osoba	82
średnie zawodowe	osoba	335
zasadnicze zawodowe	osoba	438
podstawowe ukończone	osoba	1141
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	osoba	151
mężczyźni		
wyższe	osoba	39
policealne	osoba	7
średnie razem	osoba	196
średnie ogólnokształcące	osoba	23
średnie zawodowe	osoba	173
zasadnicze zawodowe	osoba	307
podstawowe ukończone	osoba	586
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	osoba	49
kobiety		
wyższe	osoba	57
policealne	osoba	42
średnie razem	osoba	221
średnie ogólnokształcące	osoba	59
średnie zawodowe	osoba	162
zasadnicze zawodowe	osoba	131
podstawowe ukończone	osoba	555
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	osoba	102

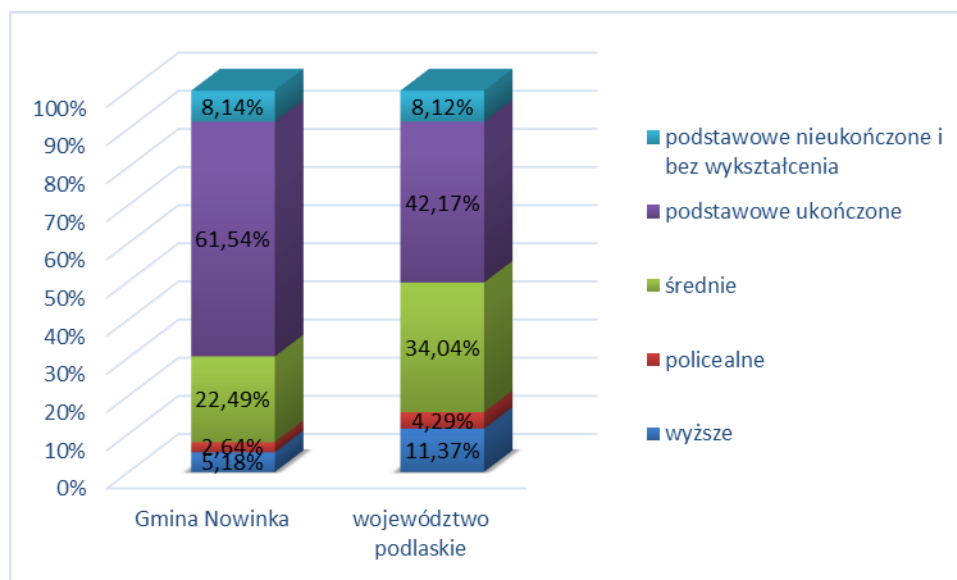
Źródło: Dane GUS, NSP 2002

W ostatnich latach zauważalna jest jednak tendencja związana z podwyższaniem poziomu wykształcenia, zarówno przez najmłodszych, jak i starszych mieszkańców gminy, wobec czego poziom obecnego wykształcenia mieszkańców może odbiegać od zaprezentowanych danych statystycznych. Podwyższanie poziomu wykształcenia przez mieszkańców może stanowić wyzwanie dla władz gminy polegające na dostosowaniu lokalnego rynku pracy do spełnienia oczekiwań osób przede wszystkim z wykształceniem wyższym. W przypadku nie podjęcia działań prorozwojowych istnieje realne zagrożenie odpływu najlepiej wykształconej części społeczeństwa do większych ośrodków miejskich.

Jednocześnie analizując poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Nowinka można zaobserwować niekorzystne zjawisko w zestawieniu ze średnim poziomem wykształcenia

zwłaszcza w województwie podlaskim, gdzie odsetek osób z wykształceniem wyższym był ponad dwukrotnie wyższy.

Wykres 18. Poziom wykształcenia mieszkańców w Gminie Nowinka i województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3. MIESZKALNICTWO

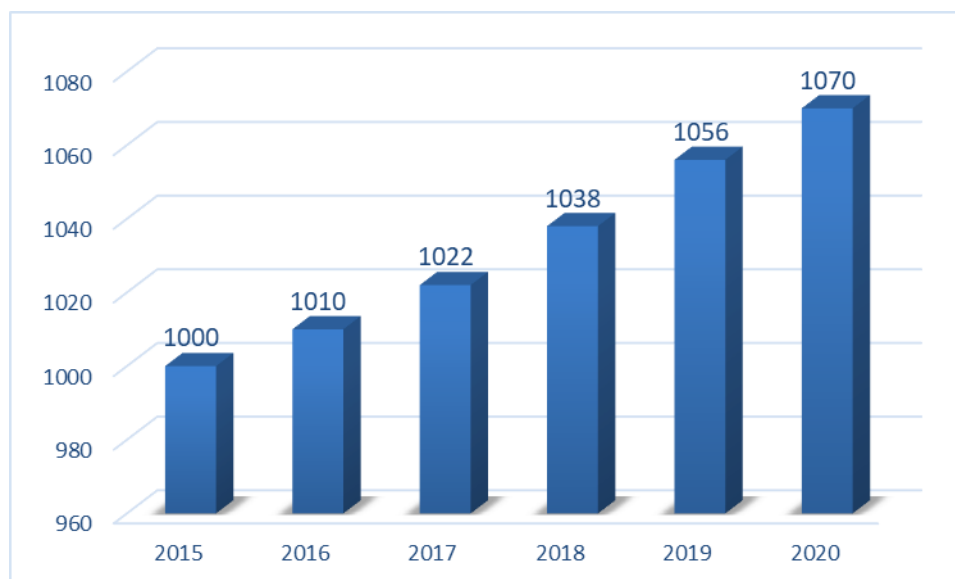
Na terenie Gminy Nowinka istnieją 1070 mieszkania (dane GUS za 2020 r). Ich powierzchnia wyniosła 108.673 m². W analizowanych latach wzrastała zarówno liczba mieszkań, jak i ich powierzchnia użytkowa, co zaprezentowano w tabeli 26 oraz na wykresie 19.

Tabela 26. Zasoby mieszkaniowe Gminy Nowinka w latach 2015-2020

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
mieszkania	-	1000	1010	1022	1038	1056	1070
izby	-	4594	4647	4722	4813	4914	4996
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	98490	100146	102271	104196	106613	108673

Źródło: Dane GUS

Wykres 19. Liczba mieszkań na terenie Gminy Nowinka w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2015-2020 poziom wyposażenia mieszkań w instalacje wzrósł i to zarówno w odniesieniu do wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki, jak i centralnego ogrzewania. Bez zmian został jedynie poziom wyposażenia w gaz sieciowy, którego nadal brakuje.

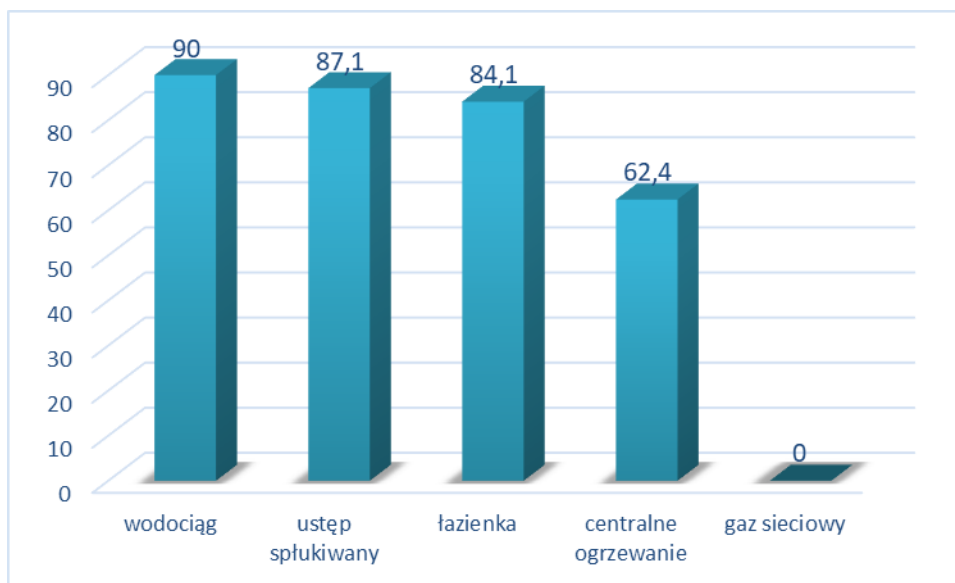
W 2020 roku 90% mieszkań wyposażonych było w wodociąg, 84,1% - w łazienkę i 62,4% - w centralne ogrzewanie. Świadczy to o stałej poprawie warunków mieszkaniowych mieszkańców, ale jednocześnie wskazuje na nadal występujące niedobory w tym zakresie.

Tabela 27. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno – sanitarne na terenie Gminy Nowinka w latach 2015-2020

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne							
wodociąg	-	893	903	915	931	949	963
ustęp spłukiwany	-	862	872	884	900	918	932
łazienka	-	830	840	852	868	886	900
centralne ogrzewanie	-	598	608	620	636	654	668
Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań							
wodociąg	%	89,3	89,4	89,5	89,7	89,9	90
ustęp spłukiwany	%	86,2	86,3	86,5	86,7	86,9	87,1
łazienka	%	83	83,2	83,4	83,6	83,9	84,1
centralne ogrzewanie	%	59,8	60,2	60,7	61,3	61,9	62,4
gaz sieciowy	%	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane GUS

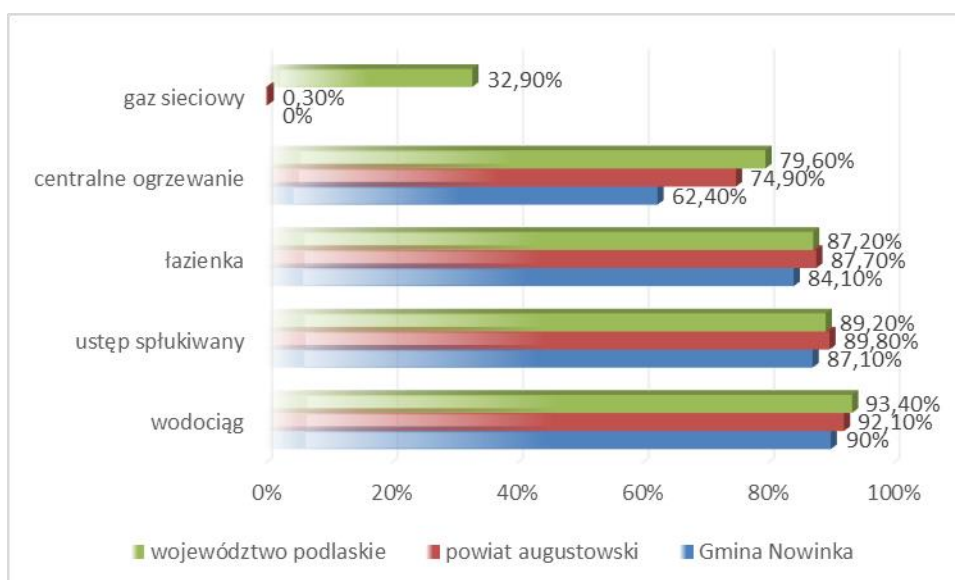
Wykres 20. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno – sanitarne (%) na terenie Gminy Nowinka, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Porównując stan wyposażenia mieszkań w instalacje sanitarne na terenie Gminy Nowinka, powiatu augustowskiego oraz województwa podlaskiego można zauważyć, że stopień wyposażenia mieszkań w gminie jest niższy niż na terenie powiatu i województwa podlaskiego.

Wykres 21. Wyposażenie sanitarne mieszkań na terenie Gminy Nowinka, powiatu augustowskiego oraz województwa podlaskiego

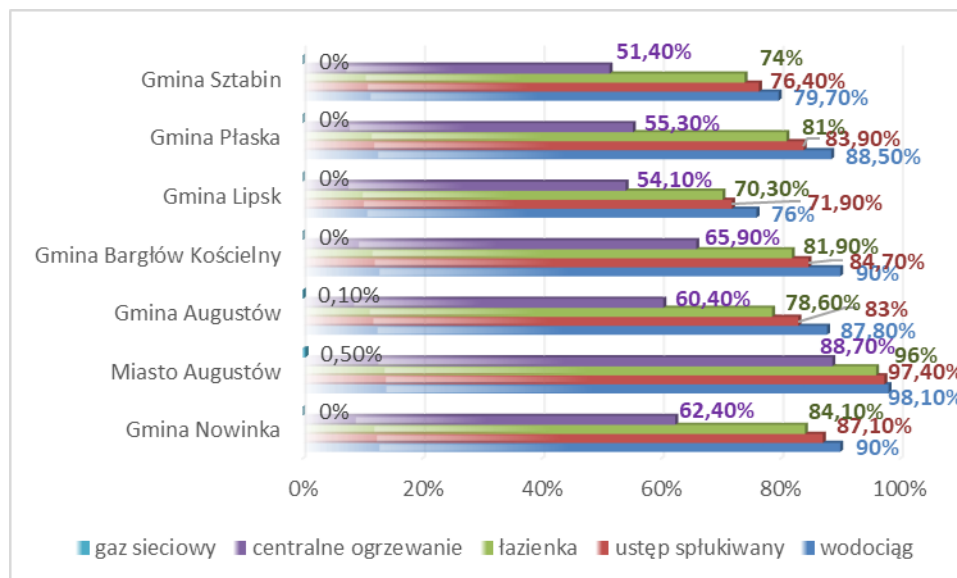

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Biorąc pod uwagę wyposażenie sanitarne mieszkań w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego należy stwierdzić, że Gmina Nowinka wykazuje się stosunkowo

zadawalającym odsetkiem mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie, wodociąg oraz łazienkę i ustęp splukiwany. Nadal jednak konieczna jest realizacja przedsięwzięć mających na celu osiągnięcie wyższego poziomu wyposażenia mieszkań w instalacje.

Wykres 22. Wyposażenie sanitarne mieszkań w gminach powiatu augustowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

3.4. STRUKTURA ZATRUDNIENIA I RYNEK PRACY, ŹRÓDŁA UTRZYMANIA MIESZKAŃCÓW

Na terenie Gminy Nowinka rolnictwo pełni ważną rolę. Jednak ze względu na niski wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, dużą lesistość oraz duży udział obszarów chronionych możliwości jego rozwoju są ograniczone.

Do najważniejszych sektorów gospodarczych Gminy Nowinka są więc: rolnictwo, rozwijająca się turystyka oraz leśnictwo.

Pojawia się wiele inicjatyw gospodarczych opartych o walory przyrodniczo – krajobrazowe gminy. Są to przede wszystkim gospodarstwa agroturystyczne, które oferują różne formy zakwaterowania zróżnicowane pod względem jakości świadczonych usług. Stopniowo coraz atrakcyjniejsza staje się produkcja metodami ekologicznymi. Duże znaczenie na terenie gminy posiada gospodarka leśna, prowadzona przez Nadleśnictwo Szczebra, Suwałki i Głęboki Bród, podległe Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku. Leśnicy zajmują się pozyskiwaniem drewna, ochroną, zachowaniem i powiększeniem zasobów leśnych oraz organizacją gospodarki łowieckiej, mającej znaczenie turystyczne.

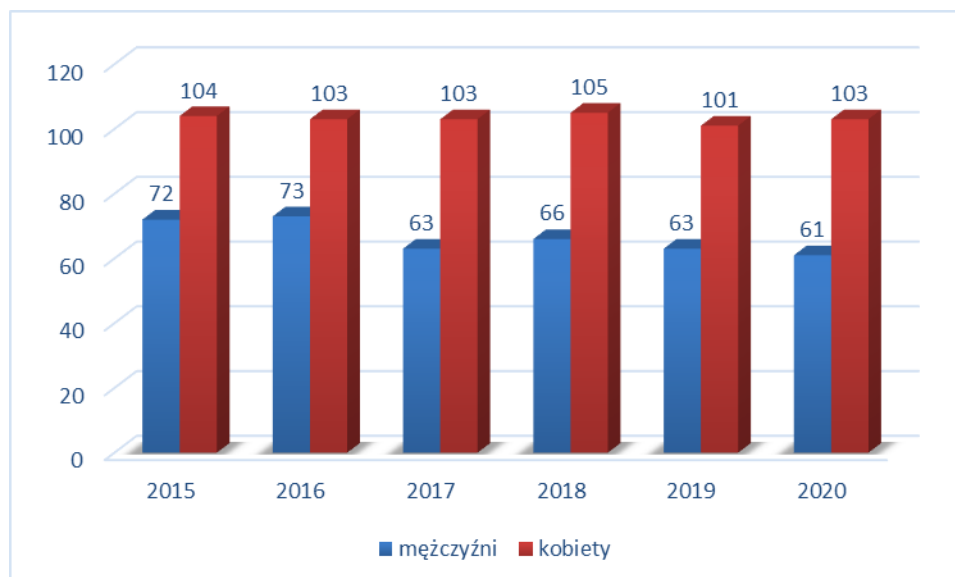
Analizując realną aktywność zawodową mieszkańców wzięto pod uwagę liczbę osób pracujących przypadających na 1000 mieszkańców. Na terenie Gminy Nowinka wskaźnik ten jest niższy niż średnia wojewódzka (200 osób w 2020 r.) i średnia dla powiatu augustowskiego (175 osób) i kształtuje się na poziomie 56 osób, co przedstawiono na wykresie 24. Świadczy to o niskim poziomie zatrudnienia mieszkańców.

Tabela 28. Liczba osób pracujących na terenie Gminy Nowinka

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Pracujący w gminach wg płci							
ogółem	osoba	176	176	166	171	164	164
mężczyźni	osoba	72	73	63	66	63	61
kobiety	osoba	104	103	103	105	101	103
Pracujący na 1000 ludności							
pracujący na 1000 ludności ogółem	osoba	60	60	57	59	56	56
pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	osoba	97,5	97,8	93,6	96,5	92,2	92,2

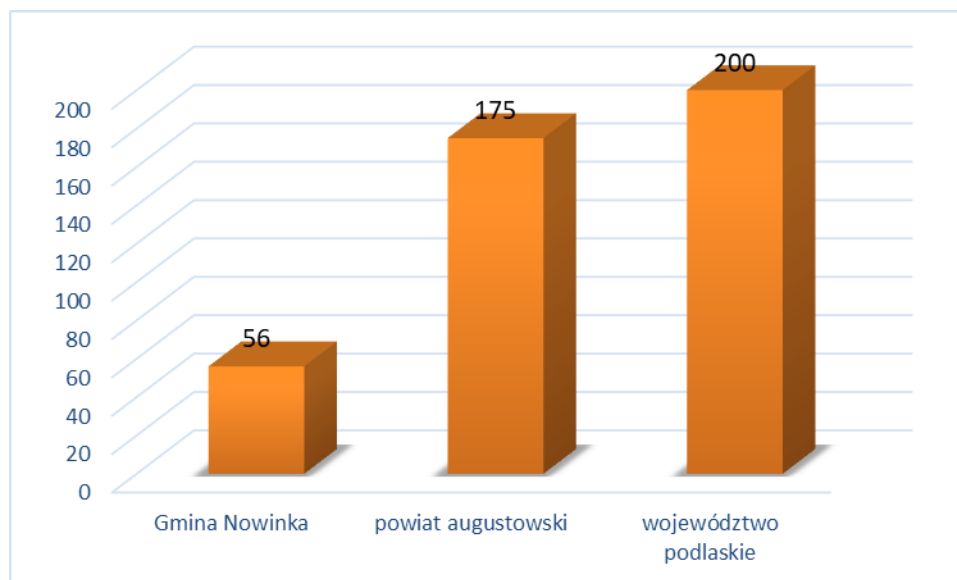
Źródło: Dane GUS

Wykres 23. Liczba osób pracujących z uwzględnieniem płci na terenie Gminy Nowinka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

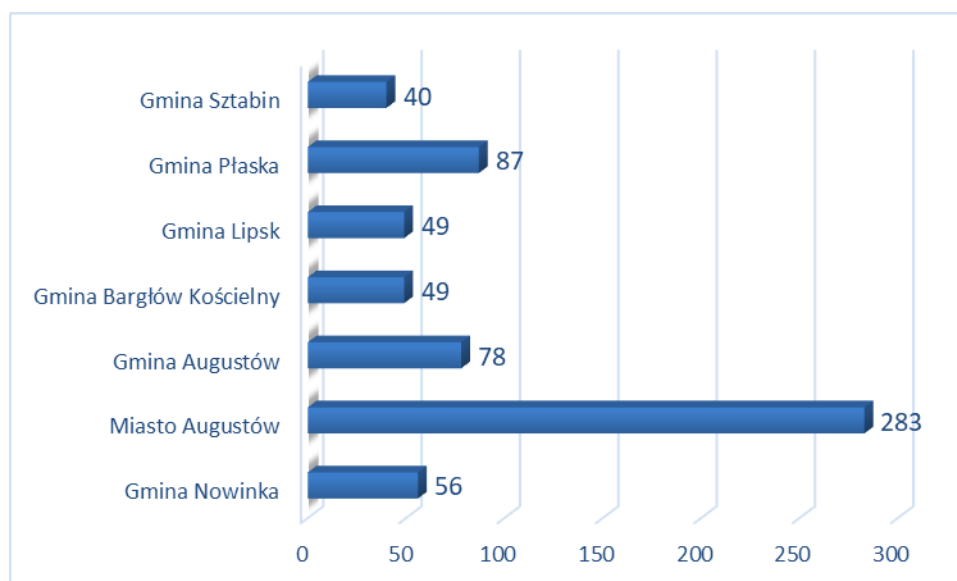
Wykres 24. Wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców Gminy Nowinka, powiatu augustowskiego oraz województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Biorąc pod uwagę poszczególne gminy zlokalizowane na terenie powiatu augustowskiego należy wskazać, że wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców przyjmuje najwyższą wartość dla Miasta Augustów (283), zaś najniższą – dla Gminy Sztabin (40). Gmina Nowinka zajmuje pod tym kątem 4 miejsce w powiecie.

Wykres 25. Wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców poszczególnych gmin powiatu augustowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

3.5. BEZROBOCIE

Na terenie Gminy Nowinka odnotowywane było stałe zmniejszanie liczby osób pozostających bez pracy do 2018 r. W 2019 r. ich liczba wzrosła. W 2020 r. sytuacja ta się powtórzyła i ponownie liczba osób pozostających bez pracy uległa zwiększeniu.

Analizując dane dotyczące bezrobocia na terenie gminy nie można zapomnieć, że badania statystyczne prowadzone przez GUS i PUP nie pokazują pełnego obrazu rynku pracy, nie rejestrując przede wszystkim problemu ukrytego bezrobocia w rolnictwie. Nie można także pomijać faktu, że w przeciągu ostatnich lat zmieniały się przepisy dotyczące sposobu określania statusu osoby bezrobotnej, które eliminowały z tej statystyki niejednokrotnie całe grupy społeczne. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na statystyki rynku pracy jest saldo migracji, które na terenie gminy nie było jednolite w analizowanych latach (występowało zarówno ujemne jak i dodatnie saldo migracji).

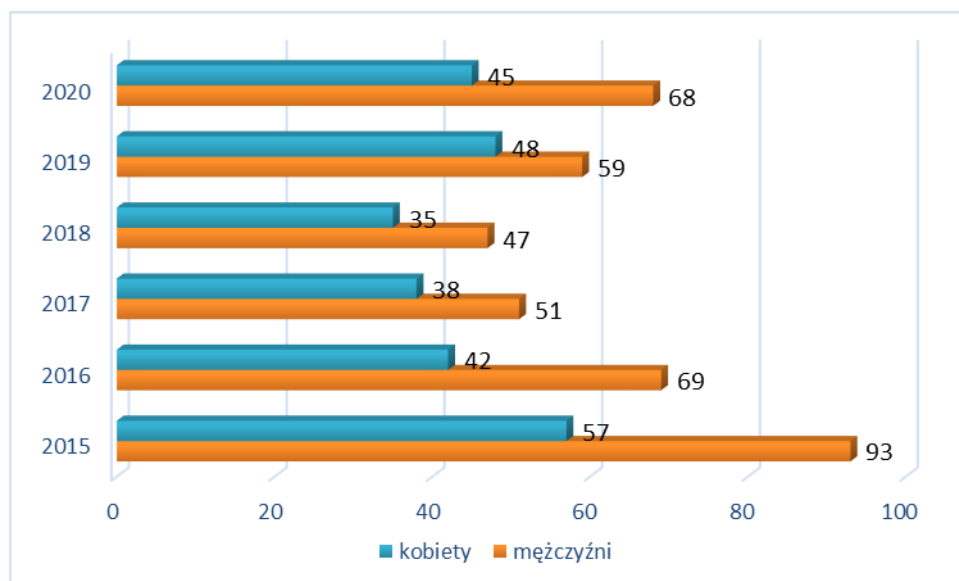
Stosunkowo zadawalające saldo migracji oraz pozytywna sytuacja dotyczące liczby bezrobotnych do 2018 r. nie zapewniają, że sytuacja na rynku pracy będzie pozytywna. Potrzeba jest wsparcia inicjatyw służących zmniejszeniu stopy bezrobocia i zahamowania tendencji wzrostowej, która występuje od 2018 r. (na którą mogła mieć wpływ także pandemia COVID – 19 w 2020 r.).

Tabela 29. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Nowinka w latach 2015-2020

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminach							
ogółem	osoba	150	111	89	82	107	113
mężczyźni	osoba	93	69	51	47	59	68
kobiety	osoba	57	42	38	35	48	45
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci							
ogółem	%	8,3	6,2	5	4,6	6	6,4
mężczyźni	%	9	6,7	5	4,7	5,9	6,8
kobiety	%	7,3	5,4	5	4,6	6,2	5,8

Źródło: Dane GUS

Wykres 26. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Nowinka w latach 2015-2020

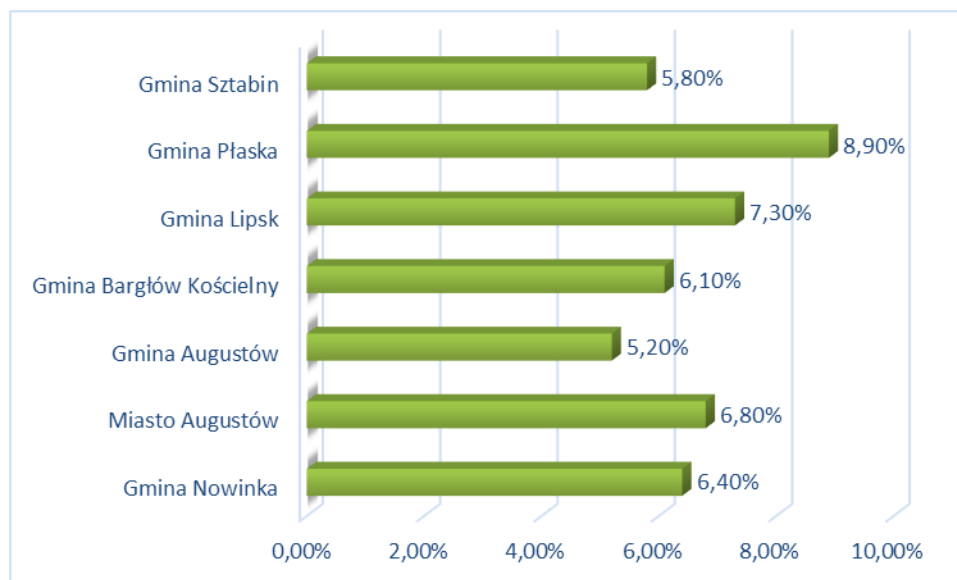
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi gminy liczba bezrobotnych, w tym długotrwale – wg stanu na 31.12.2020 r.: wyniosła 63 osoby.

Porównując udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego należy stwierdzić, że najkorzystniej sytuacja przedstawia się na terenie Gminy Augustów (udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi tu 5,2%), zaś najmniej korzystnie – w Gminie Płaska (8,9%). Wskazane dane zaprezentowano na wykresie 27.

Sytuacja na terenie Gminy Nowinka plasuje ją na 4 miejscu (gdzie 1 miejsce wśród gmin to największy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym).

Wykres 27. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

4. SFERA GOSPODARCZA

4.1. ROLNICTWO

Zgodnie z danymi GUS pochodzącymi z Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. na terenie Gminy Nowinka istniało 605 gospodarstw rolnych. Dominują gospodarstwa w przedziale 1 – 5 ha stanowiące 28,60% ogółu gospodarstw. Szczegółowe dane na temat liczby gospodarstw na terenie gminy zawarto w tabeli 30.

Tabela 30. Liczba gospodarstw rolnych na terenie Gminy Nowinka

Wyszczególnienie	ilość gospodarstw	odsetek gospodarstw
Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych		
ogółem	605	100,00%
do 1 ha włącznie	117	19,34%
1 - 5 ha	173	28,60%
5 - 10 ha	134	22,15%
10 -15 ha	109	18,02%
15 ha i więcej	72	11,90%

Źródło: Dane GUS, PSR 2010

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (Powszechny Spis Rolny z 2010 roku) najwięcej gospodarstw zajmowało się uprawą zbóż – 376, zaś tylko 16 gospodarstw prowadziło uprawy przemysłowe.

Tabela 31. Gospodarstwa rolne z uprawą na terenie Gminy Nowinka

Wyszczególnienie	Ilość gospodarstw
ogółem	411
zboża razem	376
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	372
ziemniaki	249
uprawy przemysłowe	16
buraki cukrowe	0
warzywa gruntowe	0

Źródło: Dane GUS, PSR 2010

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego pochodzących z Powszechnego Spisu Rolnego 2010 najczęściej na terenie gminy było gospodarstw rolnych stosujących nawozy mineralne (307) a najmniej potasowe (5). Szczegółowe dane w tym zakresie zaprezentowano w tabeli 32.

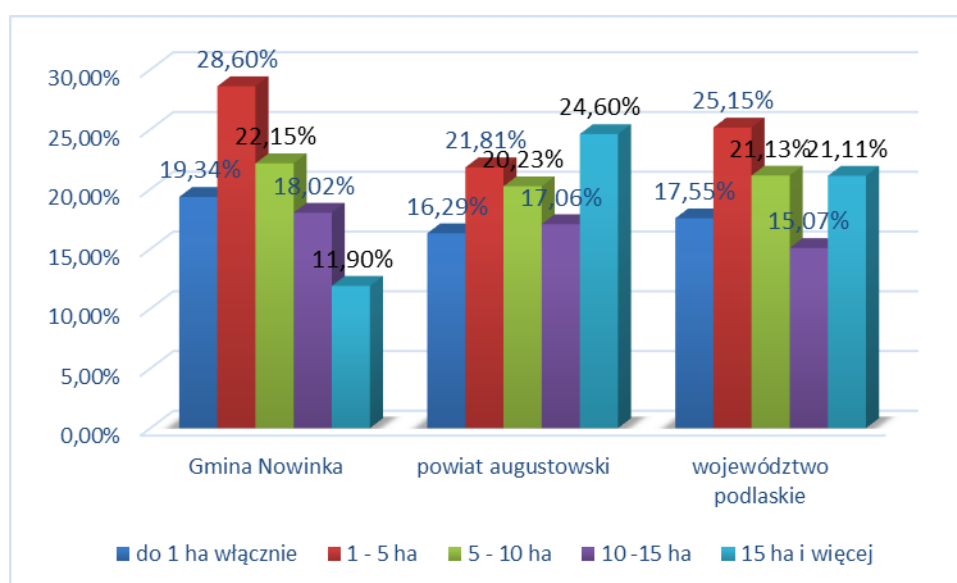
Tabela 32. Gospodarstwa stosujące nawozy mineralne i wapniowe na terenie Gminy Nowinka

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw
mineralne	307
azotowe	280
fosforowe	17
potasowe	5
wieloskładnikowe	178
wapniowe	12

Źródło: Dane GUS, PSR 2010

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi na wykresie 28 gospodarstwa rolne w Gminie Nowinka charakteryzują się mało korzystną strukturą agrarną, gdzie największy odsetek stanowią gospodarstwa dość małe (od 1 do 5 ha), co może zniechęcać mieszkańców do czerpania dochodów z tego działu gospodarki z powodu braku opłacalności działalności. Korzystniejszą strukturą agrarną charakteryzuje się powiat augustowski, w którym gospodarstwa powyżej 15 ha stanowią 24,6% ogółu.

Wykres 28. Struktura gospodarstw w Gminie Nowinka, powiecie augustowskim i województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Na terenie Gminy Nowinka – zgodnie z danymi GUS – w 2020 roku istniało 229 podmiotów gospodarki narodowej, z czego sektor prywatny reprezentowało 218 podmiotów. Największa ilość podmiotów prywatnych to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - w 2020 roku było ich 189, co stanowi 82,53% wszystkich podmiotów. Szczegółowe dane zaprezentowano w tabeli 33.

Tabela 33. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Gminy Nowinka według sektorów własnościowych w latach 2015-2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Podmioty wg sektorów własnościowych						
podmioty gospodarki narodowej ogółem	199	196	191	219	229	229
sektor publiczny - ogółem	13	13	11	11	10	9
sektor publiczny – państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	9	9	7	7	6	5
sektor prywatny - ogółem	185	182	179	207	217	218
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	159	157	153	181	189	189
sektor prywatny - spółki handlowe	3	3	4	2	4	4
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	0	0	1	1
sektor prywatny - spółdzielnie	1	1	1	1	1	1
sektor prywatny - fundacje	2	2	2	2	2	3
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	8	8	9	9	10	10

Źródło: Dane GUS

Na sektor publiczny składają się głównie państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, w 2020 roku było to 5 takich podmiotów, sektor publiczny ogółem liczył 9. Na sektor prywatny oprócz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą składają się również spółki handlowe (4), spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (1), spółdzielnie (1), fundacje (3), stowarzyszenia i organizacje społeczne (10).

Organizacje pozarządowe zarejestrowane na terenie gminy:

1. Stowarzyszenie na rzecz Integracji Społeczności Wiejskiej "Wspólnota Puszczy", Nowinka 26A, 16-304 Nowinka, KRS: 0000333184,
2. Ochotnicza Straż Pożarna w Nowince, Nowinka 27, 16-304 Nowinka, KRS: 0000233627,
3. Ochotnicza Straż Pożarna w Bryzglu, Bryzgiel 18/1, 16-304 Nowinka, KRS: 0000414274,
4. Fundacja Misja Nowinka, Danowskie 3C, 16-304 Nowinka, KRS: 0000534987,
5. Stowarzyszenie "CUDLEŚNI", Tobołowo 1E, 16-304 Nowinka, KRS: 0000572561,
6. Stowarzyszenie Właścicieli Domków "Goła Zośka", Szczebra 58, 16-304 Nowinka, KRS: 0000220087,
7. Fundacja Teen Ranch Polska, Kopanica 4, 16-304 Nowinka, KRS: 0000247891.

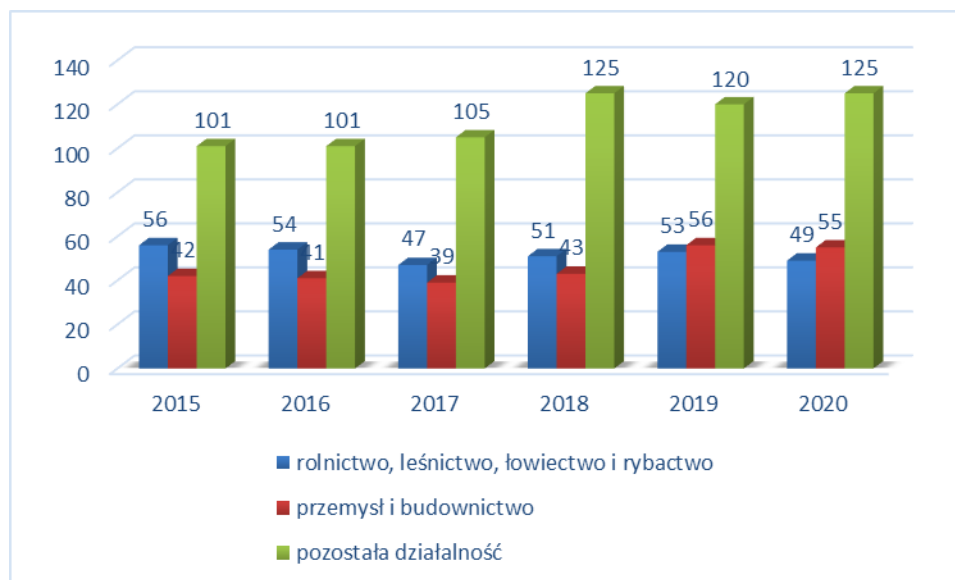
Analizując podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON według grup rodzajów działalności PKD 2007 można zauważyć, że w 2020 roku na terenie Gminy Nowinka najwięcej podmiotów zajmowało się pozostałą działalnością – 125, a najmniej rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 49, co przedstawia tabela 34 oraz wykres 29.

Tabela 34. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Gminy Nowinka według grup rodzajów działalności PKD 2007

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007						
ogółem	199	196	191	219	229	229
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	56	54	47	51	53	49
przemysł i budownictwo	42	41	39	43	56	55
pozostała działalność	101	101	105	125	120	125

Źródło: Dane GUS

Wykres 29. Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007 działające na terenie Gminy Nowinka w latach 2015-2020

Źródło: Dane GUS

Z kolei w tabeli 35 zaprezentowano podmioty funkcjonujące na terenie gminy w podziale ze względu na liczbę zatrudnianych osób. Zdecydowanie największy odsetek firm zatrudniał do 9 pracowników. Można więc stwierdzić, że w Gminie Nowinka działają głównie niewielkie podmioty.

Tabela 35. Podmioty gospodarki narodowej działające na terenie Gminy Nowinka wg klas wielkości

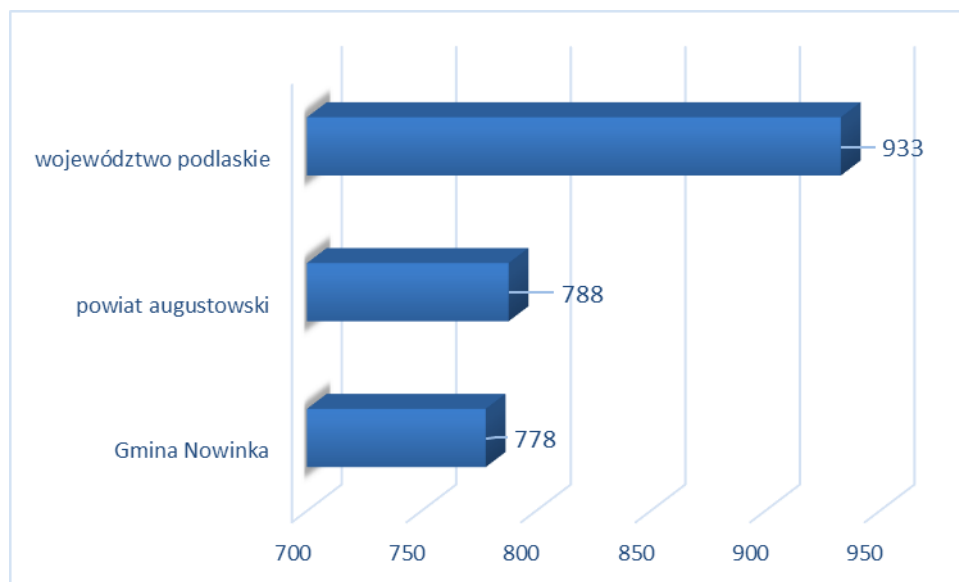
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Podmioty wg klas wielkości						
ogółem	199	196	191	219	229	229
0 - 9	194	191	188	214	224	225
10 - 49	4	4	2	4	4	3
50 - 249	1	1	1	1	1	1

Źródło: Dane GUS

Aktywność gospodarczą oraz przedsiębiorczość mieszkańców dobrze charakteryzuje wskaźnik podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W przypadku Gminy Nowinka wskaźnik ten jest niższy od wartości dla powiatu augustowskiego oraz znacznie niższy od wartości dla województwa podlaskiego, co wskazuje na niższą przedsiębiorczość mieszkańców gminy. Wartości wskaźników dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowano na wykresie 30.

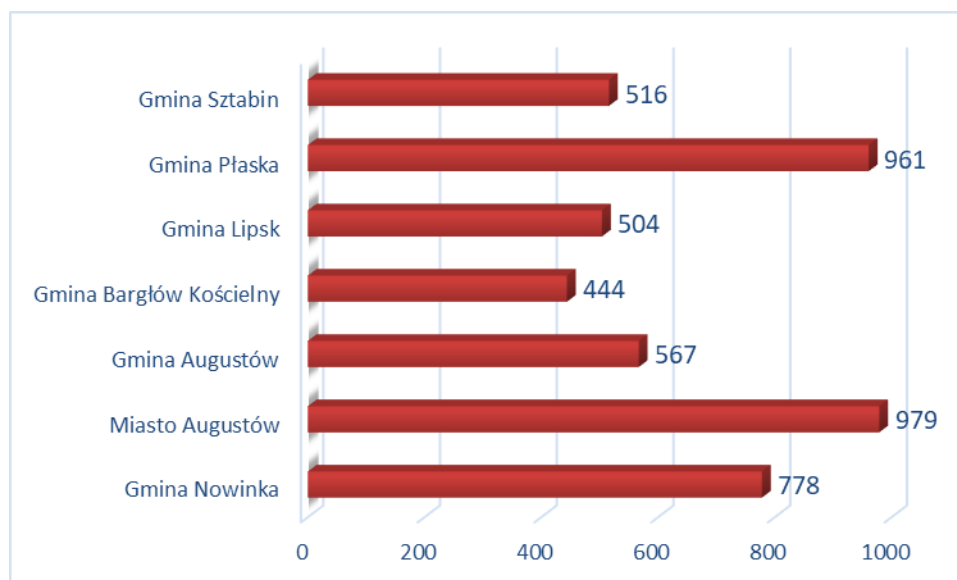
W porównaniu do innych gmin leżących na terenie powiatu augustowskiego sytuacja Gminy Nowinka jest stosunkowo pozytywna – 3 miejsce za Miastem Augustów i Gminą Płaska. Szczegóły przedstawia wykres 31.

Wykres 30. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności na terenie Gminy Nowinka, powiatu augustowskiego i województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Wykres 31. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

4.3. WSPIERANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TERENY INWESTYCYJNE

Na terenie Gminy Nowinka nie wyznaczono terenów inwestycyjnych. Przewidziano możliwość działań w zakresie oze.

5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

5.1. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA

Gminę przecina droga wojewódzka Nr 662, łącząca Suwałki z Augustowem. Pozostałą sieć komunikacyjną stanowią drogi powiatowe, gminne oraz wewnętrzne.

Drogi powiatowe posiadają jezdnie dwupasmowe o szerokości jezdni w granicach 5,0 - 6,0 m i nawierzchni bitumicznej bądź gruntowej o zróżnicowanym stanie technicznym.

- nr 1184B Żubrynek - Kurianki - Juryzdyka,
- nr 1197B od drogi nr 8 - Szczebra - Młynisko – Topiłówka,
- nr 1198B Olszanka - Stacja kolejowa Szczepki,
- nr 1199B Nowinka - Monkinie - Bryzgiel,
- nr 1200B Monkinie - Kopanica - Tobołowo,
- nr 1201B od drogi nr 1150 - Bryzgiel - Macharce,

Tabela 36. Wykaz dróg gminnych

L.p.	Droga	Długość w km
1.	102361B Szczepki - Podnowinka	2,20
2.	102362B Gatne Drugie - Sokolne	2,33
3.	102363B Monkinie – Krusznik - Zakąty	5,46
4.	102364B Bryzgiel - Krusznik	3,15
5.	102365B Nowinka – Gatne Pierwsze - Szczeberka	2,36
6.	102366B Olszanka Folwark - Józefowo	3,66
7.	102367B Danowskie - Strękowizna	0,59
8.	102368B Gatne Drugie – Podnowinka - Strękowizna	1,48
9.	102291B Walne – granica Gminy Giby	2,01
10.	1186B Szczebra – Sokolne – Cisówek - Kurianki	13,27
RAZEM		36,51

Źródło: Dane Gminy Nowinka

Długość dróg gminnych wyniosła 36,51 km, w tym o nawierzchni asfaltowej 14,697 km (40,25%).

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Nowinka w 2020 r. na terenie gminy funkcjonowały 33 przystanki autobusowe.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa z dwiema stacjami PKP: Szczepki i Blizna, gdzie zatrzymują się pociągi relacji Suwałki-Szczepki-Białystok i Białystok-Szczepki-Suwałki. Na terenie gminy znajduje się około 1 km ścieżek rowerowych.

Część dróg stanowiących sieć drogową Gminy Nowinka nie odpowiada wymaganiom określonym w przepisach prawa dla dróg publicznych, charakteryzuje się niewystarczającymi parametrami technicznymi w stosunku do określonych w nich wymogów. Część dróg posiada nawierzchnię nieutwardzoną, co powoduje, że możliwość poruszania się tymi szlakami komunikacyjnymi jest bardziej uzależniona od warunków atmosferycznych niż ma to miejsce w przypadku dróg asfaltowych.

W związku z tym zasadne jest podjęcie działań mających na celu poprawę standardu technicznego dróg publicznych, zapewniającą poprawę jakości dróg i bezpieczeństwa ruchu drogowego. W tym celu niezbędna jest budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja istniejących dróg publicznych stanowiących sieć komunikacyjną gminy. Ponadto – dla zwiększenia poziomu bezpieczeństwa rowerzystów – konieczne jest tworzenie ścieżek rowerowych.

Należy przy tym zauważyć, że począwszy od 2019 r. gmina realizuje szereg projektów związanych z przebudową dróg. Inwestycje te powinny być kontynuowane. Zrealizowano m.in. następujące przedsięwzięcia:

- „Przebudowa drogi gminnej wewnętrznej w miejscowości Nowinka, km 0+000-0+784, długość odcinka – 0,784 km”. Finansowanie inwestycji: Środki z Funduszu Dróg Samorządowych - 199 467,79 zł; Środki własne Gminy Nowinka - 209 128,54 zł.
- „Przebudowa drogi gminnej wewnętrznej Klonownica – Strękowizna w km 0+000-1+000, długość odcinka 1,00 km”. Finansowanie inwestycji: Środki z Funduszu Dróg Samorządowych – 222 699,41 zł; Środki Nadleśnictwa Szczebra – 170 000,00 zł; Środki własne Gminy Nowinka – 67 016,01 zł.

5.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Odpowiednia gospodarka wodna jest jednym z podstawowych działań mających na celu zachowanie odpowiednich stosunków ekologicznych na danym terenie. Jednocześnie niezbędne jest dostarczenie mieszkańcom podstawowych usług komunalnych. W 2020 roku na terenie Gminy Nowinka, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej wyniosła 113,3 km, jej długość porównując rok 2015 i rok 2020 wzrosła o 16,6 km. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2020 r. wynosiła 100,0 km, mieszkańcy korzystają także ze zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Gmina korzysta z dwóch ujęć wody – w Nowince i w Bryzglu, które całkowicie pokrywają zapotrzebowanie na wodę w gminie.

Oprócz wspomnianych publicznych ujęć wody na terenie gminy istnieją ujęcia zakładowe oraz indywidualne ujęcia wody w gospodarstwach domowych pochodzące ze studni wierconych i kopanych.

Tabela 37. Urządzenia sieciowe na terenie Gminy Nowinka w latach 2015-2020

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wodociąg							
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	96,7	113	113	113,1	113,1	113,3
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	877	890	903	912	926	934
awarie sieci wodociągowej	szt.	24	18	2	14	12	16
woda dostarczona	dam ³	-	-	-	-	-	88,5
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	74,1	70,2	71,1	78,4	92,7	81,5
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	24,9	24	24,4	26,9	31,9	27,7
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	2257	2255	2267	2261	2305	2301
Kanalizacja							
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	82,1	99,7	99,7	99,8	99,8	100
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	520	540	557	567	575	580
awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	28	16	9	18	22	20
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	28,4	27	28,1	29,5	36,4	40,7
ścieki oczyszczone odprowadzone	dam ³	30	33	33	35	39	40
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	1587	1607	1632	1635	1670	1670
Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej - w % ogółu budynków mieszkalnych							
wodociąg	%	94,4	96,1	96	94,3	92	90,8
kanalizacja	%	56,4	58,6	59,4	58,4	57,1	56,4
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności							
wodociąg	%	76,9	77,2	77,5	77,8	78,1	78,2

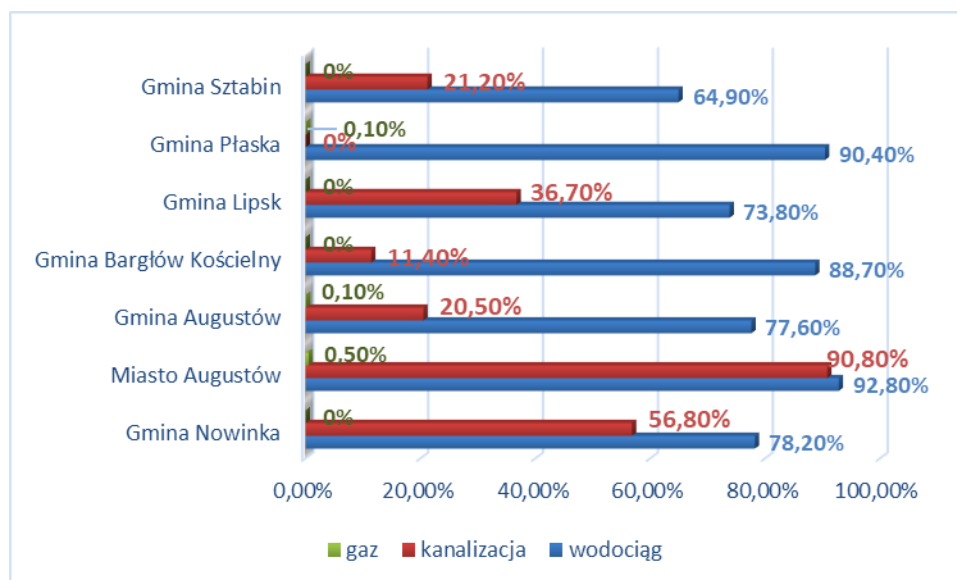
	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
kanalizacja	%	54,1	55	55,8	56,2	56,6	56,8
gaz	%	0	0	0,1	0	0	0
Przedsiębiorstwa świadczące usługi w gminie w badanym roku							
przedsiębiorstwa świadczące usługę (dostarczające wodę)	ob.	1	1	1	1	1	1

Źródło: Dane GUS

Procent ogółu ludności gminy, według GUS, korzystających z wodociągu w 2020 roku osiągnął poziom 78,2% (najwyższy w porównaniu do lat 2015-2019). W przypadku kanalizacji było to 56,8% ogółu ludności co również stanowiło najwyższy poziom w analizowanych latach. W 2020 roku zużycie wody z wodociągów na 1 mieszkańca wyniosło 27,7 m³.

Biorąc pod uwagę poszczególne gminy wiejskie zlokalizowane w granicach powiatu augustowskiego należy stwierdzić, że największy odsetek mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej na terenie Gminy Płaska (90,40%), z sieci kanalizacyjnej w Gminie Nowinka (56,8%), a z sieci gazowej w Gminie Płaska i Gminie Augustów.

Wykres 32. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności na terenie gmin powiatu augustowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Zgodnie z danymi GUS na terenie gminy w 2020 r. funkcjonowało 27 zbiorników bezodpływowych, 314 oczyszczalni przydomowych oraz 2 stacje zlewne. Oczyszczalnie ścieków znajdują się w miejscowościach: Bryzgiel i Nowinka. Na terenie gminy nie funkcjonuje kanalizacja deszczowa. Ze względu na znaczne walory przyrodnicze obszaru, w tym

występowanie obszarów chronionych (w tym wodozależnych), dla których zachowanie dobrej jakości wód jest kluczowym elementem ich ochrony, zasadne jest jednak rozważenie budowy kolejnych oczyszczalni przydomowych czy szczelnych szamb na gruntach o wysokim stanie wód gruntowych lub gruntach nieprzepuszczalnych, gdzie lokalizacja oczyszczalni przydomowych nie będzie możliwa. W przypadku zwartej zabudowy, po uwzględnieniu rachunku ekonomicznego, należy także rozważyć rozbudowę kanalizacji sanitarnej.

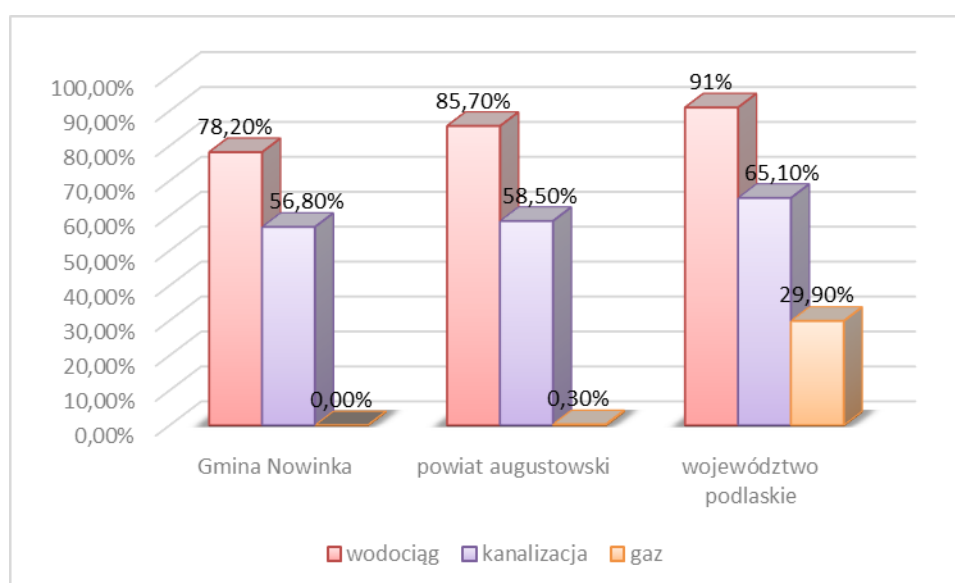
Tabela 38. Liczba zbiorników bezodpływowych oraz oczyszczalni przydomowych na terenie Gminy Nowinka

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
zbiorniki bezodpływowe - stan w dniu 31 grudnia	szt.	150	155	160	134	134	27
oczyszczalnie przydomowe - stan w dniu 31 grudnia	szt.	326	332	336	342	342	314
stacje zlewne - stan w dniu 31 grudnia	szt.	2	2	2	2	2	2

Źródło: Dane GUS

Porównując odsetek osób korzystających z instalacji (wodociąg, kanalizacja, gaz) na terenie Gminy Nowinka, powiatu augustowskiego oraz w województwie podlaskim można zauważyć, że na obszarze Gminy Nowinka odsetek ten był najmniejszy, a więc nadal potrzebne jest podejmowanie inicjatyw zmierzających do wyeliminowania niedoborów w tym zakresie.

Wykres 33. Odsetek osób korzystających z instalacji na terenie Gminy Nowinka, powiatu augustowskiego i województwa podlaskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

5.3. GOSPODARKA ODPADAMI

Na terenie Gminy Nowinka źródłami wytwarzanych odpadów są:

- przedsiębiorstwa prowadzące działalność gospodarczą,
- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe czy niebezpieczne,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszary ogrodów, parków, cmentarzy czy targowisk itp.,
- ulice i place.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych. Należą do nich: poziom rozwoju gospodarczego obszaru, zamożność społeczeństwa, rodzaj zabudowy mieszkalnej, sposób gospodarowania zasobami, przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr materialnych, a także cechy charakterologiczne mieszkańców i ich podatność na edukację ekologiczną.

Zgodnie z danymi GUS – w 2020 roku na terenie Gminy Nowinka zebrano 750,62 t odpadów.

Na jednego mieszkańca przypadło 138,2 kg odpadów zmieszanych.

W 2020 roku była 1 jednostka odbierająca odpady – MPO Sp. z o.o.

Tabela 39. Odpady komunalne z terenu Gminy Nowinka

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Odpady zebrane w ciągu roku							
ogółem	t	-	-	755,98	618,76	721,51	750,62
ogółem w tys. ton	tys. t	-	-	0,76	0,62	0,72	0,75
z gospodarstw domowych	t	-	-	681,3	573,04	627,44	655,16
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	t	-	-	74,68	45,72	94,07	95,46
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku							
ogółem	t	-	-	191,54	123,36	159,17	344,47
z gospodarstw domowych	t	-	-	169,62	122,06	155,76	336,7
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	t	-	-	21,92	1,3	3,41	7,77
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku							
ogółem	t	401,66	442,06	564,44	495,4	562,34	406,15
ogółem na 1 mieszkańca	kg	134,9	150,9	193,4	169,7	193,6	138,2
z gospodarstw domowych	t	362,46	401,4	511,68	450,98	471,68	318,46

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	121,7	137	175,4	154,5	162,4	108,4
jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	szt.	1	2	2	2	2	2
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	t	-	-	52,76	44,42	90,66	87,69
Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów							
ogółem	%	-	-	25,3	19,9	22,1	45,9
z gospodarstw domowych	%	-	-	24,9	21,3	24,8	51,4
papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne	%	-	-	19,9	15,6	17,4	30
biodegradowalne	%	-	-	-	-	-	3,5

Źródło: Dane GUS

Zgodnie z nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (obowiązującą od początku 2012 r. z późniejszymi zmianami) na gminach spoczywa zadanie zapewnienia odpowiedniego i właściwego zagospodarowania wszystkich odpadów komunalnych z możliwością selektywnego zbierania. Odpady powinny odbierać od mieszkańców firmy, wyłonione w drodze przetargu, a za odbiór odpadów mieszkańcy uiszczą jednolitą stawkę, z możliwością obniżki dzięki stosowaniu segregowania odpadów u źródła ich powstawania. Na terenie województwa podlaskiego funkcjonują instalacje komunalne zapewniające mechaniczno-biologiczne przetwarzanie (MBP) niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielanie z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku oraz zapewniające składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych. Zgodnie z art. 38b ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz.U. 2022 poz. 699) marszałek województwa prowadzi listę takich instalacji. Należą do nich:

- Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Hryniewiczach (ZUOK w Hryniewiczach),
- Zakład Zagospodarowania Odpadów w Hajnówce (ZZO w Hajnówce),
- Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Suwałkach (ZUOK w Suwałkach),
- Zakład Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce (ZZO w Koszarówce),
- Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czartorii (ZPiUO w Czartorii),
- Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze (ZPiUO w Czerwonym Borze).

Od 6 września 2019 r. na podstawie art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1579) zniesiona została regionalizacja, przestały istnieć regiony gospodarki odpadami.

Odpady komunalne w 2020 r. zmieszane jak i selektywnie odbierane były jeden raz w miesiącu, a w okresie kwiecień – październik dwa razy w miesiącu. Częstotliwość odbioru odpadów była wystarczająca.

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz.U. 2022 poz. 699) przez odpady komunalne należy rozumieć odpady powstające w gospodarstwach domowych z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Odpady związane z nieprzemysłową działalnością człowieka.

W okresie 01.01.2020 r. do 31.12.2020 r. odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy odbywał się na podstawie zawartej umowy o świadczenie usług z firmą MPO Sp. z o.o. W celu wywiązania się z ustawowego obowiązku utworzenia punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców Gmina Nowinka powierzyła firmie MPO Sp. z o.o. prowadzenie gminnego punktu selektywnej zbiórki PSZOK, który jest zlokalizowany w Augustowie przy ul. Kard. Wyszyńskiego 2.

Zebrane odpady komunalne w sposób nieselektywny (zmieszany) przekazywane są do Stacji Przeladunkowej Odpadów w Augustowie. Następuję tam przeladunek odpadów, które to odpady wiezione są do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce. Niesegregowane odpady komunalne są poddawane procesowi mechaniczno-biologicznemu przetwarzaniu w sortowni i kompostowni (tzw. MBP- mechaniczno- biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych). W Zakładzie Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce są również przetwarzane odpady zebrane selektywnie w tym wielkogabarytowe oraz budowlane. Odpady komunalne zbierane selektywnie „u źródła” oraz z PSZOK-ów są przyjmowane w Zakładzie Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce oraz w Zakładzie Recyklingu w Dolistowie Starym.

By ułatwić mieszkańcom gminy pozbywanie się zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, odpadów wielkogabarytowych, mebli, odpadów budowlanych z niewielkich remontów, opon itp. zorganizowane były dwa razy w ciągu roku zbiórki ww. odpadów u „źródła”.

W ramach nowego systemu właściciele nieruchomości z terenu gminy uzyskali możliwość selektywnego zbierania odpadów „u źródła” (bezpośrednio na terenie nieruchomości). Odbiorem odpadów u „źródła” zostały objęte odpady: szkło, tworzywa sztuczne, papier, odpady ulegające biodegradacji, popiół, odpady zmieszane.

W 2020 r. z terenu Gminy Nowinka łączna masa odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi wyniosła: 166,9361 Mg.

Na podstawie art. 3b ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. 2021 poz. 888 z późn. zm.) oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2167) gminy są obowiązane osiągnąć określone poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych. Dla 2020 r. poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła powinien wynieść 50%.

Gmina Nowinka w 2020 r. osiągnęła poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, liczonego łącznie dla wszystkich podanych frakcji odpadów komunalnych wynoszący 62,52%. Wymagany poziom dla roku 2020, został więc osiągnięty. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania za 2020 rok wynosi 0%.

5.4. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA, CIEPŁOWNICZA I GAZOWA

Na terenie Gminy Nowinka nie istnieje centralny system ciepłowniczy i nie działają przedsiębiorstwa ciepłownicze. Budynki mieszkalne jednorodzinne, budynki użyteczności publicznej, podmioty gospodarcze, w tym zakłady przemysłowe, ogrzewane są za pomocą indywidualnych kotłowni spalających głównie węgiel, drewno, olej opałowy oraz gaz ziemny i gaz propan - butan.

0% mieszkań wyposażonych jest w instalacje związane z gazem sieciowym.

Dostępna jest natomiast infrastruktura energetyczna zaopatrująca mieszkańców w energię elektryczną. Przez gminę nie przebiegają sieci wysokiego napięcia, a jedynie średniego i niskiego napięcia – w większości przebudowane lub rozbudowane. Wszystkie linie SN mogą być zasilane awaryjnie innymi liniami SN.

Na Rysunku 16 przedstawiono istniejącą oraz planowaną infrastrukturę elektroenergetyczną zlokalizowaną na terenie województwa podlaskiego. Mapa przedstawia również rozważany

wariant przebiegu interkonektora Polska – Litwa. Budowa interkonektora gazowego w/c Polska – Litwa umożliwi zwiększenie mocy przesyłowej gazociągu dystrybucyjnego kol. Grabówka k/Białegostoku – Wólka Radzymińska, zasilającego środkową część województwa oraz stworzy szanse budowy systemu dystrybucyjnego gazu ziemnego miast i gmin w północnej i południowej części województwa.

Rysunek 16. Infrastruktura energetyczna województwa podlaskiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030

Na terenie Gminy Nowinka oraz pozostałych gmin powiatu augustowskiego planowany jest rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Istniejąca infrastruktura na terenie gminy wymaga przeprowadzenia prac modernizacyjnych – szczególnie w przypadku infrastruktury drogowej (takich jak ich przebudowa i rozbudowa). Sieć wodociągowa i kanalizacyjna wymaga rozbudowy by jak największa liczba mieszkańców mogła z niej korzystać.

System gospodarowania odpadami jest efektywny. Istnieje jednak potrzeba budowy PSZOK na terenie gminy (korzystano z PSZOK zlokalizowanego z Augustowie).

Warto prowadzić prace konserwatorskie linii energetycznych i rozważyć inwestycje służące doprowadzeniu gazu sieciowego do mieszkańców gminy (temat wymaga dokładniejszej analizy).

6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA, JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

6.1. INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA, JAKOŚĆ EDUKACJI

Poniższe dane dotyczą roku szkolnego 2020/2021 – tabele 40 – 42.

Tabela 40. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Nowince

	Oddziały	Uczniowie	W tym klasy:											
			0	I	II	III	IV	V	VI A	VI B	VII A	VII B	VIII A	VIII B
Szkoła Podstawowa	12	193	10	19	10	11	16	13	23	19	20	20	16	16

Źródło: dane Gminy Nowinka

Tabela 41. Szkoła Filialna im. Ks. Stanisława Chmielewskiego w Monkiniach Szkoły Podstawowej im. Powstańców Styczniowych w Nowince

	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	W tym:			
			0	I	II	III
Szkoła Podstawowa	1	6	0	6	0	0

	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	W tym:			
			2,5 -latki	3 - latki	4 - latki	5 - latki
Oddział przedszkolny	1	14	0	5	6	3

Źródło: dane Gminy Nowinka

Tabela 42. Szkoła Filialna im. gen. pilota Witolda Urbanowicza w Olszance Szkoły Podstawowej im. Powstańców Styczniowych w Nowince

	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	W tym:			
			0	I	II	III
Szkoła Podstawowa	4	35	19	7	5	4

	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	W tym:		
			2,5 -latki	3 - latki	4 - latki
Punkt przedszkolny	1	20	1	8	11

Źródło: dane Gminy Nowinka

Poniższe dane dotyczą roku szkolnego 2021/2022 – tabele 43 – 45.

Tabela 43. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Nowince

	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	W tym klasy:										
			0	I	II	III	IV	V	VI	VII A	VII B	VIII A	VIII B
Szkoła Podstawowa	11	175	11	8	18	10	14	16	13	24	21	20	20

Źródło: dane Gminy Nowinka

Tabela 44. Szkoła Filialna im. Ks. Stanisława Chmielewskiego w Monkiniach Szkoły Podstawowej im. Powstańców Styczniowych w Nowince

	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	W tym:			
			0	I	II	III
Szkoła Podstawowa	2	15	9	0	6	0
	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	W tym:			
			2,5 -latki	3 - latki	4 - latki	5 - latki
Oddział przedszkolny	1	11	0	3	8	0

Źródło: dane Gminy Nowinka

Tabela 45. Szkoła Filialna im. gen. pilota Witolda Urbanowicza w Olszance Szkoły Podstawowej im. Powstańców Styczniowych w Nowince

	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	W tym:			
			0	I	II	III
Szkoła Podstawowa	4	40	16	11	8	5
	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	W tym:			
			2,5 -latki	3 - latki	4 - latki	
Oddział Przedszkolny	1	19	0	6	13	

Źródło: dane Gminy Nowinka

Ogólna liczba dzieci w placówkach w roku szkolnym 2017/2018 – 311, 2018/2019 – 294, 2019/2020 – 269, 2020/2021 – 268, 2021/2022 - 260. W roku szkolnym 2021/2022 liczba dzieci była więc najniższa.

Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2020 na terenie Gminy Nowinka prezentowały się w następujący sposób:

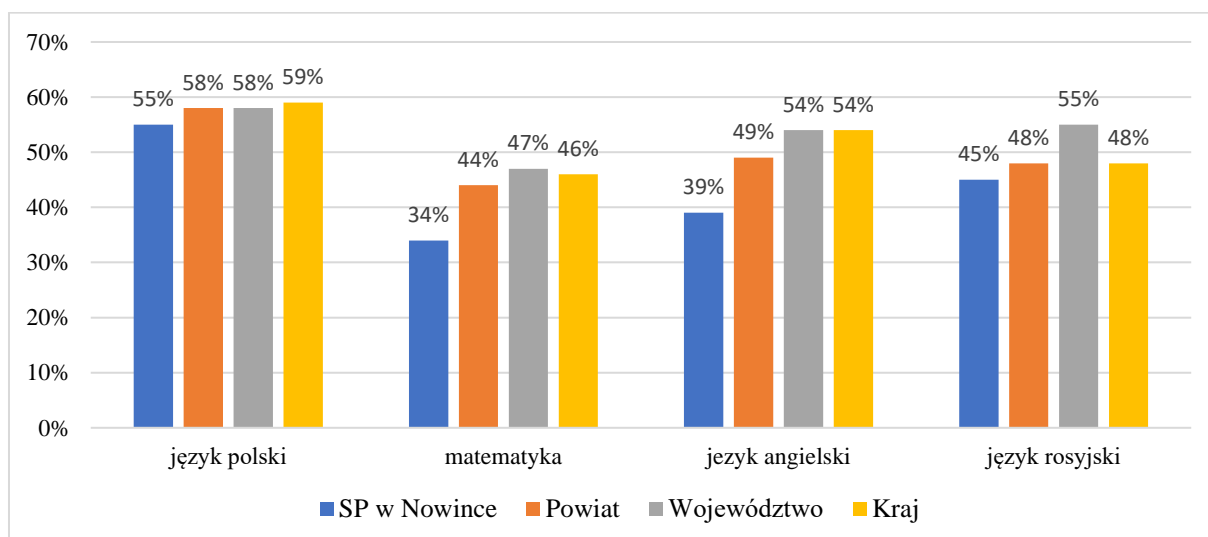
- Egzamin ósmoklasisty odbył się w dniach 16, 17 i 18 czerwca 2020 roku. Do egzaminu przystąpiło 19 uczniów.

Tabela 46. Wyniki egzaminu ósmoklasisty, 2020 r.

L.p.	Zakres egzaminu	Wyniki egzaminu ósmoklasisty w:			
		SP w Nowince	powiecie	województwie	kraju
1.	język polski	55%	58%	58%	59%
2.	matematyka	34%	44%	47%	46%
3.	język angielski	39%	49%	54%	54%
4.	język rosyjski	45%	48%	55%	48%

Źródło: dane Gminy Nowinka

Wykres 34. Porównanie zdawalności egzaminu ósmoklasisty, 2020 r.

Źródło: dane Gminy Nowinka

Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2021 na terenie gminy prezentowały się w następujący sposób:

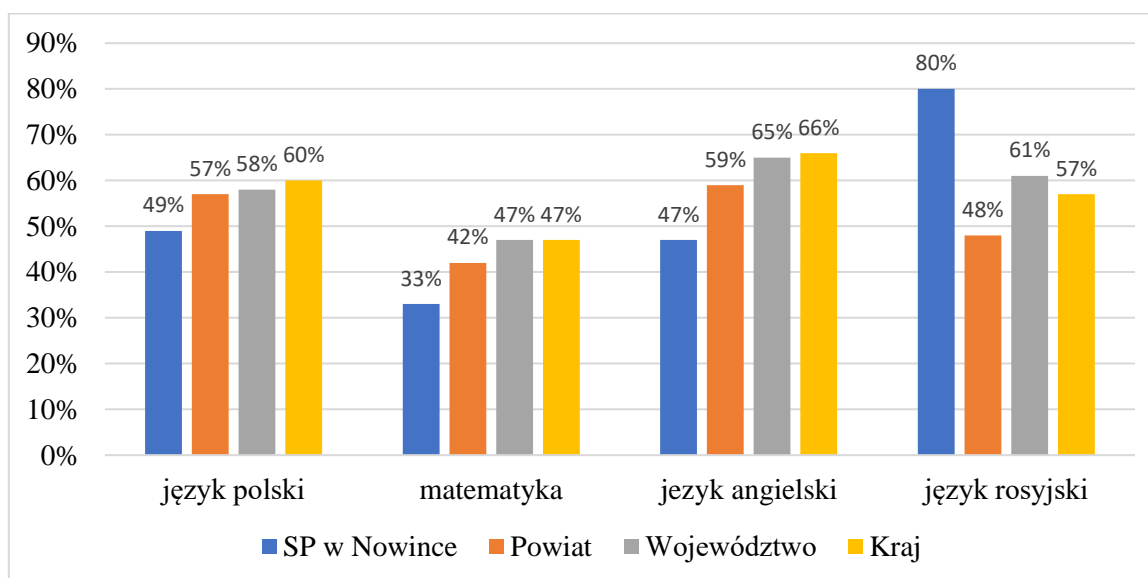
- Egzamin ósmoklasisty odbył się w dniach 25, 26 i 27 maja 2021 roku. Do egzaminu przystąpiło 32 uczniów.

Tabela 47. Wyniki egzaminu ósmoklasisty, 2021 r.

L.p.	Zakres egzaminu	Wyniki egzaminu ósmoklasisty w:			
		SP w Nowince	powiecie	województwie	kraju
1.	język polski	49%	57%	58%	60%
2.	matematyka	33%	42%	47%	47%
3.	język angielski	47%	59%	65%	66%
4.	język rosyjski	80%	48%	61%	57%

Źródło: dane Gminy Nowinka

Wykres 35. Porównanie zdawalności egzaminu ósmoklasisty, 2021 r.

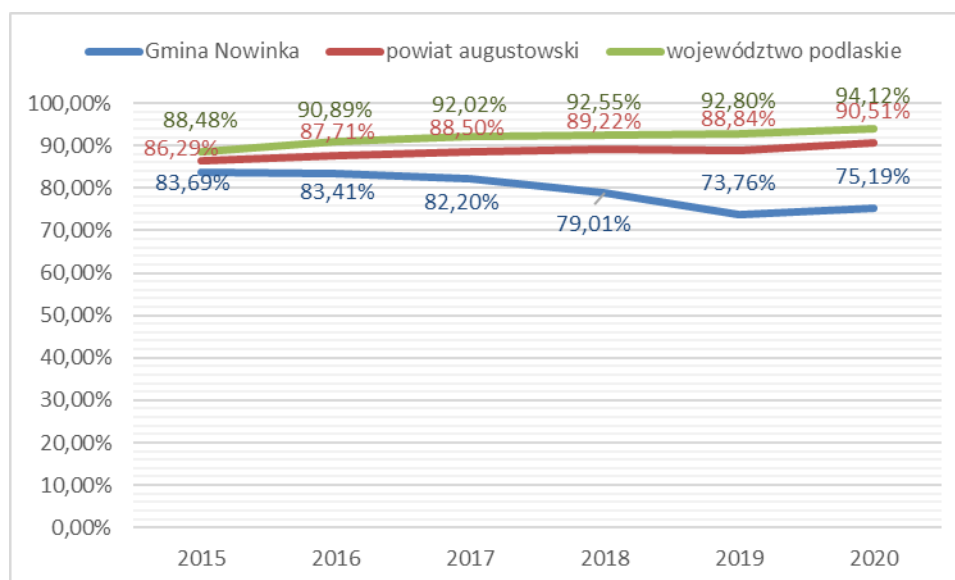
Źródło: dane Gminy Nowinka

Zaprezentowane dane dotyczące wyników egzaminów ósmoklasistów wskazują, że na terenie Gminy Nowinka w kolejnych latach konieczna jest realizacja przedsięwzięć mających na celu podniesienie poziomu edukacji. Wskazana jest organizacja zajęć wyrównawczych, dodatkowych, rozwijających zainteresowania i zdolności uczniów. Jedynie w 2021 r. zdawalność z języka rosyjskiego była wyższa w SP w Nowince w porównaniu z wynikami na terenie powiatu, województwa i kraju.

Współczynnik skolaryzacji netto, liczony jako relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania, wyniósł w 2020 r. w gminie 75,19%. Dość wysoki wskaźnik skolaryzacji na poziomie szkoły podstawowej wskazuje na to, że znaczna część uczniów kształci się w placówkach zlokalizowanych na terenie gminy.

Porównując współczynniki skolaryzacji w stosunku do szkół podstawowych na terenie Gminy Nowinka, powiatu augustowskiego oraz województwa podlaskiego można zauważyć, że najmniejsza wartość wskaźnika występuje na terenie Gminy Nowinka, a największa na terenie województwa podlaskiego.

Wykres 36. Współczynnik skolaryzacji netto w Gminie Nowinka, powiecie augustowskim oraz w woj. podlaskim (szkoły podstawowe)

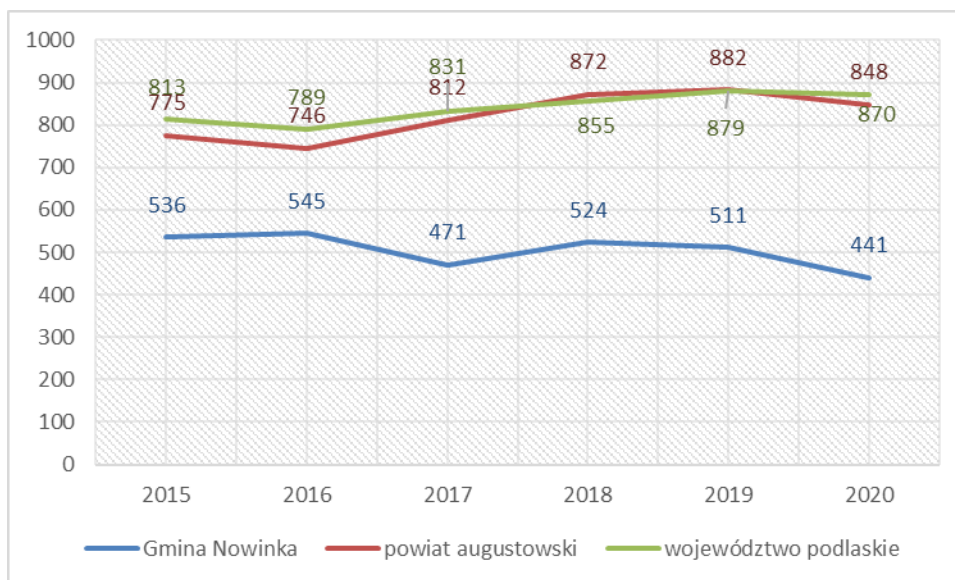

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W gminie nie funkcjonują szkoły ponadpodstawowe, a młodzież kontynuuje naukę w placówkach zlokalizowanych np. na terenie miasta Augustów i Suwałki.

Porównując wskaźnik ilości dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Nowinka, powiecie augustowskim oraz województwie podlaskim można wskazać na stosunkowo niski poziom objęcia wychowaniem przedszkolnym najmłodszych mieszkańców Gminy Nowinka. Wskaźnik ten znacząco odbiega od danych zaprezentowanych dla całego województwa oraz powiatu augustowskiego.

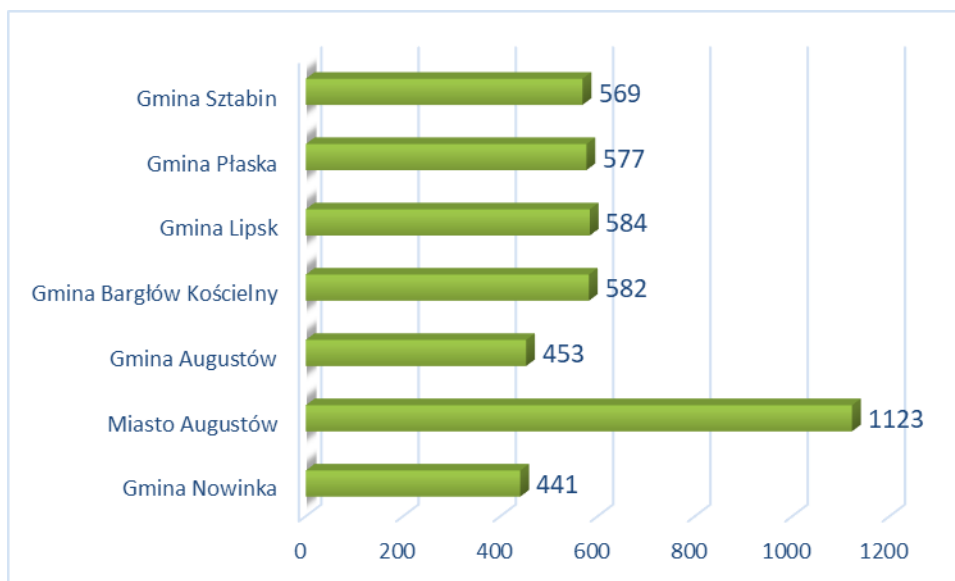
Wykres 37. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Nowinka, powiecie augustowskim oraz województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W przypadku poszczególnych gmin powiatu augustowskiego można zauważyć, że pod kątem wskaźnika dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat Gmina Nowinka zajmuje ostatnie miejsce. Najkorzystniej wskaźniki te prezentują się w Mieście Augustów oraz w Gminie Lipsk.

Wykres 38. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

6.2. INFRASTRUKTURA SPORTOWA I REKREACYJNA

Na terenie Gminy Nowinka znajdują następujące obiekty sportowe i rekreacyjne:

1) Kompleks sportowy ORLIK we wsi Monkinie:

- boisko do piłki nożnej ze sztuczną nawierzchnią,
- boisko do siatkówki i koszykówki,
- kort tenisowy,

2) Szkoła Filialna w Monkiniach – plac zabaw,

3) Szkoła Filialna w Olszance:

- plac zabaw,
- sala gimnastyczna (mała),

4) Szkoła Podstawowa w Nowince:

- plac zabaw,
- skate park (minirampa),
- siłownia zewnętrzna (biegacz, krzesło do wyciskania, narty),
- boisko do piłki nożnej (trawiaste),
- boisko do piłki ręcznej (asfaltowe),
- sala gimnastyczna (pełnowymiarowa),

5) Siłownia gminna w Nowince z wyposażeniem m.in.

- bieżnia elektryczna LED Display,
- Eliptyka LED Display – Orbiterek,
- ławki i sztangi do wyciskania, hantle, gryfy, Kettlebell żeliwne,
- rower LED Display,
- wyciąg wielofunkcyjny,
- ciąg poziomy i pionowy,
- stepper prosty,

6) Plaża w Atenach m.in. pomosty, altana, ławki, elementy placu zabaw dla dzieci, ławki,

7) Plaża w Danowskich m.in. pomost, zjeżdżalnia, ławki, wiaty, huśtawki, stoliki do gry,

8) Plaża w Bryzglu m.in. pomost, wiaty kominkowa, stół do tenisa,

9) Plaża w Tobołowie m.in. pomost, altana i wiaty,

10) Plaża w Kruszniku m.in. pomost, altana,

11) Plaża w Atenach „Dwa dęby” (pomost drewniany),

12) Skwer w Nowince m.in. ławki, donice, kosze betonowe.

Obecnie żadne kluby sportowe nie prowadzą działalności na terenie Gminy Nowinka.

Do ważniejszych imprez sportowych odbywających się na terenie gminy zaliczyć można:

- Piłka ręczna na Orliku,
- Turniej piłki plażowej o Puchar Wójta Gminy Nowinka,
- Dzień Sportu,
- Cykl zajęć z samoobrony dla kobiet,
- Cykl zajęć fitness dla kobiet,
- Festiwal rekordów w szkole w Monkiniach,
- 100 Orlików na następne stulecie Niepodległości – marsz niepodległości,
- Turniej piłki nożnej do 16 roku życia.

Przez teren gminy przebiegają szlaki turystyczne. Należą do nich:

- Ścieżki rowerowe:
 - Międzynarodowa Trasa Rowerowa EURO VELO R-11, przebiegająca na terenie gminy przez wsie: Danowskie - Monkinie – Bryzgiel,
 - Szlak rowerowy: Augustów – Szczebra – Święte Miejsce – Dowspuda – Raczki – Kurianki – Szczeberka – Szczebra (48 km),
 - Szlak rowerowy: Klonownica – Przewęż (Nadleśnictwo Szczebra),
- szlaki piesze:
 1. „żółty I” (79 km) Augustów – Jezioro Długie (Kalejty) – Strękowizna – Uroczysko Powstańce – Danowskie – Studziany Las – wzdłuż Czarnej Hańczy – Frącki – Rygol – Mikaszówka;
 2. „niebieski I” (30 km) Augustów - Szczebra – Uroczysko Młyńsko – Uroczysko Święte Miejsce – Jaški – Dowspuda – Raczki;
 3. „zielony” na terenie WPN: Stary Folwark – Wigry – Czerwony Folwark – Czerwony Krzyż – Krusznik – Bryzgiel – Płociczno – Zatoka Słupiańska – Cimochowizna – Stary Folwark;
 4. „niebieski”: Danowskie – Upustek – Ateny – Płociczno – Sobolewo – Leszczewo – Krzywe (WPN);
 5. ścieżki dydaktyczne Nadleśnictwa Szczebra:
 - rozpoczynająca się od jeziora Białe, przebiega nad Sucharem do rezerwatu „Jezioro Kalejty”, lasem nad brzeg jeziora Białe i brzegiem tego jeziora do punktu wyjścia (2,6 km),
 - łączy jezioro Białe z jeziorem Kalejty (ok. 1 km),
 - ścieżka edukacji kulturowej WPN „Eksploatacja dóbr puszczańskich”, przebiegająca wzdłuż kolejki wąskotorowej. Przystanki kolejki nad Bindugą, w Powalach, Bartnym Dole k/Bryzgiela i Kruszniku wyposażone są w tablice informacyjne.
- Szlaki kajakowe:

1. Szlak jez. Blizno (Danowskie) – Augustów długości 35 km: spływ ze wsi Danowskie przez jezioro Blizno na rzekę Blizna, do rzeki Rospuda i dalej na jezioro Necko do Augustowa.

2. Spływ im. Jana Pawła II, rozpoczynający się w Starym Folwarku na jeziorze Wigry, poprzez Czarną Hańczę i Kanał Augustowski do wsi Sucha Rzeczka, jeziorem Serwy do wsi Małowiste, skąd drogą przewóz kajaków do Bryzgly, z Bryzgly jez. Wigry do Starego Folwarku. Na terenie gminy większa część szlaku przebiega wzdłuż drogi z Tobołowa do Danowskich.

- Szlaki konne:

- szlak konny Puszczy Augustowskiej łączący Biebrzański Park Narodowy z Wigierskim Parkiem Narodowym. W Gminie Nowinka szlak biegnie przez tereny Nadleśnictwa Szczebra na długości 34 km i lasy Nadleśnictwa Suwałki – ok. 6 km.

6.3. INFRASTRUKTURA KULTURY, DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA

Głównymi jednostkami kulturalnymi funkcjonującymi na terenie Gminy Nowinka są:

- Gminny Ośrodek Kultury w Nowince;
- Biblioteka Publiczna Gminy Nowinka.

Gminny Ośrodek Kultury w Nowince prowadzi działalność w zakresie upowszechniania kultury na podstawie Statutu Gminnego Ośrodka Kultury nadanego uchwałą Rady Gminy Nowinka.

Do podstawowych zadań ośrodka należy w szczególności:

- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
 - tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowanie wiedzą i sztuką,
 - tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
 - rozpowszechnianie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb i zainteresowań kulturalnych, rekreacyjno – sportowych społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.
- Ponadto głównym celem działalności GOK jest przede wszystkim prowadzenie działalności merytorycznej nakierowanej na upowszechnianie kultury, jej promocję oraz zachęcanie społeczeństwa gminy do czynnego uczestnictwa w kulturze, w życiu społecznym, rozwojowi współpracy lokalnej poprzez budowanie i wspieranie partnerstwa w gminie.

Gminny Ośrodek Kultury w Nowince działa na powierzchni 250 m². Posiada salę wielofunkcyjną oraz pomieszczenia: biurowe, kuchenne, salę zajęć zespołów, pracownię tkacką, salę garncarską oraz salę komputerową i salę do różnorodnych potrzeb np. wydawanie darów dla mieszkańców oraz sala prób młodzieżowego zespołu muzycznego, pracownia plastyczna rzemiosła artystycznego dla dzieci i młodzieży.

2019 r.

Działalność ośrodka można podzielić na kilka podstawowych kierunków:

- edukacyjno – wychowawczy - uczestnictwo dzieci i młodzieży w stałych formach pracy GOK,
- prezentacyjny – wyszukiwanie talentów poprzez organizację konkursów, turniejów, przeglądów, wystaw na różnych szczeblach i prezentowanie dorobku artystycznego na zewnątrz,
- artystyczny - proponowanie sposobów spędzania czasu wolnego mieszkańcom gminy poprzez organizację ciekawych sposobów, występów artystycznych i towarzyskich, tworzenie warunków do uczestnictwa w rzemiośle ludowym i artystycznym,
- organizacyjno – administracyjny – przygotowywanie lub wynajmowanie sali na różnego rodzaju występy gościnne z innych placówek, seminaria, zebrania, imprezy rodzinne mieszkańców, imprezy okolicznościowe itp.

Do stałych form pracy kulturalno – wychowawczej zaliczyć można:

- kółko plastyczne – nauka rysunku, powstawania barw, nauka poruszania się w światło-cieniu, perspektywa. Nauka rzemiosła artystycznego typu Deocoupage, kwiaty z bibuły, stroiki okazjonalne, praca z gliną, wikliną collage, płasko rzeźba w gipsie., zajęcia z zakresu witrażu, robienia biżuterii. Zajęcia odbywały się raz w tygodniu 3 godziny uczestniczyło w nich 23 osób
- ilość w skali roku 25 razy,
- indywidualne zajęcia z zakresu malarstwa – 1 raz w tygodniu 25 razy,
- zajęcia klubu aktywnych twórców nauka rzemiosła artystycznego – zajęcia odbywały się raz w tygodniu po 4 godziny; uczestniczyło w nich około 8 osób dorosłych. Program zajęć zakładał kultywowanie rzemiosła artystycznego; 40 spotkań w skali roku,
- zajęcia wokalne dla dzieci i młodzieży 1 raz w tygodniu po 2 godziny 25 razy,
- Klub Aktywnych Kobiet – w ramach zajęć kobiety z terenu Gminy Nowinka spotykały się na różnego rodzaju zajęciach tematycznych m.in. kulinarne, kosmetyczne, nordic walking, 8 spotkań.

Imprezy artystyczne, działalność rozrywkowo-rekreacyjna spotkania z udziałem 530 osób:

1. Ferie zimowe 28.01.2019 r. do 01.02.2019 r. odbywały się zajęcia edukacyjno-kulturalne podczas trwania ferii zimowych, uczestnicy brali udział w zajęciach teatralnych, muzycznych, śpiewu. Odbywały się również gry i zabawy rekreacyjne. Ilość uczestników 10 osób.
2. „Prywatka z okazji dnia Babci i Dziadka” – wydarzenie odbyło się w GOK-u. Zostało wystawione słuchowisko oraz mini koncert uczestników zajęć w GOK-u. Ilość uczestników 40.

3. „Dzień Kobiet” marzec 2019 r.– występ zespołu „Modry len” pod pieczęcią Pani Moniki Dobrowolskiej. Został wystawiony spektakl teatralny. Występ grupy młodzieży w ramach organizacji stałych zajęć GOK-u. Ilość uczestników 50.
 4. Kiermasz Wielkanocny – wystawa oraz promocja produktów regionalnych lokalnych twórców, degustacja oraz sprzedaż wyrobów – kwiecień. Ilość uczestników 50.
 5. Premiera spektaklu w Sejnach – 03.04.2019 r. przy współpracy z OK z Sejn młodzież z gminy wzięła udział przy współtworzeniu spektaklu profilaktycznego o tematyce hejtu i depresji u młodzieży. Ilość uczestników 150.
 6. „Męka Pańska” – 12.04.2019 r. widowisko plenerowe przedstawiające misterium męki Pańskiej. W wydarzenie zostali zaangażowani mieszkańcy gminy. Ilość osób uczestniczących w wydarzeniu 200.
 7. Spotkanie artystyczne z okazji „Dnia Matki” (maj), podczas którego zorganizowana została uroczysta kolacja oraz odbyły się występy artystyczne przygotowane przez grupę wokalną działającą przy GOK-u oraz odbył się koncert grupy twórców ludowych. Ilość uczestników 50.
 8. „Dzień Dziecka” Podczas Dnia dziecka przygotowano kulinarne smakołyki, rozdano nagrody za uczestnictwo w konkursach. (czerwiec) Ilość uczestników 20.
 9. Uroczyste podsumowanie działań Gminnego Ośrodka Kultury . Podczas imprezy zostały rozdane dyplomy wraz z podziękowaniem za aktywne uczestnictwo w życiu placówki GOK, odbyły się koncerty uczestników zajęć. Na spotkanie przybyli uczestnicy wraz z rodzicami, zaproszeni byli też laureaci konkursów powiatowych.
 10. Zajęcia wakacyjne trwające 2 tygodnie. Zajęcia o różnej tematyce m. in.: zajęcia plastyczne, zajęcia sportowo-ruchowe, kreowanie przestrzeni zabawowej. Ilość uczestników 10.
 11. „Jesienne Impresje” – 23.11.2019 r. - koncert uczniów MoniFoniki i Gminnego Ośrodka Kultury w Nowince. Ilość uczestników 30.
 12. Kiermasz świąteczny – 08.12.2019 r. kiermasz z wyrobami regionalnymi oraz stroikami świątecznymi. Ilość uczestników 20.
- Ogółem imprezy, wydarzenia artystyczne: 12.

GOK jest zawsze otwarty na wszelkie rodzaje aktywności, chce zrzeszać i zachęcać jak największą ilość osób chętnych do działań na rzecz lokalnego środowiska.

2020 r.

Do stałych form pracy kulturalno – wychowawczej zaliczyć można:

- zajęcia plastyczne- podczas trwania zajęć dzieci wykonywały różne prace twórcze w tym między innymi: kartonowe obrazy, DIY, podstawy malowania, ekologiczny kolaż, ramki,

zakładki itp. Podczas zajęć poznali różne techniki plastyczne: rysunek, szkicowanie, malowanie farbami akwarelowymi, malowanie farbami plakatowymi, rysowanie kredą itp. Zajęcia również odbywały się w filii Zespołu Szkół im. Powstańców Styczniowych w Nowince w Monkiniach.

- zajęcia teatralne - uczestnicy podczas zajęć nauczyli się interpretować teksty, poznali różne formy teatralne (lalkarstwo, żywy plan). W zajęciach brało udział 11 dzieci w wieku od 15 do 19 lat.

- zajęcia wokalne - uczestnicy podczas trwania zajęć ćwiczyli emisję głosu, oddech, dykcję, kształtowali słuch i wrażliwość muzyczną, opanowania tremy oraz ruchu scenicznego. W zajęciach brało udział 8 osób.

- zajęcia fitness – uczestnicy podczas trwania zajęć podnosili swoją aktywność fizyczną, wzmacniali kondycję oraz wydolność oddechową, wzmacniali różne grupy mięśniowe. Zajęcia odbywały się w Szkole Podstawowej w Olszance na sali gimnastycznej.

- zajęcia RPG zdalne – uczestnicy podczas zajęć mieli możliwość poznać wiele systemów gier RPG, które umożliwiły rozwój ich wyobraźni, kreatywności, logicznego myślenia, podejmowania szybkich decyzji, współpracy, poprawnej wymowy itp. W zajęciach brało udział 6 osób.

W związku z zaistniałą epidemią w Polsce i na świecie i wprowadzonych zaostreżeń część zajęć rozpoczęła swoją działalność online, w tym:

- zajęcia RPG online – uczestnicy w trakcie trwania zajęć mogli zapoznać się z nowymi formami interakcji przez media społecznościowe z wykorzystaniem różnych platform. W dalszym ciągu rozwijali swoje umiejętności, które nabyli podczas zajęć odbywających się w GOK-u. Zajęcia odbywały się regularnie raz w tygodniu.

- zajęcia teatralne – zajęcia odbywały się indywidualnie, podczas których był przygotowywany film z życzeniami na dzień matki. Uczestnicy oswajali się z występowaniem przed kamerą i z pisaniem własnych twórczych tekstów.

W okresie wakacyjnym powstały nowe formy zajęć oferowanych przez GOK w Nowince oraz miejscach wykonywania zadań statutowych. Warsztaty oraz zajęcia odbywały się w różnych miejscowościach na terenie Gminy Nowinka. Zostały do tego przygotowane specjalne strefy, w których mieszkańcy mogli aktywnie uczestniczyć w życiu kulturalnym Gminy Nowinka. W strefach odbywały się zajęcia takie jak:

- zajęcia plastyczne (w trakcie trwania zajęć uczestnicy mogli poznać różne techniki plastyczne i wypróbować każdej z nich tworząc swoje prace),

- zajęcia z rękodzieła (podczas trwania zajęć uczestnicy zapoznali się z podstawowymi formami tkactwa, nauczyli się tworzyć chodniczki na ramach tkackich),

- zajęcia DIY (na tych zajęciach stawialiśmy na naukę wykorzystywania materiałów które nas otaczają i tak między innymi powstały prace malowane pisakiem i łódki z kory drzewa i gałęzi),
- zajęcia tańca tradycyjnego (Zajęcia odbyły się jednorazowo i uczestnicy tych warsztatów mogli zapoznać się z różnymi formami polskiego tańca tradycyjnego. Na początku opanowali w stopniu podstawowym tańczenie w parze, tańczenie po kole, wirowanie w parze w układzie otwartym i zamkniętym. Dodatkowo zajęcia były przeplatane z ćwiczeniami rytmicznymi),
- zajęcia animacyjne (zajęcia te wpływały pozytywnie na integrację mieszkańców Gminy Nowinka, a także turystów rezydujących na terenie gminy, wszystkich uczestników pobudzaliśmy do aktywności poprzez proponowane formy zajęć),
- zajęcia sportowe i rekreacyjne (podczas zajęć głównym naszym celem było pobudzenie aktywności fizycznej naszych mieszkańców, staraliśmy się to osiągnąć oferując różne formy tych zajęć, od strzelania z łuku i przeciągania liny po granie w piłkę nożną),
- zajęcia z pirografii (uczestnicy mogli poznać czym jest pirografia i samodzielnie wykonać swój projekt wypalając go na kawałku drewna).

Po okresie wakacyjnym zajęcia przeniosły się z powrotem do siedziby Gminnego Ośrodka Kultury w Nowince uwzględniając wymogi sanitarne i epidemiologiczne. Oprócz wyżej wymienionych zajęć do oferty zostały wprowadzone na stałe:

- zajęcia taneczne HIP HOP (zajęcia oferowane dla dwóch grup wiekowych, dla najmłodszych, który dopiero poznają ruchy i kroki taneczne i starszych, bardziej zaawansowanych),
- zajęcia z rękodziela,
- zajęcia DIY,
- zajęcia z tkactwa podstawowego,
- zajęcia z gier planszowych,
- zajęcia z pirografii,
- zajęcia z podstaw obróbki drewna (w trakcie trwania zajęć uczestnicy nauczą się podstawy obróbki drewna, cięcia, szlifowania, łączenia itp.).

Imprezy artystyczne, działalność rozrywkowo-rekreacyjna, spotkania tematyczne:

- Ferie zimowe - podczas których odbywały się zajęcia tematyczne związane z życiem na zamku w średniowieczu „Przygoda na zamku”. Uczestnicy wykonywali swoje tarcze, miecze, herby podczas wspólnych zabaw i zajęć. Zwieńczeniem ferii był bal, na który uczestnicy przebierali się za postacie średniowieczne między innymi rycerzy i księżniczki.
- Warsztaty „Tworzenia Walentynek” – podczas warsztatów uczestnicy mieli możliwość zaprojektować i stworzyć własne kartki okolicznościowe.

- Dzień Kobiet - występ zespołu „Pstryk” pod pieczęcią Pani Moniki Dobrowolskiej i zespołu muzycznego Takt z Białegostoku. Dodatkowo została zaprezentowana wystawa prac plastycznych uczestników zajęć plastycznych w GOK-u.
 - Wielkanoc – na te święto została stworzona animacja poklatkowa przez pracowników GOK-u przedstawiająca życzenia wielkanocne dla mieszkańców Gminy Nowinka.
 - Dzień Matki – z okazji tego dnia powstało nagranie z życzeniami wraz z uczestnikami zajęć filmowych. Filmik rozpoczyna się animacją poklatkową stworzoną przez pracowników GOK-u.
 - Akcja "szycie maseczek dla mieszkańców" wraz z wolontariuszami i Kołem Gospodyń Wiejskich w Szczebrze.
 - Powitanie lata. Gra terenowa dla dzieci i młodzieży.
 - Zaczynij od Bacha. Objazdowa Akademia Sztuki: warsztaty teatralne i muzyczno-taneczne.
 - Spektakl teatralny "Gould - Wariacje" Walny.
 - "Akcje na wakacje":
 - Plenerowe warsztaty rękodzielnicze (x6),
 - Impreza promocyjna KGW w Szczebrze (x4),
 - Plenerowe zajęcia profilaktyczne różnych uzależnień (x4),
 - Impreza integracji społecznej w miejscowości Bryzgiel z udziałem OSP Bryzgiel,
 - Wydarzenie rekreacyjno-sportowe we współpracy z Fundacją Teen Ranch Polska w Tobołowie,
 - Sesja pokazowa RPG dla Fundacji Teen Ranch Polska,
 - Występ Kapeli Kanka Franka podczas "akcji na wakacje",
 - Pożegnanie lata (spektakl dla dzieci wraz z animacjami, występ zespołu Double M, występ zespołu Sejneńska Kapela Krasowa),
 - Otwarcie nowego KGW Nowinka, promocja ich wyrobów i działalności,
 - Dożynki gminno-parafialne gminy Nowinka (zajęcia animacyjno-plastyczne, występy zespołów),
 - Spektakl "Mazagan. Miasto", w reż. Judyta Berłowska, w wykonaniu Teatru im. Wilama Horzycy w Toruniu,
 - Konwent gier planszowych,
 - Paczki wigilijne dla samotnych i potrzebujących.
- Ogółem imprezy, wydarzenia artystyczne: 33.

Na terenie Gminy Nowinka funkcjonują biblioteka i filie:

- Biblioteka Publiczna Gminy Nowinka w miejscowości Nowinka,
- Filia w Olszance,
- Filia w Monkiniach.

Zgodnie z danymi GUS w 2020 r. dysponowały one księgozbiorem w liczbie 23.851 woluminów. Wypożyczono na zewnątrz 6.255 pozycji.

Liczba aktywnych czytelników korzystających z bibliotek publicznych z danej miejscowości (stan na 31.12.2020 r., zgodnie z danymi gminy):

1. Biblioteka Publiczna Gminy Nowinka w Nowince

- Nowinka – 58,
- Barszczowa Góra – 2,
- Szczebra – 32,
- Olszanka – 22,
- Ateny – 5,
- Pijawne Ruskie – 6,
- Pijawne Polskie – 5,
- Gatne II – 8,
- Gatne I – 13,
- Monkinie – 12,
- Walne – 6,
- Tobołowo – 2,
- Juryzdyka – 7,
- Ateny – 4,
- Danowskie – 5,
- Podnowinka – 22,
- Szczeberka – 11,
- Kopanica – 8,
- Strękowizna – 13,
- Sokolne – 8,
- Bryzgiel – 7,
- Czerwony Krzyż – 1,
- Szczepki – 4,
- Krusznik – 8,
- Józefowo – 3,
- Cisówek – 1,
- Sarnetki – 1,
- Kurianki – 1,
- Pruska Wielka – 1,
- Augustów – 11,

- Suwałki – 4,
- Sejny – 3,
- Płaska – 2,
- Łódź – 1,
- Pruszków – 1,
- Warszawa – 2,
- Milanówek – 1,

Razem - 301.

2. Filia Biblioteczna w Olszance

- Barszczowa Góra – 3,
- Olszanka – 19,
- Osińska Buda – 3,
- Pijawne Ruskie – 2,
- Szczepki – 2,
- Szczebra – 9,
- Juryzdyka – 2,
- Pijawne Polskie – 4,
- Szczeberka – 1,
- Cisówek – 2,
- Gatne II – 1,
- Sokolne – 4,
- Podnowinka – 4,
- Józefowo – 2,
- Augustów – 1,
- Suwałki – 4.

Razem – 63.

3. Filia Biblioteczna w Monkiniach

- Monkinie – 19,
- Bryzgiel – 16,
- Krusznik – 17,
- Czerwony Krzyż – 4,
- Zakąty – 4,
- Tobołowo – 2,
- Walne – 1,
- Kopanica – 1,

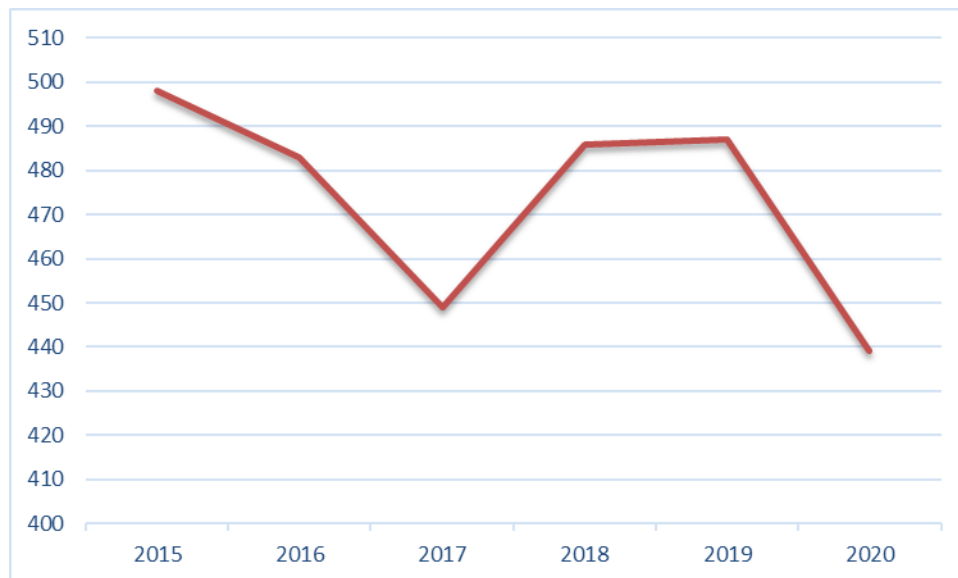
- Ateny – 1,
- Suwałki – 10.

Razem – 75.

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi na wykresie 39 można zauważyć, że brak jednolitej tendencji wśród ilości czytelników korzystających z placówek bibliotecznych.

Porównując ich ilość w 2015 r. i 2020 r. widać spadek. Podobnie wygląda sytuacja na terenie całego kraju, gdzie liczba czytelników systematycznie maleje. W celu przyciągnięcia do biblioteki nowych osób konieczne jest inwestowanie w nowoczesne technologie, ciekawe wydawnictwa.

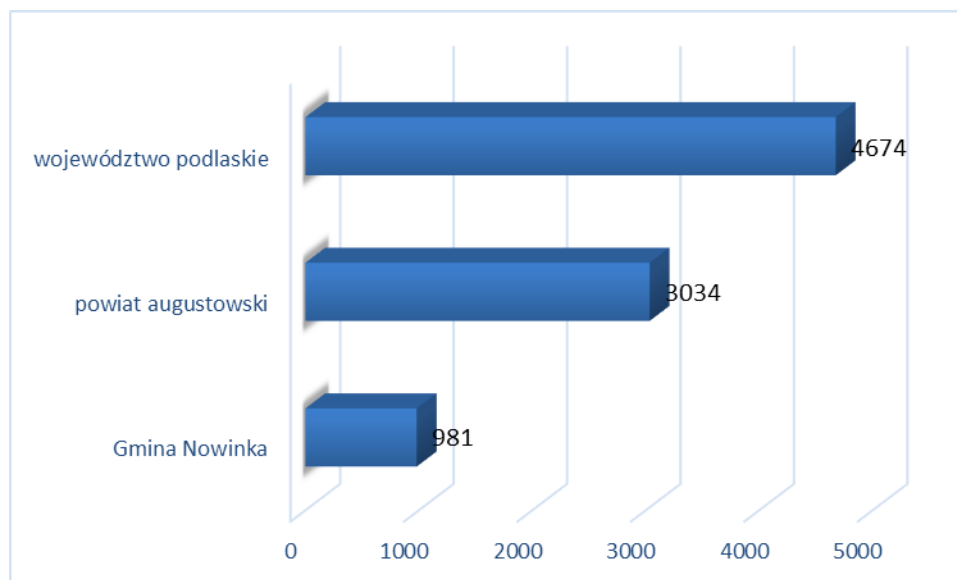
Wykres 39. Liczba czytelników korzystających z placówki bibliotecznej w Gminie Nowinka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Porównując liczbę osób przypadających na 1 placówkę biblioteczną można zauważyć, że w przypadku Gminy Nowinka sytuacja ta jest korzystna, bowiem w porównaniu z powiatem augustowskim oraz województwem podlaskim przypada tu najmniej osób na 1 placówkę, co powinno stanowić ułatwienie w dostępie do literatury.

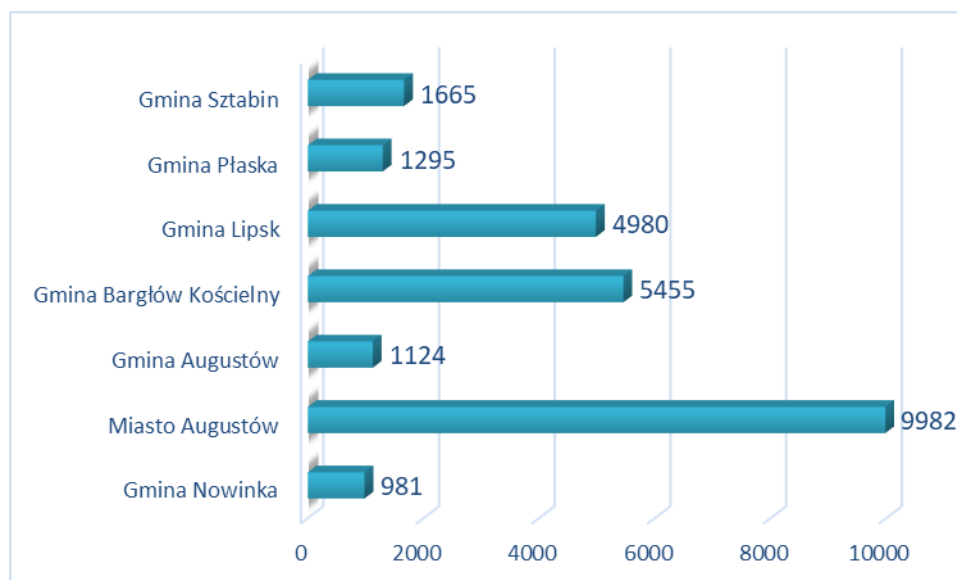
Wykres 40. Ludność na 1 placówkę biblioteczną w Gminie Nowinka, powiecie augustowskim oraz województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Także porównując dane dla poszczególnych gmin powiatu augustowskiego można zauważyć, że najkorzystniejszą sytuacją przedstawia się na terenie Gminy Nowinka.

Wykres 41. Ludność na 1 placówkę biblioteczną w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Na terenie gminy istnieje jedna świetlica wiejska (w miejscowości Szczebra).

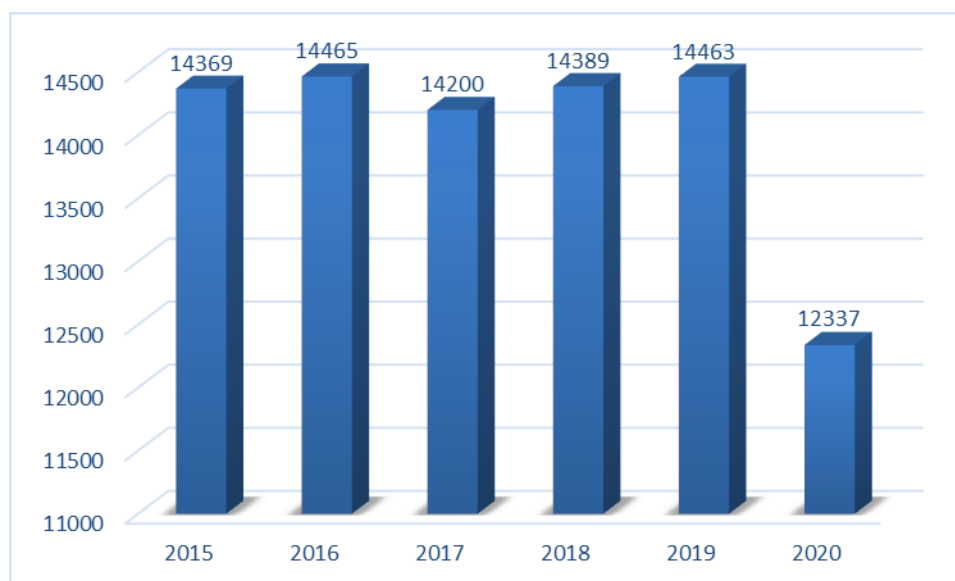
6.4. INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

W zakresie podstawowej opieki medycznej na terenie Gminy Nowinka usługi wykonuje NZOZ Ośrodek Zdrowia w Nowince. Na obszarze gminy funkcjonuje także punkt apteczny.

W zakresie opieki szpitalnej oraz specjalistycznej mieszkańcy korzystają z usług placówek zlokalizowanych na terenie Augustowa, Białegostoku oraz Suwałk.

Jednym z głównych aspektów w kwestii infrastruktury społecznej i jakości opieki zdrowotnej, który uwzględniono w analizie, jest dostęp pacjentów do świadczeń. Jest on bardzo istotny, zwłaszcza w kontekście najstarszych mieszkańców gmin. Zgodnie z informacjami zaprezentowanymi na wykresie 42 liczba udzielonych porad w ostatnim okresie pozostawała na podobnym poziomie. Wyjątek stanowi tu rok 2020, kiedy na skutek pandemii COVID-19 dostęp do opieki zdrowotnej był bardzo utrudniony.

Wykres 42. Liczba porad zdrowotnych udzielonych na terenie Gminy Nowinka w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zadania z zakresu pomocy społecznej są realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS), który jest jednostką organizacyjną gminy. Analizując dane na temat liczby osób oraz gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej, zaprezentowanych w tabeli 48, brak jednolitej tendencji dotyczącej liczby osób korzystających z pomocy. Od 2018 r. jednak widać trend spadkowy, co jest zjawiskiem korzystnym i może powodować w przyszłości brak konieczności przekazywania dodatkowych środków z budżetu gminy na cele związane z pomocą społeczną.

Tabela 48. Liczba osób i gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Nowinka

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	gosp.	94	82	76	92	96	85
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	osoba	296	268	248	269	266	233

Źródło: dane GUS

Uchwałą Nr VI/27/19 Rady Gminy Nowinka z dnia 25 marca 2019 r. przyjęty został Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021. Ze względu na zakończenie programu należało przyjąć nowy program na lata 2022-2024.

Głównym celem nowego programu jest pomoc dla rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Nowinka w stworzeniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ogółem – 235 osób.

W tym liczba osób korzystających ze świadczeń z powodu:

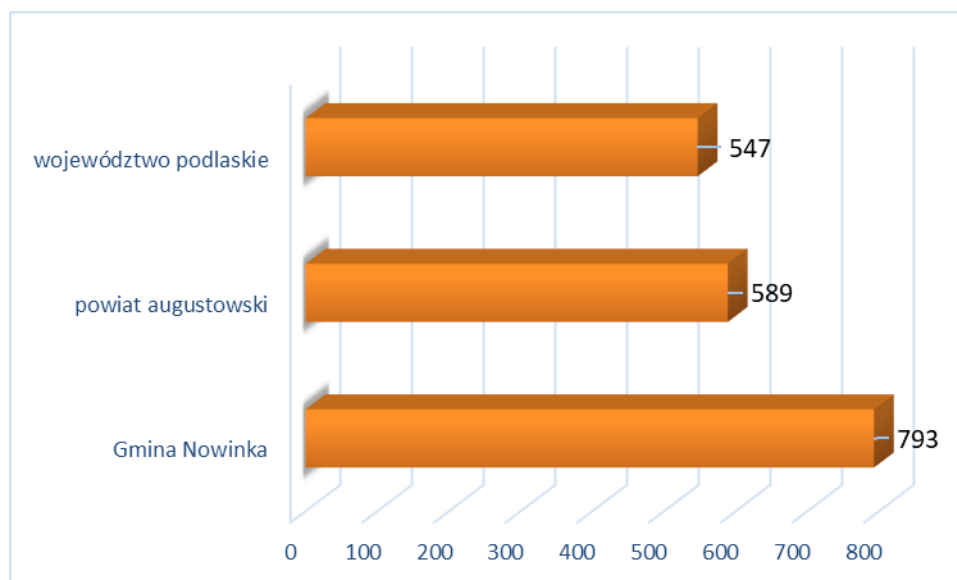
- alkoholizmu – 27,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 47,
- bezrobocia – 64,
- niepełnosprawności – 89,
- z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa – 113,
- przemocy – 12,
- ubóstwa – 143,
- wielodzietności – 116.

Liczba osób objętych niebieską kartą – w 2020 r. prowadzono 16 procedur w 14 rodzinach (działaniami objęte były 34 osoby, w tym 9 dzieci, 1 osoba starsza, 1 osoba niepełnosprawna).

Porównując udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w Gminie Nowinka z adekwatnymi wskaźnikami na poziomie powiatu augustowskiego i województwa podlaskiego można zauważyć, że najmniej korzystna sytuacja

występuje na terenie Gminy Nowinka. W powiecie augustowskim oraz w woj. podlaskim liczba osób korzystających z pomocy społecznej jest niższa.

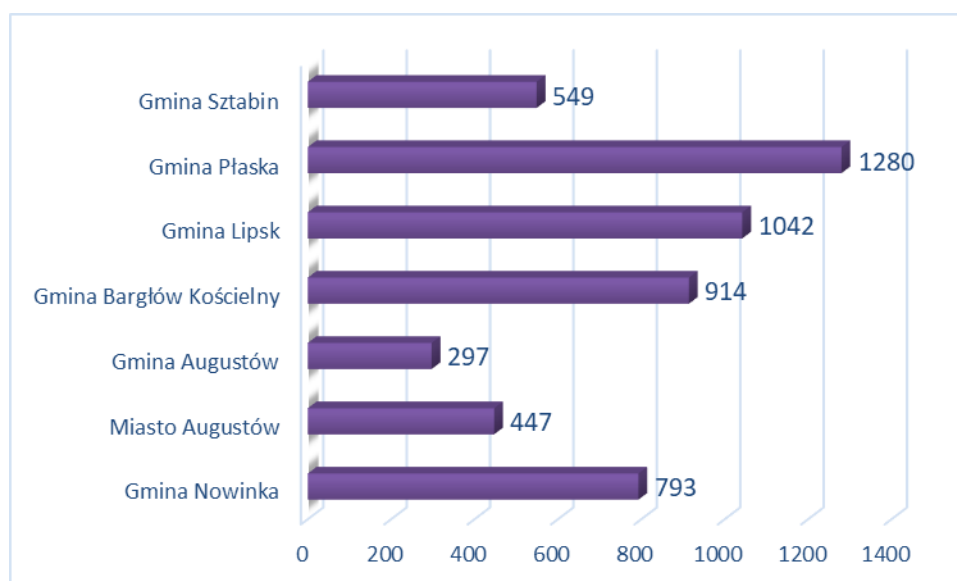
Wykres 43. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców Gminy Nowinka, powiatu augustowskiego oraz województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Porównując gminy zlokalizowane na terenie powiatu augustowskiego można stwierdzić, że w tym przypadku także najmniej korzystna sytuacja ma miejsce na terenie Gminy Płaska. Gmina Nowinka plasuje się na 4 miejscu.

Wykres 44. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców poszczególnych gmin powiatu augustowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

6.5. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

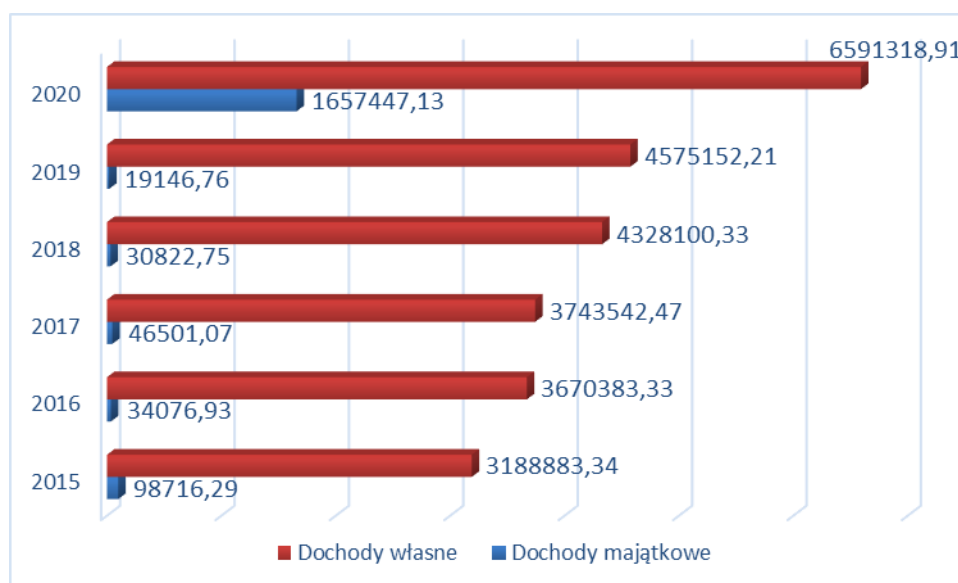
Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwa przydzielony na obszar gminy dzielnicowy z Komendy Powiatowej Policji w Augustowie, punkt przyjęć interesantów zlokalizowany pod adresem: Nowinka 27.

O sprawnie działający system ratowniczo-gaśniczy dbają jednostki Ochotnicza Straż Pożarna w Nowince, Ochotnicza Straż Pożarna w Bryzglu, które zajmują się także propagowaniem kultury i działaniami na rzecz ochrony środowiska.

7. FINANSE SAMORZĄDOWE

Na wykresie 45 i tabeli 49 zaprezentowano dochody Gminy Nowinka w latach 2015-2020. Wynika z niej, że w kolejnych latach dochody własne przewyższały dochody majątkowe.

Wykres 45. Dochody własne i majątkowe na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2020 r. dochody własne i majątkowe były najwyższe w analizowanych latach.

Największą sumę dochodów odnotowano w następujących działach:

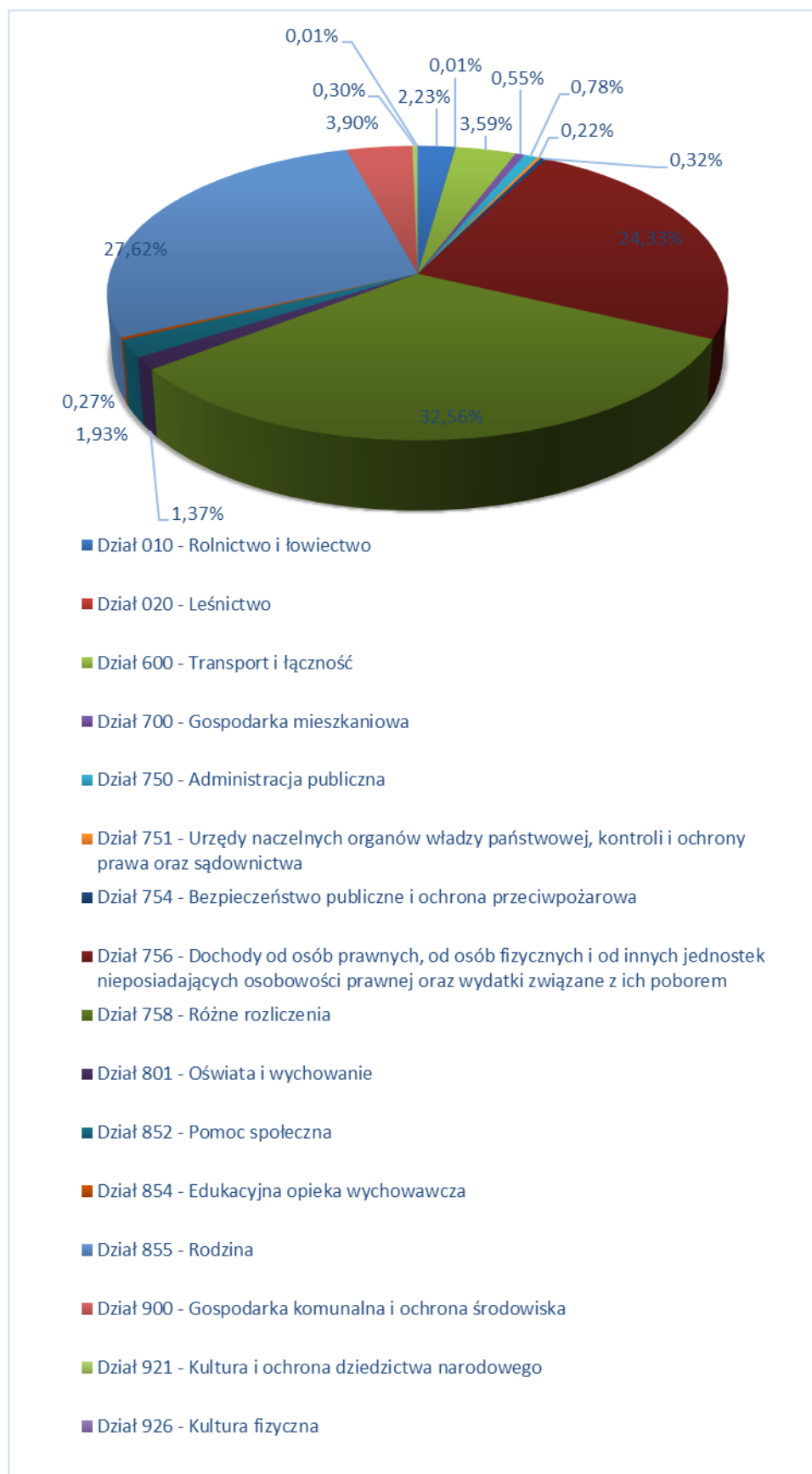
- Dział 758 - Różne rozliczenia (32,56% dochodów);
- Dział 855 – Rodzina (27,62% dochodów);
- Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem (24,33% dochodów ogółem).

Tabela 49. Dochody budżetu Gminy Nowinka w latach 2015-2020

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej							
ogółem	zł	-	-	12128475,60	12687473,66	13590976,93	16497401,24
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	zł	175148,65	225990,92	227650,79	261796,51	333034,35	368275,79
Dział 020 - Leśnictwo	zł	0,00	375,90	1315,16	1316,27	1366,52	1466,42
Dział 100 - Górnictwo i kopalnictwo	zł	836,02	860,89	707,00	0,00	0,00	0,00
Dział 600 - Transport i łączność	zł	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	592167,20
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	zł	55661,77	54237,88	50867,57	44275,32	48310,36	90116,83
Dział 710 - Działalność usługowa	zł	1979,07	4000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 720 - Informatyka	zł	82088,68	15794,02	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 750 - Administracja publiczna	zł	155146,62	131995,69	104126,69	93456,27	121515,14	128486,13
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	37727,00	13736,65	632,00	62906,48	41961,90	36740,00
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	zł	33430,00	26875,00	4000,00	38458,01	15000,00	53500,00
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	zł	2541322,73	3056623,22	3148770,57	3591842,49	3769092,02	4013346,50
Dział 758 - Różne rozliczenia	zł	3829471,90	4227014,46	4214687,99	4249886,07	4426345,84	5371869,38
Dział 801 - Oświata i wychowanie	zł	167759,07	95059,38	164381,92	144035,74	110910,86	226742,80
Dział 852 - Pomoc społeczna	zł	1310962,77	3152629,35	258474,88	311836,53	339155,24	318829,49
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	zł	88610,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	zł	44487,60	48631,77	48000,00	50734,00	49607,44	44816,00
Dział 855 - Rodzina	zł	-	-	3527929,05	3372257,52	3797252,61	4556868,03
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	zł	374494,12	390202,94	376931,98	463320,60	523901,32	643276,67
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	0,00	0,00	0,00	0,00	9454,00	50000,00
Dział 926 - Kultura fizyczna	zł	0,00	0,00	0,00	1351,85	4069,33	900,00

Źródło: Dane GUS

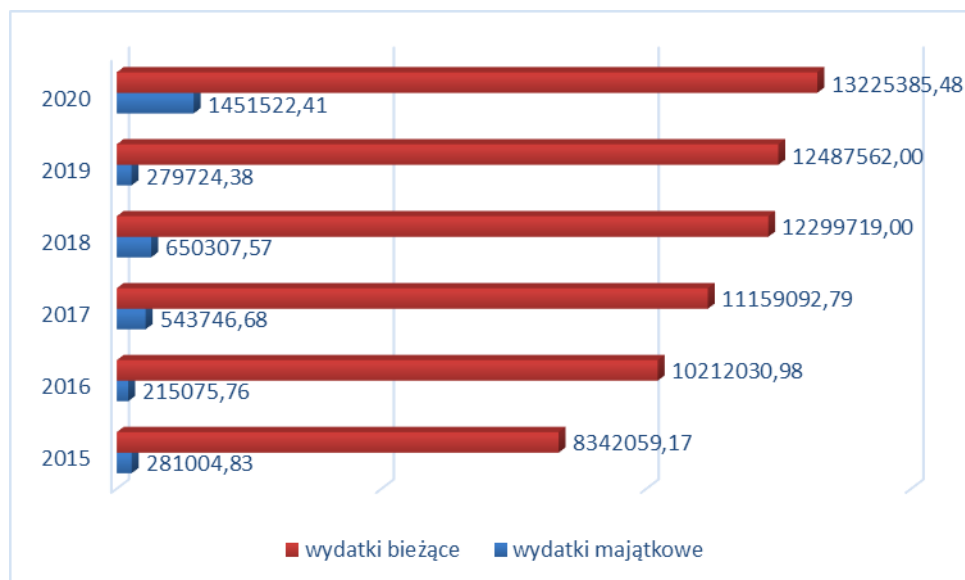
Wykres 46. Dochody Gminy Nowinka w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Wydatki Gminy Nowinka zaprezentowano w wykresie 47 i tabeli 50. W budżecie przeważały wydatki bieżące.

Wykres 47. Wydatki bieżące i majątkowe (2015 – 2020)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując wydatki pod kątem poszczególnych działów klasyfikacji budżetowej należy zauważyć, że największą sumę wydatków odnotowano w:

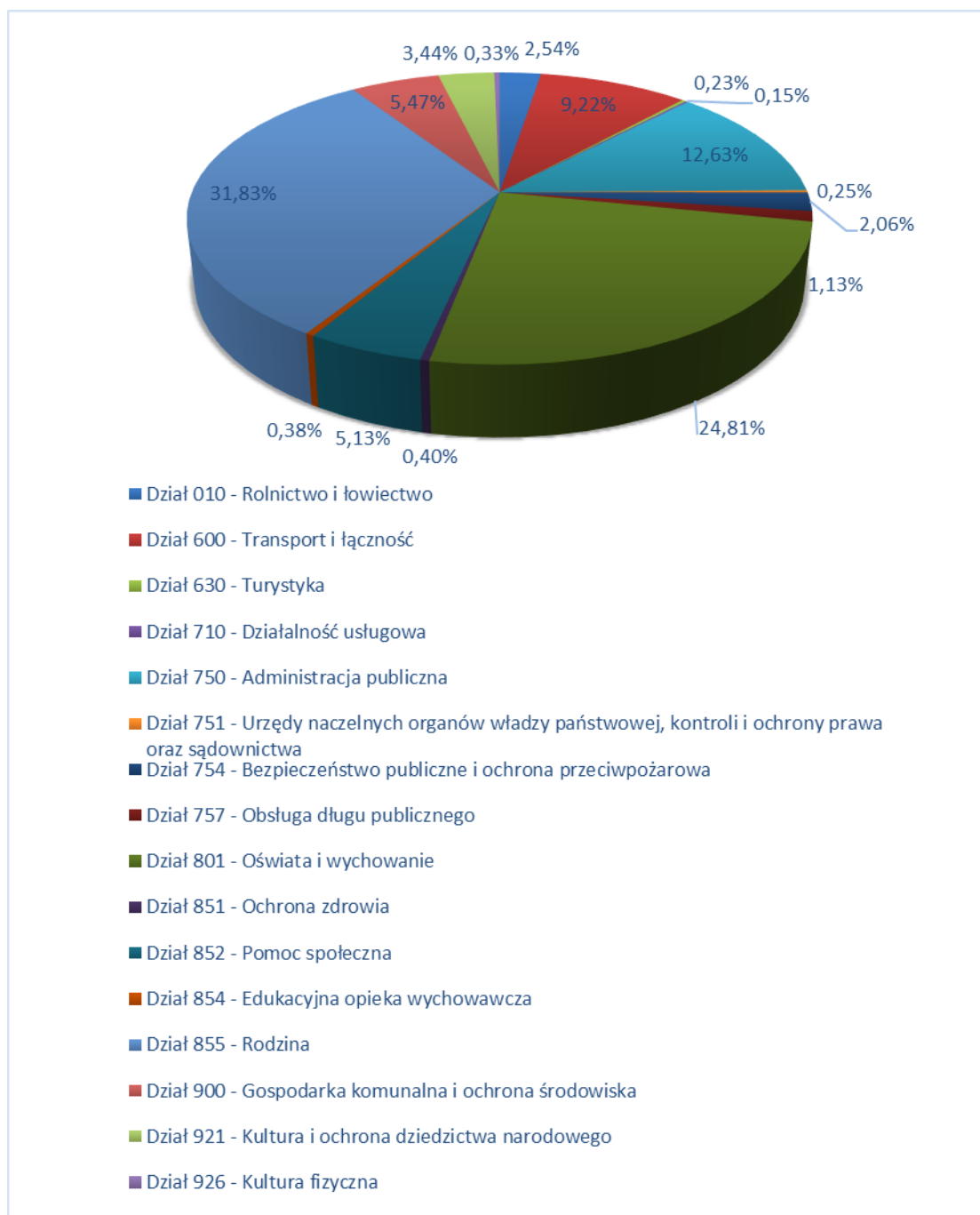
- Dziale 855 – Rodzina (31,85% wszystkich wydatków);
- Dziale 801 - Oświata i wychowanie (24,81% wydatków);
- Dziale 750 - Administracja publiczna (12,63%).

Tabela 50. Wydatki budżetu Gminy Nowinka w latach 2015-2020

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	zł	8623064,00	10427106,74	11702839,47	12950026,57	12767286,38	14676907,89
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	zł	179602,29	230089,75	231585,98	236052,54	310591,10	372701,14
Dział 600 - Transport i łączność	zł	313271,60	295686,91	797252,84	1004116,59	464971,27	1353918,61
Dział 630 - Turystyka	zł	8000,00	32469,96	37402,78	0,00	0,00	34298,91
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	zł	1563,66	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 710 - Działalność usługowa	zł	38514,73	45430,17	37620,00	56002,05	29767,72	22326,15
Dział 720 - Informatyka	zł	115156,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 750 - Administracja publiczna	zł	1618109,16	1656709,64	1877655,07	1957442,43	1842654,81	1853410,54
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	37727,00	13736,65	632,00	62906,48	41961,90	36740,00
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	zł	114126,50	120324,93	133355,96	155483,01	88240,30	302032,48
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	zł	279432,03	268791,06	256309,34	244216,95	231752,57	165163,50
Dział 801 - Oświata i wychowanie	zł	3314041,53	3265003,93	3283585,89	3447881,73	3631022,66	3640896,20
Dział 851 - Ochrona zdrowia	zł	72078,08	68215,22	65487,23	70967,42	80131,22	58728,35
Dział 852 - Pomoc społeczna	zł	1544515,85	3403294,55	503599,84	688878,24	793230,67	753248,89
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	zł	92210,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	zł	54487,60	60631,77	64350,00	62971,24	69609,30	55945,56
Dział 855 - Rodzina	zł	-	-	3550968,88	3463532,90	3918065,53	4671363,25
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	zł	534036,65	646119,64	545331,15	873695,26	833877,61	802539,84
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	263055,91	305766,91	304532,39	401397,32	375587,01	505156,12
Dział 926 - Kultura fizyczna	zł	43134,57	14835,65	13170,12	224482,41	55822,71	48438,35

Źródło: Dane GUS

Wykres 48. Wydatki Gminy Nowinka w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

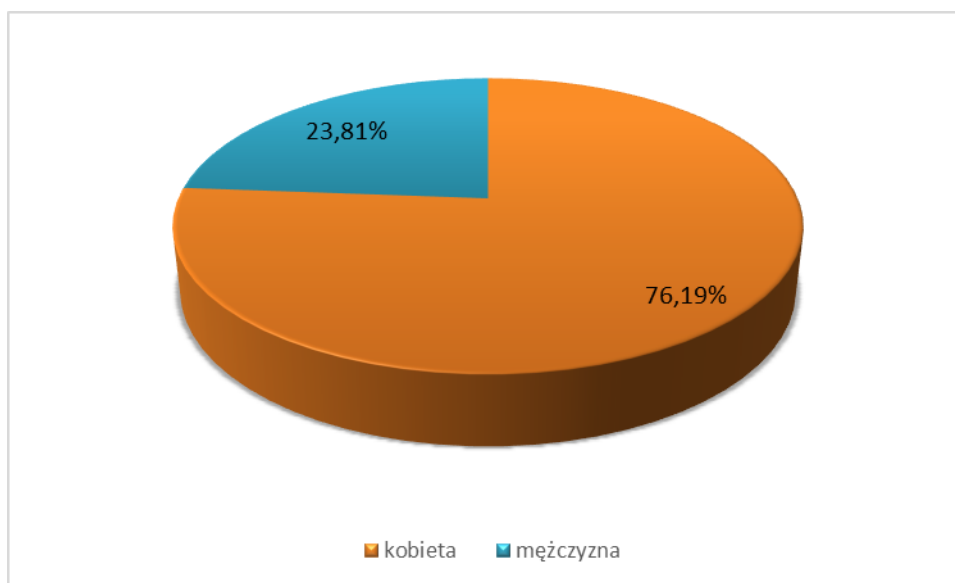
W analizowanym latach budżet gminy wykazywał nadwyżkę budżetową, z wyjątkiem roku 2018, kiedy odnotowano deficyt. Zgodnie z zapisami Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Nowinka na lata 2022- 2033 także w kolejnych latach budżet Gminy Nowinka będzie się charakteryzował nadwyżką. Wyjątek stanowi tylko rok 2022.

8. PODSUMOWANIE ANALIZY I DIAGNOZY

8.1. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADANIA ANKIETOWEGO

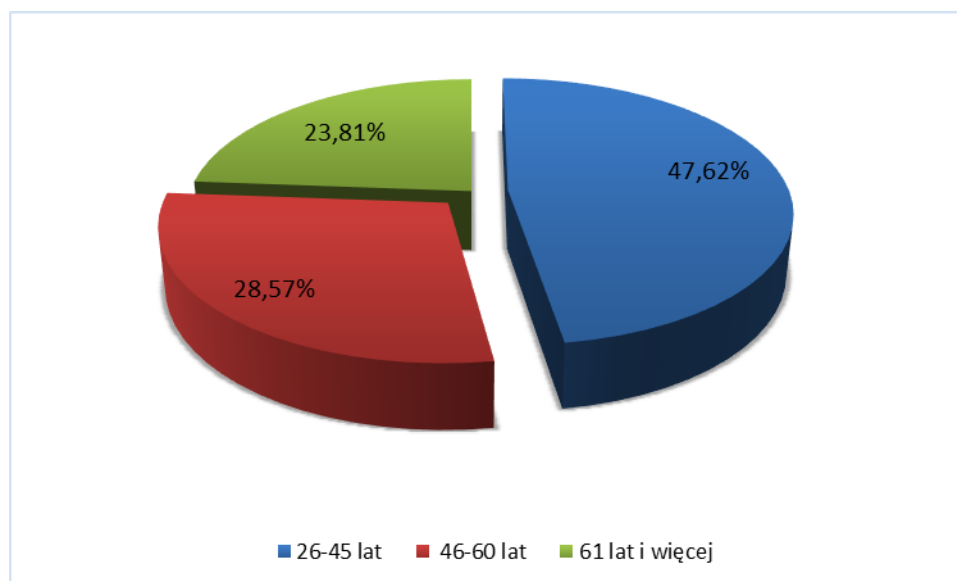
W ramach prac nad przygotowaniem „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Nowinka” oraz „Strategii Rozwoju Gminy Nowinka na lata 2021-2027” wśród mieszkańców analizowanej jednostki samorządu terytorialnego zostało przeprowadzone badanie ankietowe. Ankieta była dostępna w siedzibie Urzędu Gminy Nowinka i na stronie internetowej Urzędu Gminy. W badaniu wzięło udział 44 osób zamieszkujących Gminę Nowinka. Struktura ankietowanych z uwzględnieniem ich płci, wieku i statusu zawodowego została zaprezentowana na wykresach 49-51. Wynika z nich, że wśród osób biorących udział w badaniu przeważały kobiety, które stanowiły aż 76,19% ankietowanych. Biorąc pod uwagę wiek - przeważały osoby w przedziale 26-45 lat, wśród ankietowanych nie wystąpiły osoby w wieku poniżej 25 lat. Analizując dane dotyczące statusu zawodowego należy stwierdzić, że największa ilość ankietowanych posiadała status osoby pracującej (69,23%). Wśród ankietowanych nie wystąpiła ani jedna osoba, która uznawałaby się za ucznia/studenta. Jako inne zostały wskazane osoby przebywające na emeryturze.

Wykres 49. Płeć ankietowanych

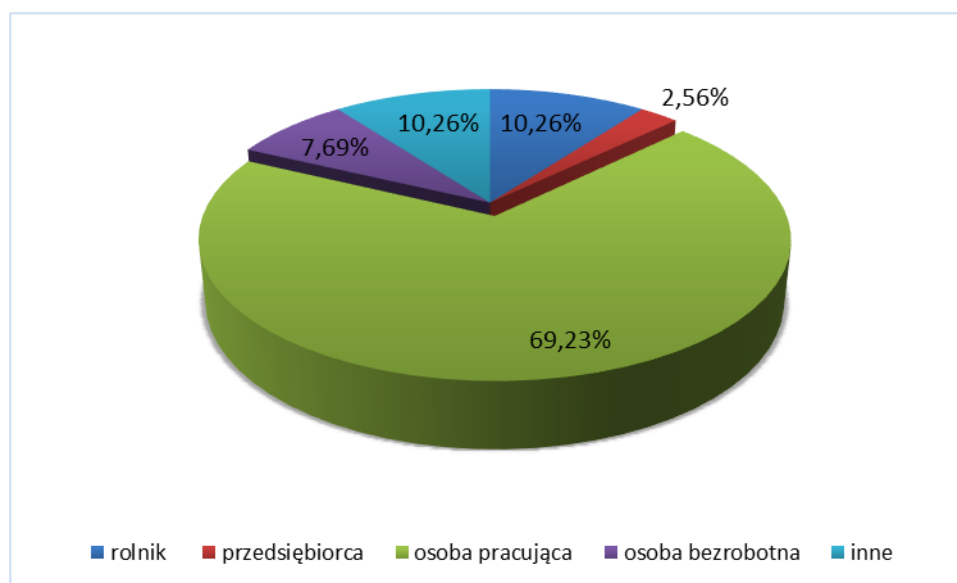
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Wykres 50. Wiek ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Wykres 51. Status zawodowy respondentów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Pytania sformułowane w ramach ankiety zostały podzielone na następujące obszary:

- społeczeństwo;
- gospodarka;
- środowisko i przestrzeń;
- infrastruktura techniczna;
- turystyka i rekreacja;
- kultura;

– edukacja.

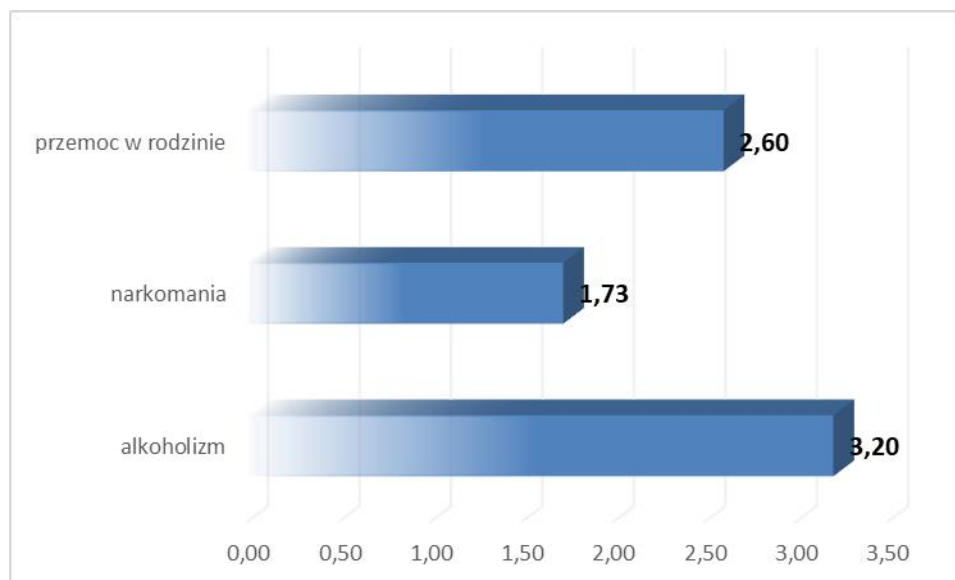
W ramach poszczególnych obszarów respondentów poproszono o dokonanie oceny według 5-ciostopniowej skali, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 - najwyższą. Na podstawie zebranych odpowiedzi obliczoną średnią ocenę dla każdego obszaru.

Ankietowanych poproszono także o wskazanie mocnych i słabych stron Gminy Nowinka, szans i zagrożeń dla jej rozwoju oraz najpilniejszych aspektów, które wymagają poprawy.

SPOŁECZEŃSTWO

Jako najbardziej istotny problem w obszarze: Społeczeństwo ankietowani wskazali alkoholizm (ocena średnia: 3,20 pkt), przemoc w rodzinie (2,60 pkt) oraz narkomanię (1,73 pkt).

Wykres 52. Skala występowania problemów społecznych w Gminie Nowinka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

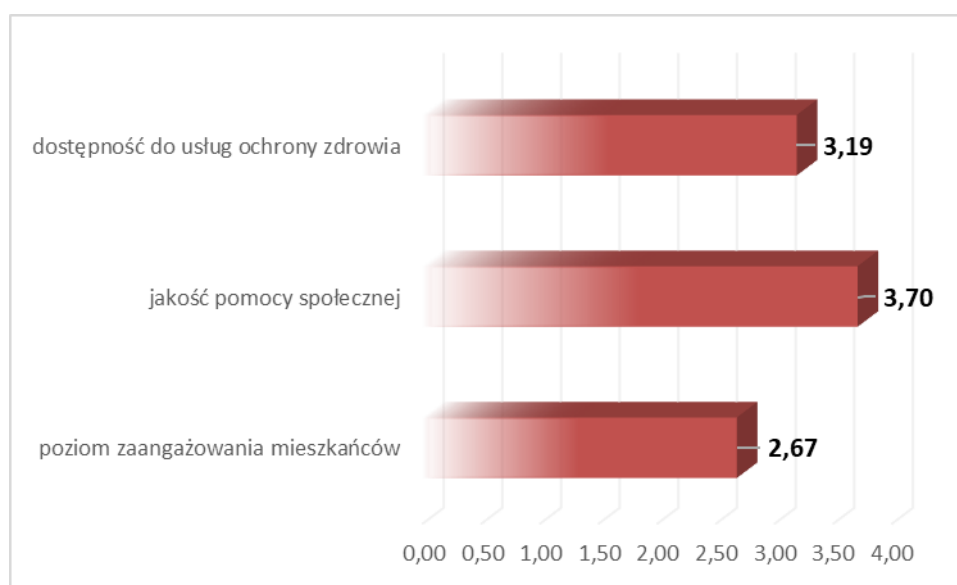
Ankietowani nisko ocenili poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej (średnia ocena 2,67 pkt). Krytycznie w tym aspekcie wypowiedziały się zwłaszcza kobiety biorące udział w ankiecie (średnia ocena wśród nich 2,63 pkt, mężczyzn zaś 3,00 pkt). Jednocześnie najbardziej krytycznie w tej sprawie wypowiedzieli się mieszkańcy gminy w przedziale wiekowym 46-60 lat, średnia ocena 2,00 pkt, najlepiej mieszkańcy w przedziale wiekowym: 26-45 lat (średnia ocena 3,00 pkt).

Poziom ochrony zdrowia na terenie gminy został oceniony na 3,19 pkt. Najlepiej ten aspekt funkcjonowania analizowanej jednostki samorządu terytorialnego został oceniony przez starszych mieszkańców (61 lat i więcej), średnia ocena w tej grupie wiekowej wyniosła

3,89 pkt. Najgorzej zaś ocenili ten aspekt mieszkańcy w wieku 46-60 lat – średnia ocena 2,83 pkt.

Poziom pomocy społecznej w Gminie Nowinka został oceniony na 3,70 pkt, co wskazuje na pozytywne postrzeżenie tej sfery działalności przez mieszkańców. Ten aspekt funkcjonowania gminy został najlepiej oceniony przez osoby w wieku 26-45 lat, średnia ocena w tej grupie wyniosła aż 3,85 pkt. Najgorzej ten aspekt ocenili mieszkańcy w wieku 61 lat i więcej (średnia ocena 3,70 pkt).

Wykres 53. Ocena poziomu zaangażowania mieszkańców oraz podstawowych usług w Gminie Nowinka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

GOSPODARKA

W sferze gospodarczej ankietowani najlepiej ocenili rolę działalności rolniczej w perspektywie rozwoju gminy (średnia ocena 3,34 pkt). Biorąc pod uwagę rolniczy charakter terenu, nie powinno dziwić takie ukierunkowanie wypowiedzi mieszkańców.

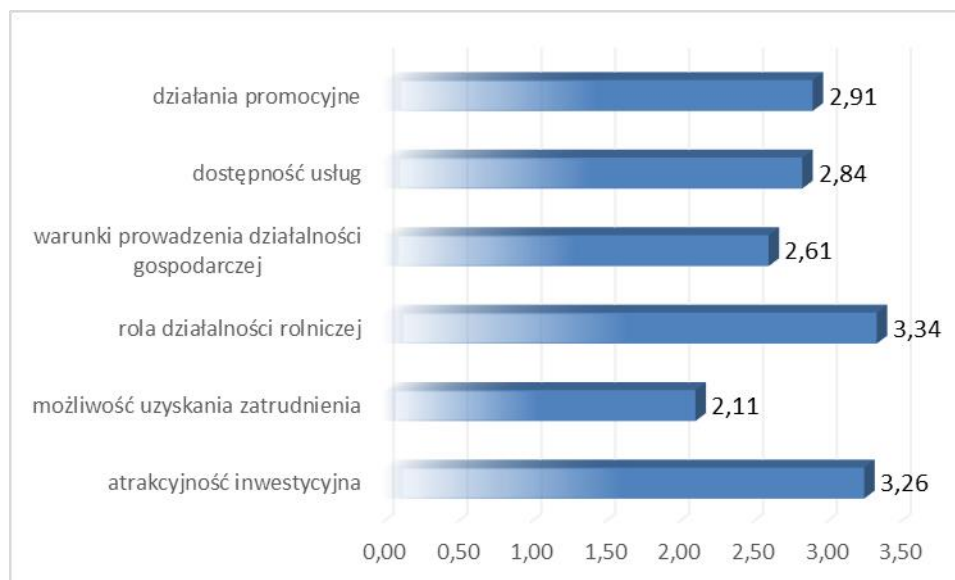
Respondenci nisko ocenili natomiast możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy (2,11 pkt). Aż 32% respondentów w wieku 26-45 lat ocenili taką możliwość na 1 i 2 (z tego aż 15% na 1).

Atrakcyjność inwestycyjna gminy została oceniona na 3,26 pkt, czyli dobrze. Najwyższe oceny częściej wskazywały osoby w wieku 26-45 lat (21% odpowiedzi 4 i 5), najwyższą średnią ocenę wystawiły osoby w wieku 61 lat i więcej (średnia ocena 3,90 pkt). Ankietowani stosunkowo dobrze ocenili także dostępność działalności promocyjnych mających na celu pozyskanie

inwestorów/przedsiębiorców tworzących miejsca pracy (2,91 pkt) oraz dostępność usług (2,84 pkt).

Najgorzej oceniono warunki prowadzenia działalności gospodarczej (2,61 pkt) oraz możliwość uzyskania zatrudnienia (2,11 pkt).

Wykres 54. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Nowinka – gospodarka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

Ankietowani wysoko ocenili czystość środowiska naturalnego (3,84 pkt) i estetykę miejscowości (3,66 pkt).

Trochę gorzej oceniono funkcjonalność obiektów użyteczności publicznej (3,61 pkt).

Najgorzej oceniono wpływ działalności zakładów przemysłowych i wytwórczych działających na terenie gminy na jakość środowiska naturalnego - 3,10 pkt. Nadal jednak uznać go można za obojętny. Najwyższą średnią ocen w tym zakresie wskazały osoby w wieku 61 lat i więcej (3,30 pkt). Najniżej osoby w wieku 26-45 lat (2,95 pkt).

Mieszkańcy zauważają też niedobory w zakresie efektywności zagospodarowania przestrzeni – średnia ocena 3,14 pkt. Na 1 i 2 ocenili ją 10% osób w wieku 26-45 lat, 5% osób w wieku 46-60 lat oraz 2% osób w wieku 61 lat i więcej.

Wykres 55. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Nowinka – środowisko i przestrzeń

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

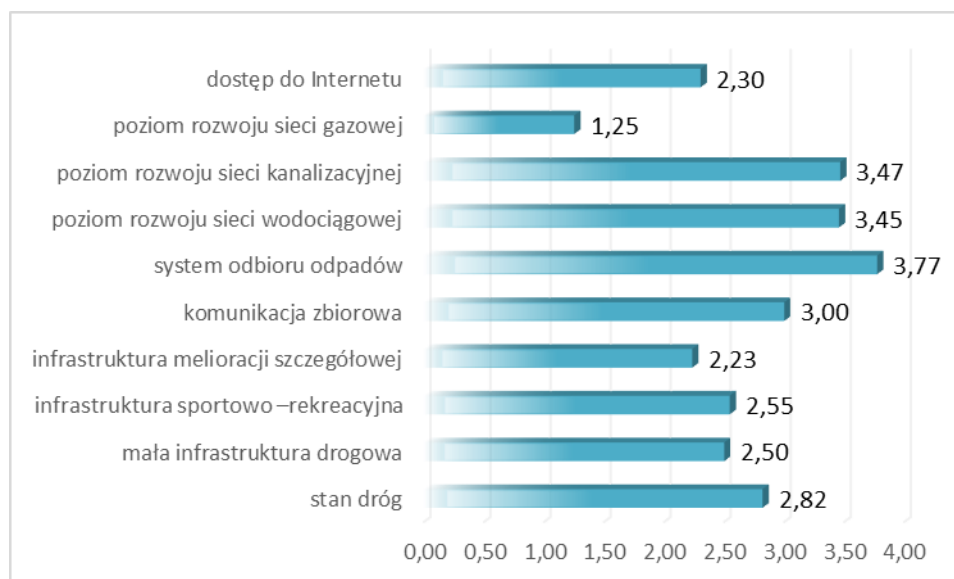
W obszarze: Infrastruktura techniczna ankietowani najlepiej ocenili system odbioru odpadów (3,77pkt), poziom rozwoju sieci kanalizacyjnej (3,47 pkt) oraz poziom rozwoju sieci wodociągowej (3,45 pkt) co wskazuje, że mieszkańcy zauważają poprawę w jakości i dostępności infrastruktury i pozytywnie oceniają działania władz gminy mające na celu zapewnienie jak najszerszego dostępu do infrastruktury technicznej.

Z kolei jako największy problem gminy w obszarze infrastruktury technicznej mieszkańcy Gminy Nowinka wskazali na niewystarczający poziom rozwoju sieci gazowej (1,25 pkt), zły stan infrastruktury melioracyjnej (2,23 pkt), brak dostępu do Internetu (2,30 pkt) i zły stan małej infrastruktury drogowej, czyli m.in. chodników, ścieżek rowerowych czy oświetlenia (2,50 pkt).

Stan infrastruktury drogowej został oceniony na 2,82 pkt. Średnia ocena wśród osób w wieku 26-45 lat i 46-60 lat wyniosła 2,75 pkt, wśród osób w wieku 61 lat i więcej na 3,20 pkt.

10 % osób w wieku 26-45 lat oceniła jej stan na 1, 5% osób w wieku 46-60 lat i 61 lat i więcej.

Wykres 56. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Nowinka – infrastruktura techniczna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

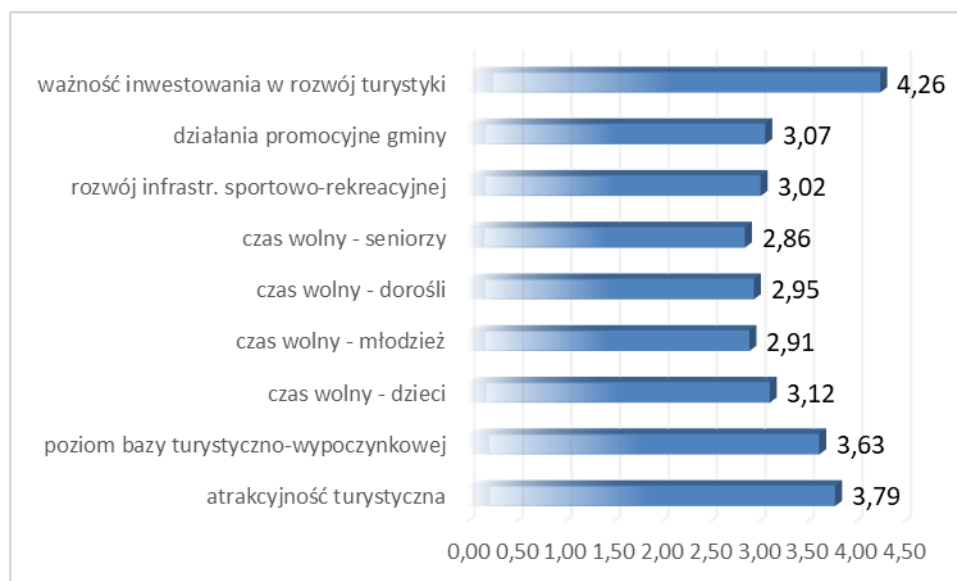
TURYSTYKA I REKREACJA

Mieszkańcy Gminy Nowinka wskazują na konieczność inwestowania w rozwój turystyki (4,26 pkt), co może przyczynić się także do wzrostu dochodów mieszkańców, którzy dzięki rozwojowi tej gałęzi gospodarki będą mogli znaleźć zatrudnienie na terenie gminy. Mieszkańcy pozytywnie ocenili atrakcyjność turystyczną gminy (3,79 pkt) oraz poziom rozwoju bazy turystyczno – wypoczynkowej (3,63 pkt).

Mniej korzystnie respondenci ocenili za to ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów (2,86 pkt), młodzieży (3,91 pkt) i dorosłych (2,95 pkt). W gminie działają jednostki kulturalne, jednak nadal oferta zagospodarowania czasu wolnego jest – zdaniem mieszkańców – niewystarczająca.

Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów najlepiej ocenili ankietowani w wieku 46-60 lat (średnia ocena 3,36 pkt), najgorzej najstarsi mieszkańcy, do których ta oferta powinna być przede wszystkim kierowana – 61 lat i więcej (2,30 pkt).

Wykres 57. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Nowinka – turystyka i rekreacja

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

KULTURA

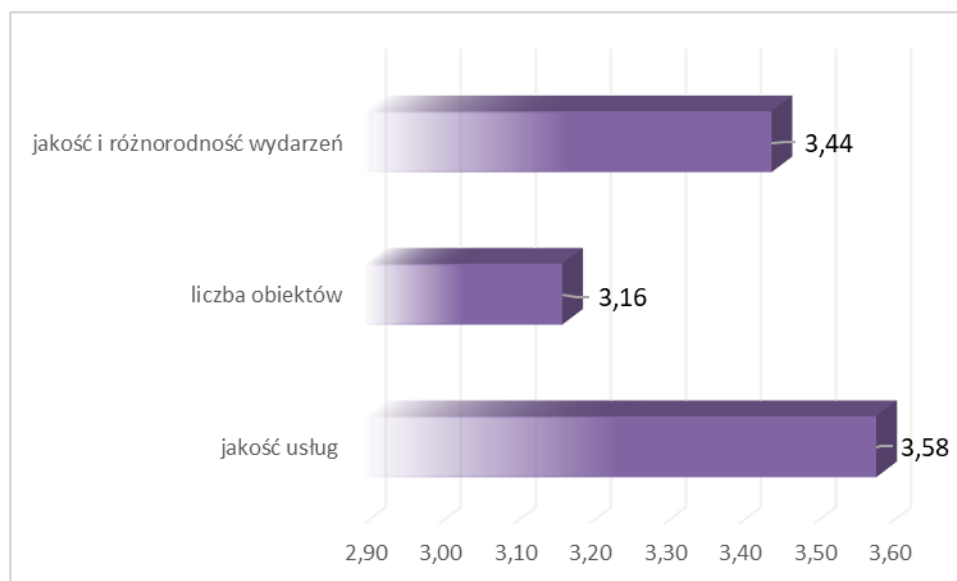
Mieszkańcy Gminy Nowinka pozytywnie oceniają jakość usług świadczonych przez obiekty kulturalne (3,58 pkt) oraz jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno – rozrywkowych odbywających się na terenie gminy (3,44 pkt).

Stosunkowo dobrze oceniono też liczbę obiektów kulturalnych w gminie (3,16 pkt).

Najwyższą średnią ocenę jakości usług świadczonych przez obiekty kulturalne na terenie gminy wystawili mieszkańcy w wieku 61 lat i więcej (3,90 pkt). Warto jednak też zaznaczyć, że 25% ankietowanych w wieku 26-45 lat oceniło tę jakość na poziomie 4 i 5.

Zaś liczbę obiektów kulturalnych najgorszą średnią wystawili mieszkańcy w wieku 26-45 lat (3,05 pkt).

Wykres 58. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Nowinka – kultura

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

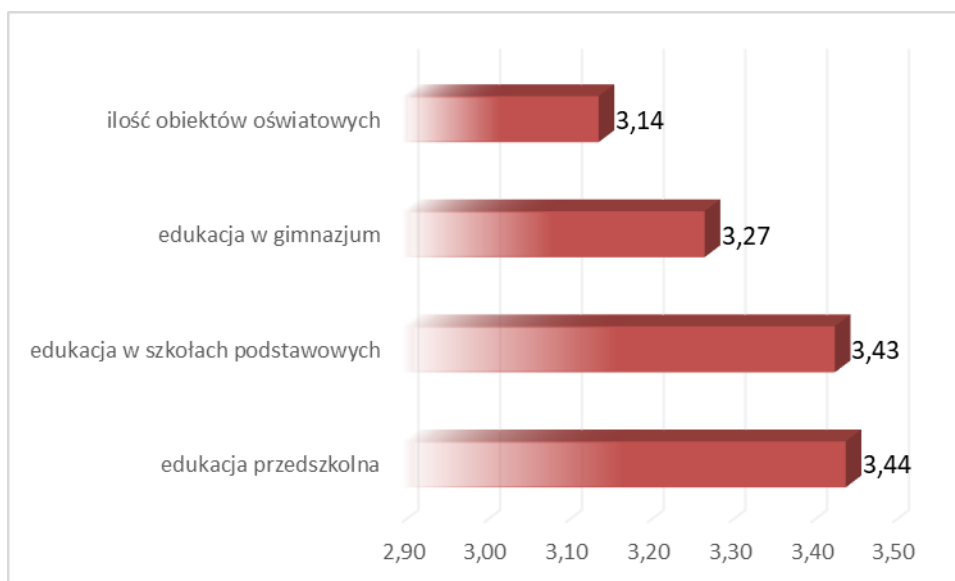
EDUKACJA

W zakresie działań edukacyjnych na terenie Gminy Nowinka ankietowani najlepiej ocenili jakość edukacji przedszkolnej (3,44 pkt), zaś najmniej są zadowoleni z ilości obiektów oświatowych (3,14 pkt).

W przypadku oceny jakości edukacji w gimnazjum duża część ankietowanych podkreślała, że ta forma edukacji przestała już funkcjonować.

Liczba obiektów oświatowych w gminie najlepiej została oceniona przez ankietowanych w wieku 46-60 lat (3,45 pkt). Najgorzej zaś przez osoby w wieku 26-45 lat (3,00 pkt), co jest dość zrozumiałe, bowiem to ta grupa mieszkańców w dużej części posiada dzieci w wieku uprawniającym do pobierania nauki szkolnej.

Wykres 59. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Nowinka – edukacja

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

ASPEKTY WYMAGAJĄCE POPRAWY

W ramach ankiety mieszkańcy gminy wskazali także sfery, które wymagają najpilniejszej poprawy. Jako najbardziej istotne wskazano:

- poprawę infrastruktury drogowej (chodników, dróg) – 34 wskazania;
- poprawę jakości obsługi medycznej – 15 wskazań;
- promocję gminy – 13 wskazań;
- rozwój turystyki – 10 wskazań;

MOCNE I SŁABE STRONY GMINY, SZANSE I ZAGROŻENIA DLA JEJ ROZWOJU

Według respondentów mocne strony gminy to przede wszystkim:

- korzystne położenie;
- czyste środowisko naturalne;
- wysokie walory środowiska naturalnego;
- wystarczająca ilość miejsc w przedszkolach i punktach przedszkolnych;
- infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja).

Z kolei słabymi stronami Gminy Nowinka są:

- zły stan dróg;
- niska inicjatywa społeczna;
- brak podmiotów gospodarczych o silnej pozycji w regionie;
- słaby dostęp do opieki medycznej;
- brak dogodnych międzymiastowych połączeń komunikacyjnych (linie autobusowe).

Jako największe zagrożenia dla rozwoju gminy respondenci wskazali:

- wysoki poziom zadłużenia gminy;
- ucieczkę ludzi młodych z obszarów wiejskich do większych miast;
- niski przyrost naturalny;
- brak rozwoju małej przedsiębiorczości (handel, usługi);
- ograniczony dostęp do środków finansowych z Unii Europejskiej.

Szanse dla zwiększenia potencjału Gminy Nowinka to – według mieszkańców:

- dostęp do środków finansowych z Unii Europejskiej;
- osiedlanie się na terenie gminy nowych mieszkańców;
- wysokie walory środowiska naturalnego;
- wzrastające dochody budżetu gminy;
- agroturystyka i ekoturystyka.

PODSUMOWANIE

Przedstawiony materiał badawczy zawiera informacje odnośnie opinii mieszkańców Gminy Nowinka w wielu ważnych dla niej kwestiach. Głównym celem badania było zweryfikowanie poglądów mieszkańców na temat funkcjonowania kluczowych obszarów gminy oraz poznanie oczekiwań co do jej przyszłości. Badanie dostarcza materiałów diagnostycznych, jak również inspiracji w kontekście definiowania kierunków rozwoju gminy, które zostaną wykorzystane w ramach dalszych prac nad konstruowaniem Strategii Rozwoju Gminy Nowinka na lata 2021-2027.

Ankietowani wykazali jak bardzo istotne jest przeprowadzenie prac nad modernizacją infrastruktury drogowej (aspekt wymagający poprawy, oraz wskazano zły stan dróg jako słabą stronę gminy). Widzą też potrzebę zadbania o ofertę turystyczną gminy, wskazując do tego, że gmina cechuje się dobrym położeniem oraz ma duże walory przyrodnicze (na co również wskazała przeprowadzona diagnoza).

Wśród największych zagrożeń wymienia się ograniczony dostęp do środków finansowych z Unii Europejskiej a dostęp do nich uznano za szansę do rozwoju potencjału gminy.

8.2. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów

rozwoju. Jej nazwa to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (strenghts), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats).

S -> STRENGHTS, czyli silne strony

W -> WEAKNESSES, czyli słabe strony

O -> OPPORTUNITIES, czyli okazje

T -> THREATS, czyli zagrożenia

Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia). Podział ten można przeprowadzić również w inny sposób, mianowicie: czynniki pozytywne, czyli atuty i szanse, oraz czynniki negatywne, czyli wady i zagrożenia.

Analiza SWOT została przeprowadzona w oparciu o przedstawioną diagnozę sytuacji gminy oraz z uwzględnieniem wyników przeprowadzonych badań ankietowych. Zgodnie z zakresem przeprowadzonej diagnozy oraz w oparciu o sfery najbardziej istotne dla rozwoju gminy, analizę SWOT przeprowadzono w pięciu obszarach:

- sfera przestrzenno-środowiskowa;
- sfera społeczna;
- sfera gospodarcza;
- infrastruktura techniczna;
- infrastruktura społeczna, jakość życia mieszkańców.

Sfera przestrzenno-środowiskowa	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – korzystne położenie geograficzne oraz komunikacyjne; – znaczne walory środowiska przyrodniczego; – występowanie terenów cennych pod kątem turystycznym; – działalność lokalnych twórców; – cenne zabytki architektoniczne; – duża świadomość społeczna lokalnego dziedzictwa kulturowego; – duże walory kulturowe; – rozwój sieci kanalizacyjnej i wodociągowej 	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczający stan techniczny dróg (część dróg gminnych nie posiada nawierzchni asfaltowej); – niewystarczający poziom izolacyjności budynków użyteczności publicznej oraz obiektów prywatnych; – niewystarczający poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej oraz w budynkach indywidualnych; – niewystarczający poziom efektywności energetycznej części budynków na terenie gminy; – nieefektywne oświetlenie uliczne;

	<ul style="list-style-type: none"> - występowanie obszarów zdegradowanych w wyniku eksploatacji kruszywa naturalnego; - znaczne zanieczyszczenie wód powierzchniowych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - racjonalna polityka przestrzenna, tworzenie planów miejscowych na terenach rozwojowych; - poprawa dostępności terenów i poprawa systemów komunikacji; - możliwość pozyskania funduszy w nowej perspektywie finansowej; - stworzenie spójnej oferty turystycznej oraz rozwój i rozbudowa zaplecza rekreacyjnego i okółoturystycznego; - tworzenie tras turystycznych; - naturalna retencja; - edukacja ekologiczna 	<ul style="list-style-type: none"> - przewlekłość procedur lokalizacyjnych inwestycji oraz ograniczenia realizacji inwestycji ze względu na istniejące programy ochrony środowiska (np. Natura 2000); - duże koszty opracowania planów zagospodarowania przestrzennego; - małe wykorzystywanie alternatywnych (dla tradycyjnie stosowanych) źródeł energii; - niestabilność warunków ekonomiczno-prawnych dla działalności gospodarczej

Sfera społeczna	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - wzrastający poziom życia mieszkańców (coraz lepszy dostęp mieszkańców do infrastruktury); - podnoszenie poziomu wykształcenia przez mieszkańców gminy; - duża świadomość społeczna lokalnego dziedzictwa kulturowego; - funkcjonowanie placówek kulturalnych zapewniających zagospodarowanie czasu wolnego; - rosnąca liczba mieszkań; - stosunkowo pozytywna struktura ludności w podziale na główne grupy wiekowe; - stosunkowo zadawalające saldo migracji 	<ul style="list-style-type: none"> - niezadawalająca stopa bezrobocia; - niedostateczny poziom wykształcenia mieszkańców; - niski poziom inicjatywy społecznej; - niski poziom wiedzy mieszkańców w zakresie edukacji ekologicznej; - niewystarczający system aktywizacji osób starszych oraz dorosłych; - niewystarczająca oferta zagospodarowania czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych, a także seniorów; - niewystarczająca oferta zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - lokalizacja gminy na terenach atrakcyjnych turystycznie; - rozwój rolnictwa ekologicznego; - wzrastające zapotrzebowanie na wypoczynek w gospodarstwach rolnych; - stworzenie spójnej oferty turystycznej oraz rozwój i rozbudowa zaplecza rekreacyjnego i okółoturystycznego zapewniających dodatkowe dochody dla mieszkańców gminy 	<ul style="list-style-type: none"> - niekorzystne ogólnopolskie zmiany demograficzne; - zbyt mała różnica między najniższym wynagrodzeniem, a wysokością świadczeń socjalnych; - rosnące koszty pracy; - ucieczka ludzi młodych z obszarów wiejskich do większych miast; - niewystarczające zainteresowanie ofertą inwestycyjną gminy

Sfera gospodarcza	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – czyste środowisko naturalne; – wysokie walory środowiska naturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> – występowanie trudnych warunków dla rozwoju rolnictwa; – niewystarczający stan infrastruktury oraz bazy turystycznej; – rozdrobnienie gospodarstw rolnych; – brak wyznaczonych terenów inwestycyjnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – możliwość pozyskania funduszy w nowej perspektywie finansowej; – lokalizacja gminy na terenach atrakcyjnych turystycznie; – wzrastające zapotrzebowanie na wypoczynek w gospodarstwach rolnych, – transfer nowych technologii do rolnictwa zmierzających do modernizacji zaplecza technicznego; – stworzenie spójnej oferty turystycznej oraz rozwój i rozbudowa zaplecza rekreacyjnego i okołoturystycznego; – tworzenie i rozbudowa istniejących tras turystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczające zainteresowanie ofertą inwestycyjną gminy, brak jednej oferty turystycznej na terenie powiatu augustowskiego; – niestabilność warunków ekonomiczno-prawnych dla działalności gospodarczej; – zbyt mała różnica między najniższym wynagrodzeniem, a wysokością świadczeń socjalnych; – rosnące koszty pracy

Infrastruktura techniczna	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – efektywny system gospodarki odpadami; – wzrost liczby budynków korzystających z sieci wodociągowej; – prowadzenie prac modernizacyjnych infrastruktury drogowej; – wzrost długości sieci kanalizacyjnej i wodociągowej 	<ul style="list-style-type: none"> – niedostateczna długość sieci kanalizacyjnej oraz niewystarczająca ilość przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szczelnych szamb; – niewystarczający poziom izolacyjności budynków użyteczności publicznej oraz obiektów prywatnych; – niewystarczający poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej oraz w budynkach indywidualnych; – niewystarczający poziom efektywności energetycznej części budynków; – niedostateczny stan techniczny zabytków; – niedostateczny stan dróg oraz infrastruktury drogowej (chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie); – brak sieci gazowej; – utrudniony dostęp do Internetu
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – racjonalna polityka przestrzenna, tworzenie planów miejscowych na terenach rozwojowych, – poprawa dostępności terenów i poprawa systemów komunikacji, – możliwość pozyskania funduszy w nowej perspektywie finansowej, – budowa PSZOK, 	<ul style="list-style-type: none"> – przewlekłość procedur lokalizacyjnych inwestycji oraz ograniczenia realizacji inwestycji ze względu na istniejące programy ochrony środowiska (np. Natura 2000), – duże koszty opracowania planów zagospodarowania przestrzennego, – małe wykorzystywanie alternatywnych (dla tradycyjnie stosowanych) źródeł energii,

<ul style="list-style-type: none"> - zwiększanie (tworzenie i przywracanie) retencji, - zmniejszenie niskiej emisji 	<ul style="list-style-type: none"> - zmiany prawa powodujące zmniejszenie opłacalności wykorzystania odnawialnych źródeł energii
---	---

Infrastruktura społeczna, jakość życia mieszkańców	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie szlaków turystycznych; - funkcjonowanie oddziałów wychowania przedszkolnego; - funkcjonowanie szkół podstawowych; - funkcjonowanie jednostek kulturalnych zapewniających zagospodarowanie czasu wolnego; - funkcjonowanie ośrodka zdrowia; - funkcjonowanie Ochotniczych Straży Pożarnych zapewniających bezpieczeństwo mieszkańców; - działalność dzielnicowego z Komendy Powiatowej Policji w Augustowie 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczający poziom wiedzy mieszkańców; - niskie wyniki egzaminów ósmoklasisty; - niewystarczająca oferta w zakresie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci; - niewystarczający dostęp oraz jakość usług medycznych dostępnych na terenie gminy; - niewystarczający system aktywizacji osób starszych, dorosłych oraz młodzieży; - brak dogodnych międzymiastowych połączeń komunikacyjnych; - utrudniony dostęp do Internetu
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość pozyskania funduszy w nowej perspektywie finansowej; - zwiększenie współpracy Gminy Nowinka z organizacjami pozarządowymi; - przeznaczenie dodatkowych środków finansowych na dofinansowanie inicjatyw organizacji pozarządowych 	<ul style="list-style-type: none"> - zmiany przepisów prawnych dotyczących polityki finansowej jednostek samorządu terytorialnego

Gmina Nowinka ma duży potencjał (położenie, walory przyrodnicze, tereny cenne turystycznie) i stoją przed nią różnorodne szanse rozwoju. Potrzeba jednak przeprowadzenia inwestycji (także współfinansowanych ze środków zewnętrznych) by w pełni wykorzystać istniejący potencjał i móc zmniejszyć zasięg słabych stron i potencjalnych zagrożeń.

9. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

TABELA 1. POWIERZCHNIA POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI Z TERENU GMINY.	6
TABELA 2. PODZIAŁ ZAGOSPODAROWANIA POWIERZCHNI GMINY NOWINKA	6
TABELA 3. ZESTAWIENIE ZASOBNOŚCI GLEB NA TERENIE POWIATU AUGUSTOWSKIEGO W LATACH 2011-2014.....	11
TABELA 4. ZŁOŻA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH NA TERENIE GMINY NOWINKA – PIASEK I ŻWIR.....	15
TABELA 5. WYKAZ DRÓG GMINNYCH	16
TABELA 6. ZADANIA OCHRONNE DLA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO.....	19
TABELA 7. CELE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000 „OSTOJA AUGUSTOWSKA”	30
TABELA 8. WYKAZ POMNIKÓW PRZYRODY ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY NOWINKA.....	35
TABELA 9. JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH (JCWP) NA TERENIE GMINY NOWINKA	41
TABELA 10. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH – JEZIORA (ELEMENTY BIOLOGICZNE I FIZYKOCHEMICZNE), 2020 R.	41
TABELA 11. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH – JEZIORA, 2020 R.....	42
TABELA 12. STAN JEZIOR NA TERENIE GMINY – KLASA ELEMENTÓW BIOLOGICZNYCH I FIZYKOCHEMICZNYCH	43
TABELA 13. STAN JEZIOR NA TERENIE GMINY – STAN EKOLOGICZNY, CHEMICZNY I STAN JCWP	43
TABELA 14. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH PRZEPLYWAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ NOWINKA – STAN BIOLOGICZNY I FIZYKOCHEMICZNY.....	45
TABELA 15. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH PRZEPLYWAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ NOWINKA – STAN EKOLOGICZNY, CHEMICZNY I OCENA STANU JCWP	47
TABELA 16. JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD PODZIEMNYCH (JCWPD) NA TERENIE GMINY NOWINKA	48
TABELA 17. ZABYTKI WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI.....	52
TABELA 18. STAN LUDNOŚCI FAKTYCZNIE ZAMIESZKUJĄCEJ TEREN GMINY NOWINKA.....	63
TABELA 19. LUDNOŚĆ NA TERENIE GMINY NOWINKA W LATACH 2015-2020	64
TABELA 20. LUDNOŚĆ WG WIEKU	64
TABELA 21. LICZBA MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI	66
TABELA 22. RUCH NATURALNY W LATACH 2015-2020 NA TERENIE GMINY NOWINKA	66
TABELA 23. MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE NA TERENIE GMINY NOWINKA W LATACH 2015- 2020.....	70
TABELA 24. GRUPY WIEKOWE LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY NOWINKA W LATACH 2015-2020	73
TABELA 25. STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW ZAMIESZKUJĄCYCH TEREN GMINY NOWINKA.....	76
TABELA 26. ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY NOWINKA W LATACH 2015-2020	78

TABELA 27. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W INSTALACJE TECHNICZNO – SANITARNE NA TERENIE GMINY NOWINKA W LATACH 2015-2020	79
TABELA 28. LICZBA OSÓB PRACUJĄCYCH NA TERENIE GMINY NOWINKA	82
TABELA 29. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY NOWINKA W LATACH 2015-2020	84
TABELA 30. LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH NA TERENIE GMINY NOWINKA.....	87
TABELA 31. GOSPODARSTWA ROLNE Z UPRAWĄ NA TERENIE GMINY NOWINKA.....	87
TABELA 32. GOSPODARSTWA STOSUJĄCE NAWOZY MINERALNE I WAPNIOWE NA TERENIE GMINY NOWINKA.....	88
TABELA 33. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON NA TERENIE GMINY NOWINKA WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH W LATACH 2015-2020	89
TABELA 34. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON NA TERENIE GMINY NOWINKA WEDŁUG GRUP RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI PKD 2007.....	90
TABELA 35. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY NOWINKA WG KLAS WIELKOŚCI.....	91
TABELA 36. WYKAZ DRÓG GMINNYCH	94
TABELA 37. URZĄDZENIA SIECIOWE NA TERENIE GMINY NOWINKA W LATACH 2015-2020	96
TABELA 38. LICZBA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH ORAZ OCZYSZCZALNI PRZYDOMOWYCH NA TERENIE GMINY NOWINKA	98
TABELA 39. ODPADY KOMUNALNE Z TERENU GMINY NOWINKA	99
TABELA 40. SZKOŁA PODSTAWOWA IM. POWSTAŃCÓW STYCZNIOWYCH W NOWINCE	105
TABELA 41. SZKOŁA FILIALNA IM. Ks. STANISŁAWA CHMIELEWSKIEGO W MONKINIACH SZKOŁY PODSTAWOWEJ IM. POWSTAŃCÓW STYCZNIOWYCH W NOWINCE	105
TABELA 42. SZKOŁA FILIALNA IM. GEN. PILOTA WITOLDA URBANOWICZA W OLSZANCE SZKOŁY PODSTAWOWEJ IM. POWSTAŃCÓW STYCZNIOWYCH W NOWINCE	105
TABELA 43. SZKOŁA PODSTAWOWA IM. POWSTAŃCÓW STYCZNIOWYCH W NOWINCE	106
TABELA 44. SZKOŁA FILIALNA IM. Ks. STANISŁAWA CHMIELEWSKIEGO W MONKINIACH SZKOŁY PODSTAWOWEJ IM. POWSTAŃCÓW STYCZNIOWYCH W NOWINCE	106
TABELA 45. SZKOŁA FILIALNA IM. GEN. PILOTA WITOLDA URBANOWICZA W OLSZANCE SZKOŁY PODSTAWOWEJ IM. POWSTAŃCÓW STYCZNIOWYCH W NOWINCE	106
TABELA 46. WYNIKI EGZAMINU ÓSMOKLASISTY, 2020 R.	107
TABELA 47. WYNIKI EGZAMINU ÓSMOKLASISTY, 2021 R.	108
TABELA 48. LICZBA OSÓB I GOSPODARSTW DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ NA TERENIE GMINY NOWINKA.....	124
TABELA 49. DOCHODY BUDŻETU GMINY NOWINKA W LATACH 2015-2020	128
TABELA 50. WYDATKI BUDŻETU GMINY NOWINKA W LATACH 2015-2020.....	131
RYSUNEK 1. POŁOŻENIE GMINY NOWINKA NA TLE POWIATU AUGUSTOWSKIEGO	4

RYSUNEK 2. LOKALIZACJA GMINY NOWINKA W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	5
RYSUNEK 3. POŁOŻENIE GMINY NOWINKA NA TLE REGIONÓW FIZYCZNOGEOGRAFICZNYCH – CZ. 18	
RYSUNEK 4. POŁOŻENIE GMINY NOWINKA NA TLE REGIONÓW FIZYCZNOGEOGRAFICZNYCH – CZ. 29	
RYSUNEK 5. PRZEBIEG WAŻNIEJSZYCH SZLAKÓW KOMUNIKACYJNYCH PRZEZ TEREN GMINY NOWINKA, CZ. 1	17
RYSUNEK 6. PRZEBIEG WAŻNIEJSZYCH SZLAKÓW KOMUNIKACYJNYCH, CZ. 2.....	17
RYSUNEK 7. POŁOŻENIE WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO NA TERENIE GMINY NOWINKA....	20
RYSUNEK 8. POŁOŻENIE REZERWATU PRZYRODY NA TERENIE GMINY NOWINKA	29
RYSUNEK 9. NATURA 2000 – OBSZARY SIEDLISKOWE NA TERENIE GMINY NOWINKA.....	33
RYSUNEK 10. POŁOŻENIE OBSZARU NATURA 2000 „PUSZCZA AUGUSTOWSKA” NA TERENIE GMINY NOWINKA.....	34
RYSUNEK 11. KORYTARZE EKOLOGICZNE, CZ. 1	37
RYSUNEK 12. KORYTARZE EKOLOGICZNE, CZ. 2.....	37
RYSUNEK 13. USŁONECZNIENIE	50
RYSUNEK 14. SUMA OPADÓW	50
RYSUNEK 15. SYTUACJA SUSZY UKSZTAŁTOWANA BRAKIEM OPADÓW OD LISTOPADA 2019 DO STYCZNIA 2020	51
RYSUNEK 16. INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	103
WYKRES 1. STRUKTURA ZAGOSPODAROWANIA POWIERZCHNI GMINY NOWINKA	7
WYKRES 2. POWIERZCHNIA GMIN W POWIECIE AUGUSTOWSKIM (W KM ²)	7
WYKRES 3. LUDNOŚĆ ZAMIESZKUJĄCA TEREN GMINY NOWINKA WEDŁUG PŁCI, STAN NA 31.XII.2020	63
WYKRES 4. LICZBA MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU AUGUSTOWSKIEGO, 2020 R.	65
WYKRES 5. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU AUGUSTOWSKIEGO, 2020 R.	65
WYKRES 6. PRZYROST NATURALNY NA TERENIE GMINY NOWINKA WEDŁUG PŁCI W LATACH 2015- 2020	67
WYKRES 7. URODZENIA ŻYWE NA 1000 MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU AUGUSTOWSKIEGO, 2020 R.	68
WYKRES 8. ZGONY NA 1000 MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU AUGUSTOWSKIEGO, 2020 R.	68
WYKRES 9. PRZYROST NATURALNY NA 1000 MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU AUGUSTOWSKIEGO, 2020 R.	69

WYKRES 10. WSKAŹNIKI URODZEŃ ŻYWYCH, ZGONÓW ORAZ PRZYROSTU NATURALNEGO NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY NOWINKA, POWIATU AUGUSTOWSKIEGO ORAZ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, 2020 R.	69
WYKRES 11. SALDO MIGRACJI OGÓŁEM NA 1000 MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU AUGUSTOWSKIEGO, 2020 R.	71
WYKRES 12. SALDO MIGRACJI OGÓŁEM NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY NOWINKA, POWIATU AUGUSTOWSKIEGO ORAZ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, 2020 R.	72
WYKRES 13. GRUPY WIEKOWE LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY NOWINKA.....	74
WYKRES 14. STRUKTURA LUDNOŚCI W PODZIALE NA GŁÓWNE GRUPY WIEKOWE W GMINIE NOWINKA, POWIECIE AUGUSTOWSKIM I WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	74
WYKRES 15. LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM W GMINACH POWIATU AUGUSTOWSKIEGO	75
WYKRES 16. LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM W GMINACH POWIATU AUGUSTOWSKIEGO	75
WYKRES 17. LUDNOŚĆ W WIEKU POPRODUKCYJNYM W GMINACH POWIATU AUGUSTOWSKIEGO... ..	76
WYKRES 18. POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW W GMINIE NOWINKA I WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM.....	78
WYKRES 19. LICZBA MIESZKAŃ NA TERENIE GMINY NOWINKA W LATACH 2015-2020	79
WYKRES 20. MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE TECHNICZNO – SANITARNE (%) NA TERENIE GMINY NOWINKA, 2020 R.	80
WYKRES 21. WYPOSAŻENIE SANITARNE MIESZKAŃ NA TERENIE GMINY NOWINKA, POWIATU AUGUSTOWSKIEGO ORAZ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	80
WYKRES 22. WYPOSAŻENIE SANITARNE MIESZKAŃ W GMINACH POWIATU AUGUSTOWSKIEGO.....	81
WYKRES 23. LICZBA OSÓB PRACUJĄCYCH Z UWZGLĘDNIENIEM PŁCI NA TERENIE GMINY NOWINKA	82
WYKRES 24. WSKAŹNIK PRACUJĄCYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY NOWINKA, POWIATU AUGUSTOWSKIEGO ORAZ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	83
WYKRES 25. WSKAŹNIK PRACUJĄCYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU AUGUSTOWSKIEGO.....	83
WYKRES 26. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY NOWINKA W LATACH 2015-2020.....	85
WYKRES 27. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU AUGUSTOWSKIEGO	86
WYKRES 28. STRUKTURA GOSPODARSTW W GMINIE NOWINKA, POWIECIE AUGUSTOWSKIM I WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	88
WYKRES 29. PODMIOTY WEDŁUG GRUP RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI PKD 2007 DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY NOWINKA W LATACH 2015-2020	91
WYKRES 30. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY NOWINKA, POWIATU AUGUSTOWSKIEGO I WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	92

WYKRES 31. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU AUGUSTOWSKIEGO.....	92
WYKRES 32. KORZYSTAJĄCY Z INSTALACJI W % OGÓŁU LUDNOŚCI NA TERENIE GMIN POWIATU AUGUSTOWSKIEGO.....	97
WYKRES 33. ODSETEK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z INSTALACJI NA TERENIE GMINY NOWINKA, POWIATU AUGUSTOWSKIEGO I WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, 2020 R.	98
WYKRES 34. PORÓWNANIE ZDAWALNOŚCI EGZAMINU ÓSMOKLASISTY, 2020 R.	107
WYKRES 35. PORÓWNANIE ZDAWALNOŚCI EGZAMINU ÓSMOKLASISTY, 2021 R.	108
WYKRES 36. WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI NETTO W GMINIE NOWINKA, POWIECIE AUGUSTOWSKIM ORAZ W WOJ. PODLASKIM (SZKOŁY PODSTAWOWE).....	109
WYKRES 37. DZIECI W PLACÓWKACH WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO NA 1 TYS. DZIECI W WIEKU 3-5 LAT W GMINIE NOWINKA, POWIECIE AUGUSTOWSKIM ORAZ WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	110
WYKRES 38. DZIECI W PLACÓWKACH WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO NA 1 TYS. DZIECI W WIEKU 3-5 LAT W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU AUGUSTOWSKIEGO.....	110
WYKRES 39. LICZBA CZYTELNIKÓW KORZYSTAJĄCYCH Z PLACÓWKI BIBLIOTECZNEJ W GMINIE NOWINKA.....	121
WYKRES 40. LUDNOŚĆ NA 1 PLACÓWKĘ BIBLIOTECZNĄ W GMINIE NOWINKA, POWIECIE AUGUSTOWSKIM ORAZ WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	122
WYKRES 41. LUDNOŚĆ NA 1 PLACÓWKĘ BIBLIOTECZNĄ W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU AUGUSTOWSKIEGO.....	122
WYKRES 42. LICZBA PORAD ZDROWOTNYCH UDZIELONYCH NA TERENIE GMINY NOWINKA W LATACH 2015-2020.....	123
WYKRES 43. BENEFICJENCI ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW GMINY NOWINKA, POWIATU AUGUSTOWSKIEGO ORAZ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	125
WYKRES 44. BENEFICJENCI ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU AUGUSTOWSKIEGO	125
WYKRES 45. DOCHODY WŁASNE I MAJĄTKOWE NA TERENIE GMINY	127
WYKRES 46. DOCHODY GMINY NOWINKA W POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁACH KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ.....	129
WYKRES 47. WYDATKI BIEŻĄCE I MAJĄTKOWE (2015 – 2020)	130
WYKRES 48. WYDATKI GMINY NOWINKA W POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁACH KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ.....	132
WYKRES 49. PŁEĆ ANKIETOWANYCH	133
WYKRES 50. WIEK ANKIETOWANYCH	134
WYKRES 51. STATUS ZAWODOWY RESPONDENTÓW	134
WYKRES 52. SKALA WYSTĘPOWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE NOWINKA	135

WYKRES 53. OCENA POZIOMU ZAANGAŻOWANIA MIESZKAŃCÓW ORAZ PODSTAWOWYCH USŁUG W GMINIE NOWINKA	136
WYKRES 54. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY NOWINKA – GOSPODARKA.....	137
WYKRES 55. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY NOWINKA – ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ.....	138
WYKRES 56. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY NOWINKA – INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	139
WYKRES 57. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY NOWINKA – TURYSTYKA I REKREACJA	140
WYKRES 58. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY NOWINKA – KULTURA.....	141
WYKRES 59. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY NOWINKA – EDUKACJA.....	142